

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Oversigt

over

Selskabets Virksomhed

1984–1985

Annual Report

With an English Summary

Kommissionær: Munksgaard

København 1985

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab udgiver følgende publikationsrækker:

The Royal Danish Academy of Sciences and Letters issues the following series of publications:

	<i>Bibliographical Abbreviation:</i>
Oversigt over Selskabets Virksomhed (8°) <i>(Annual Report in Danish)</i>	Overs. Dan. Vid. Selsk.
Historisk-filosofiske Meddelelser (8°) Historisk-filosofiske Skrifter (4°) <i>(History, Philology, Philosophy, Archaeology, Art History)</i>	Hist. Filos. Medd. Dan. Vid. Selsk. Hist. Filos. Skr. Dan. Vid. Selsk.
Matematisk-fysiske Meddelelser (8°) <i>(Mathematics, Physics, Chemistry, Astronomy, Geology)</i>	Mat. Fys. Medd. Dan. Vid. Selsk.
Biologiske Skrifter (4°) <i>(Botany, Zoology, General Biology)</i>	Biol. Skr. Dan. Vid. Selsk.

Adresse / The address is:

*Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab/
The Royal Danish Academy of Sciences and Letters,
H. C. Andersens Boulevard 35,
DK-1553 Copenhagen V,
Denmark.*

Selskabets kommissionær / The publications are sold by the agent of the Academy:

MUNKSGAARD EKSPORT- OG TIDSSKRIFTSERVICE/
MUNKSGAARD EXPORT AND SUBSCRIPTION SERVICE
*Nørre Søgade 35,
DK-1370 Copenhagen K.
Denmark.*

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Oversigt

over

Selskabets Virksomhed

1984–1985

Annual Report

With an English Summary

Kommissionær: Munksgaard

København 1985

Redaktionen sluttet den 30. juni 1985.
Færdig fra trykkeriet oktober 1985.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Selskabets medlemmer	5
Tillidshverv	36
Møder	60
Behandlede sager	74
Regnskaber	
Selskabet	86
Selskabets Bidragsfond	89
Niels Bohr Legatet	91
Beretninger fra udvalg, kommissioner, nationalkomiteer etc.	
Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark	92
European Science Foundation	93
Udforskning af landbrugsredskabernes og agerstrukturernes historie	94
Forskningsarealer	96
Udforskning af Danmarks ældste landbrug og de samtidige naturforhold	98
Undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie	100
Registrering af litterære kilder til dansk historie	100
Corpus Lexicographorum Graecorum	101
Thesaurus Linguae Latinae	101
Carlsbergfondets syriske ekspeditioner	102
Den oldrussisk-nedertyske håndbog	102
Council for International Organization of Medical Sciences	103
Union Académique Internationale	104
Corpus Vasorum Antiquorum	106
Novum Glossarium Mediae Latinitatis	106
Monumenta Musicae Byzantinae	107
A Critical Pāli Dictionary	108
Corpus Antiquitatum Americanensium	109
Fontes Historiae Africanae	109
Sylloge Nummorum Graecorum	110
Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae	110
Atlas Linguarum Europae	111
Jewish Art Index	111

International Council of Scientific Unions	112
International Astronomical Union	115
International Mathematical Union	115
International Association for Quaternary Research	116
International Union of Pure and Applied Chemistry	116
International Union of Pure and Applied Physics	116
International Union of Microbiological Societies	117
Committee on Space Research/Scientific Committee on Solar Terrestrial Physics	117
International Union of Biochemistry	118
International Union of Biological Sciences	118
International Geographical Union	119
International Union of Crystallography	120
International Union of Geodesy and Geophysics	121
International Union of Geological Sciences	121
International Mineralogical Association	122
International Union of Nutritional Sciences	123
International Union of Pure and Applied Biophysics	124
International Union of Theoretical and Applied Mechanics	124
International Association of Engineering Geology	125
International Union of the History and Philosophy of Science	126
International Union of Immunological Societies	126
International Union of Physiological Sciences	127
International Union of Psychological Sciences	127
Scientific Committee on Oceanic Research	128
International Union of Radio Science	130
World Climate Research Program	130
 Mindeord	
Jan Pinborg ved Johnny Christensen	134
Otto Mørkholm ved Rudi Thomsen	142
Torben Christensen ved Leif Grane	152
Kai Julius Pedersen ved Jannik Bjerrum	162
Anders Bjerrum ved John Kousgård Sørensen	172
 Summary of the Report	185

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs Sekretariat

Adresse: H. C. Andersens Boulevard 35, 1553 København V. (01) 11 32 40*

Kontortid: Kl. 9.00-15.00

Fuldmægtig: Lise Fremm, Peter Bangsvej 115, 2000 Frederiksberg

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Protector: HENDES MAJESTÆT DRONNINGEN

PRÆSIDIUM

Præsident: Professor Jens Lindhard

Vicepræsident og formand for den humanistiske klasse:

Rigsantikvar, professor, dr. phil. Olaf Olsen

Vicepræsident og formand for den naturvidenskabelige klasse:

Professor, dr. phil. Henning Sørensen

Sekretær: Professor, dr. phil. Thor A. Bak

Redaktør og arkivar: Administrator, dr. phil. Erik Dal

Kasserer: Professor, dr. phil. Aage Winther

Formand for kassekommissionen:

Professor, dr. phil. C. J. Becker

Formand for Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark:

Professor, dr. phil. Mogens Blegvad

Fh. præsident: Professor, dr. phil. P. J. Riis

INDENLANDSKE MEDLEMMER HUMANISTISKE KLASSE

Andersen, Ellen (f. 1.3.1937), dr. polit., professor i økonomi ved Kbh.s
Universitet. Buddingevej 26 A, 2800 Lyngby (1984)

†Andersen, Poul Max Henrik (f. 8.6.1901, d. 19.7.1985), dr. phil.,
professor i dansk dialektologi ved Kbh.s Universitet. Markvej 11, 2400
Kbh. NV (1968)

Asmussen, Jes Peter (f. 2.11.1928), dr. phil., professor i iransk filologi ved
Kbh.s Universitet. R^l. – Selskabets bibliotekar. – Bredgade 77, 1260
Kbh. K (1973)

- Bagge, Povl (f. 30.11.1902), dr. phil., professor i historie ved Kbh.s Universitet. Sortedam Dossering 69, 2100 Kbh. Ø (1962)
- Becker, Carl Johan (f. 3.9.1915), dr. phil., professor i nordisk arkæologi og europæisk forhistorie ved Kbh.s Universitet. *R'*. – Formand for kassekommissionen. – Egernevej 23, 2000 Frederiksberg (1961)
- Bergsagel, John Dagfinn (f. 19.4.1928), dr., professor i musikvidenskab ved Kbh.s Universitet. Batzkes Bakke 9, 3400 Hillerød (udenl. medl. 1978, indennl. medl. 1985)
- Blegvad, Mogens (f. 25.6.1917), dr. phil., professor i filosofi ved Kbh.s Universitet. *R'*. – Formand for Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark. – Soldalen 7, 2100 Kbh. Ø (1973)
- Bredsdorff, Elias Lunn (f. 15.1.1912), dr. phil., fh. Reader in Scandinavian Studies ved universitetet i Cambridge, England. Kronprinsesse Sofies Vej 28, 2000 Frederiksberg (udenl. medl. 1975, indennl. medl. 1980)
- Brøndsted, Mogens Holger (f. 12.11.1918), dr. phil., professor i nordisk litteratur ved Odense Universitet. Åløkken 50, 5250 Odense SV (1978)
- Bukdahl, Else Marie (f. 12.6.1937), dr. phil., Rektor ved Det kongelige danske Kunstakademis billedkunstskoler. Puggaardsgade 10, 1573 Kbh. K (1985)
- Christensen, Bent (f. 20.11.1921), dr. jur., professor i retsvidenskab ved Kbh.s Universitet. Soldalen 3, 2100 Kbh. Ø (1982)
- Christensen, Johnny Carl (f. 5.3.1930), dr. phil., professor i klassisk filologi ved Kbh.s Universitet. Kristianiagade 6, 2100 Kbh. Ø (1979)
- Christiansen, Sofus Emil (f. 23.6.1930), dr. phil., professor i geografi (med særligt henblik på landbrugsgeografi og økologisk kulturgeografi) ved Kbh.s Universitet. Hummeltoften 16, 2830 Virum (1979)
- Dahlerup, Troels (f. 3.12.1925), dr. theol., professor i nyere historie ved Aarhus Universitet. *R*. Bøgebjergvej 10, 8270 Højbjerg (1983)
- Dal, Per Johan Erik (f. 20.12.1922), dr. phil., administrator ved Det danske Sprog- og Litteraturselskab. *R'*. – Selskabets redaktør. – Forchammersvej 1, 1920 Frederiksberg C (1971)
- Dalgård, Sune Bysted (f. 9.5.1922), dr. phil., fh. landsarkivar ved Landsarkivet for Sjælland. *R*. Italiensvej 56, 2300 Kbh. S (1974)
- Danø, Sven (f. 22.2.1922), dr. polit., professor i driftsøkonomi ved Kbh.s Universitet. Helsingvej 41, 2830 Virum (1983)
- Egerod, Søren Christian (f. 8.7.1923), dr. phil., professor i østasiatiske sprog (med særligt henblik på kinesisk) ved Kbh.s Universitet. *K*. Rågevej 10, 2900 Hellerup (1971)

- Ejskjær, Inger Jensen (f. 20.5.1926), dr. phil., professor i dansk dialektologi ved Kbh.s Universitet. *R.* Højbovænge 48, 3500 Værløse (1981)
- Ellehøj, Svend Aage Jensen (f. 8.9.1924), dr. phil., professor i historie ved Kbh.s Universitet. *R'.* Otto Mønstedts Gade 1, 1571 Kbh. V (1970)
- Eller, Povl Henrik (f. 8.11.1925), dr. phil., museumsdirektør ved Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg. *R.* Frederiksborg Slot 4, 3400 Hillerød (1982)
- Estrup, Hector (f. 16.1.1934), dr. polit., professor i nationaløkonomi ved Kbh.s Universitet. Skaføgård, 8544 Mørke (1980)
- Favrholdt, David Cornaby (f. 24.4.1931), dr. phil., professor i filosofi ved Odense Universitet. Oehlenschlägersvej 57, 5000 Odense C (1976)
- Fink, Troels Marstrand Trier (f. 18.4.1912), dr. phil., professor i historie ved Aarhus Universitet. *K.* Vægterpladsen 1, 6200 Åbenrå (Udenl. medl. 1974, indenl. medl. 1977)
- Fischer, Erik (f. 8.10.1920), mag. art., overinspektør, lektor i kunsthistorie ved Kbh.s Universitet. *R.* Den kgl. Kobberstiksamling, Statens Museum for Kunst, Sølvgade 48-50, 1307 Kbh. K (1977)
- Fischer-Jørgensen, Eli (f. 11.2.1911), dr. phil., professor i fonetik ved Kbh.s Universitet. Kongestien 45, 2830 Virum (1968)
- From, Franz Gustav (f. 14.2.1914), dr. phil., professor i psykologi ved Kbh.s Universitet. *R'.* Azaleavej 28, 2000 Frederiksberg (1974)
- Gelting, Jørgen Henrik (f. 19.12.1912), dr. polit., professor i nationaløkonomi ved Aarhus Universitet. Krathusvej 6, 8240 Risskov (1975)
- Gjødese, Mogens (f. 15.7.1915), mag. art., fh. direktør for Ny Carlsberg Glyptotek. Store Kongensgade 77, 1264 Kbh. K (1978)
- Glahn, Henrik (f. 29.5.1919), dr. phil., professor i musikvidenskab ved Kbh.s Universitet. *R'.* Asgårdsvej 13, 1811 Frederiksberg C (1972)
- Glamann, Kristof (f. 26.8.1923), dr. phil., fil. dr., fh. professor i historie ved Kbh.s Universitet, formand for Carlsbergfondets direktion og for De forenede Bryggeriers bestyrelse. *R'.* Bjerregårdsvej 6, 2500 Valby (1968)
- †Glob, Peter Vilhelm (f. 20.2.1911, d. 20.7.1985), dr. phil., fh. rigsantikvar, professor i nordisk arkæologi og europæisk forhistorie ved Aarhus Universitet. *M I & A.* Fredensdal, Dybdalsvej, Agri, 8420 Knebel (1961)
- Gomard, Bernhard (f. 9.1.1926), dr. jur., jur. dr., professor i retsvidenskab ved Kbh.s Universitet. *R'.* Hyldegårds Tværvæg 10 A, 2920 Charlottenlund (1975)
- Grane, Leif Henning (f. 1.11.1928), dr. theol., professor i teologi (kirke-

- og dogmehistorie, særligt Nordens Kirkehistorie) ved Kbh.s Universitet. Store Kannikestræde 2, 1169 Kbh. K (1981)
- †Hald, Kristian (f. 9.9.1904, d. 27.7.1985), dr. phil., professor i nordiske sprog ved Kbh.s Universitet. Grundtvigs Vej 8 A, 1864 Frederiksberg C (1961)
- Hammershaimb, Erling (f. 3.3.1904), dr. theol. & phil., professor i semitisk filologi ved Aarhus Universitet. K. Jens Munks Vej 25, 8200 Århus N (1966)
- Hansen, Svend Aage (f. 4.4.1919), dr. polit., professor i dansk samfundsbeskrivelse og dansk økonomisk historie. R'. Byvej 42, 5892 Gudbjerg Sydlyn (1981)
- Helgason, Jón (f. 30.6.1899), dr. phil. & litt., professor i islandsk sprog og litteratur ved Kbh.s Universitet. Kjærstrupvej 33, 2500 Valby (1954)
- Hendriksen, Hans (f. 6.6.1913), dr. phil., professor i indisk-østerlandsk filologi ved Kbh.s Universitet. R'. Søllerød Park 9/1, 2840 Holte (1977)
- Hjorth, Poul Valdemar Lindegård (f. 24.7.1927), dr. phil., professor i nordiske sprog ved Kbh.s Universitet. R. Anemonevej 25, 2970 Hørsholm (1974)
- Hvidtfeldt, Anton Poul Arild Peter (f. 26.6.1915), dr. phil., professor i religionssociologi ved Kbh.s Universitet. R. Dommergården, 4243 Rude (1975)
- Jacobsen, Eric August (f. 5.4.1923), dr. phil., professor i engelsk sprog og litteratur ved Kbh.s Universitet. Schweizerdalstien 51, 2610 Rødovre (1971)
- Jansen, Frederik Julius Billeskov (f. 30.9.1907), dr. phil., professor i dansk litteratur ved Kbh.s Universitet. K. Frydendalsvej 20, 1809 Frederiksberg C (1957)
- †Jensen, Povl Johannes (f. 3.5.1911, d. 26.5.85), dr. phil., professor i klassisk filologi ved Kbh.s Universitet. R'. Ellekærgård, Håstrup Bjergvej 5, 5600 Fåborg (1962)
- Johansen, Hans Christian (f. 27.6.1935), dr. oecon., professor i økonomisk historie ved Odense Universitet. Anne Maries Allé 4A, 5250 Odense SV (1984)
- Johansen, Holger Friis (f. 29.4.1927), dr. phil., professor i klassisk filologi ved Aarhus Universitet. R'. Fortebakken 38, 8240 Risskov (1977)
- Johansen, Karsten Friis (f. 5.12.1930), dr. phil., professor i antik og middelalderlig filosofi ved Kbh.s Universitet. R. Hjortekærvej 177 B, 2800 Lyngby (1978)

- Larsen, Jens Peter (f. 14.6.1902), dr. phil., professor i musikvidenskab ved Kbh.s Universitet. *R'. Bernstorffs Vej 244, 2920 Charlottenlund* (1960)
- Lidin, Olof Gustav (f. 3.2.1926), dr. phil., professor i japansk ved Kbh.s Universitet. *R. Øverødvej 67 B, 2840 Holte* (1980)
- Læssøe, Jørgen (f. 2.6.1924), dr. phil., professor i assyriologi ved Kbh.s Universitet. *R'. Bredgade 77, 1260 Kbh. K* (1970)
- Matthiessen, Poul Chr. (f. 1.2.1933), dr. polit., professor i demografi ved Kbh.s Universitet. *Prs. Alexandrines Allé 14, 2920 Charlottenlund* (1982)
- Monberg, Torben (f. 25.7.1929), dr. phil., fh. professor i kultursociologi ved Kbh.s Universitet. *Veksebo, 3480 Fredensborg* (1975)
- Moustgaard, Ib Kristian (f. 10.1.1926), dr. phil., professor i psykologi ved Kbh.s Universitet. *R. Høyrups Allé 23, 2900 Hellerup* (1979)
- Nielsen, Eduard Mikael Vandborg (f. 8.5.1923), dr. theol., professor i teologi ved Kbh.s Universitet. *Vasehøjvej 4, 2920 Charlottenlund* (1981)
- Nøjgaard, Morten (f. 28.7.1934), dr. phil., professor i romansk sprog og litteratur ved Odense Universitet. *Åløkken 48, 5250 Odense SV* (1982)
- Olsen, Birger Munk (f. 26.6.1935), dr. litt., professor i romansk sprog og litteratur ved Kbh.s Universitet. *Dyssegårdsvej 27 A, 2900 Hellerup* (1985)
- Olsen, Olaf Heymann (f. 7.6.1928), dr. phil., rigsantikvar, fh. professor i middelalder-arkæologi ved Aarhus Universitet. – Vicepræsident og formand for den humanistiske klasse. – Nationalmuseet, Frederiksholms Kanal 12, 1220 Kbh. K (1979)
- Petersen, Erling Ladewig (f. 1.4.1929), dr. phil., professor i historie ved Odense Universitet. *Løkkevej 82, 5250 Odense SV* (1978)
- Rasmussen, Holger (f. 8.4.1915), dr. phil., overinspektør ved Nationalmuseet, Brede. *R. Fuglsangvej 30, 2830 Virum* (1978)
- Rasmussen, Poul Nørregaard (f. 9.5.1922), dr. polit., professor i nationaløkonomi ved Kbh.s Universitet. *Strandboulevarden 32, 2100 Kbh. Ø* (1974)
- Riis, Poul Jørgen (f. 26.5.1910), dr. phil., professor i klassisk arkæologi ved Kbh.s Universitet. – Selskabets præsident 1975-1981. – Roskildevej 102, 2000 Frederiksberg (1953)
- Rischel, Jørgen (f. 10.8.1934), dr. phil., professor i lingvistik ved Kbh.s Universitet. *Stenhøjgårdsvej 57, 3460 Birkerød* (1978)
- Raasted, Jørgen Juul (f. 19.3.1927), dr. phil., docent i klassisk filologi ved Kbh.s Universitet. *Svanevej 12, 4000 Roskilde* (1980)

- Sass, Else Kai (f. 6.1.1912), mag. art., professor i kunsthistorie ved Kbh.s Universitet. Brolæggerstræde 5, 1211 Kbh. K (1975)
- Schiørring, Nils (f. 8.4.1910), dr. phil., professor i musikvidenskab ved Kbh.s Universitet. R'. Forchammersvej 2, 1920 Frederiksberg C (1962)
- Skrubbeltrang, Fridlev Sørensen (f. 5.8.1900), dr. phil., lektor i landbohistorie ved Kbh.s Universitet. Hulsøvang 18, 2960 Rungsted Kyst (1965)
- Skydsgaard, Jens Erik (f. 16.4.1932), dr. phil., professor i antikkens historie ved Kbh.s Universitet. Kastelsvej 1, 2100 Kbh. Ø (1984)
- Spang-Hanssen, Ebbe Cato (f. 14.9.1928), professor i romansk filologi ved Kbh.s Universitet. Lindevej 29, Hareskov, 3500 Værløse (1982)
- Spang-Hanssen, Henning (f. 22.1.1920), dr. phil., professor i anvendt og matematisk lingvistik ved Kbh.s Universitet. Moltkesvej 40, 2000 Frederiksberg (1977)
- Steensberg, Axel (f. 1.6.1906), dr. phil., professor i materiel folkekultur (med særligt henblik på Norden) ved Kbh.s Universitet. R'. Cæciliavej 30, 2500 Valby (1954)
- Stensgaard, Niels (f. 7.3.1932), dr. phil., professor i historie ved Kbh.s Universitet. Lemnosvej 19, 2300 Kbh. S (1982)
- Stief, Carl (f. 11.8.1914), dr. phil., professor i slavisk filologi ved Kbh.s Universitet. R'. Vespervej 34, 2900 Hellerup (1971)
- Svane, Gunnar (f. 25.9.1927), dr. phil., professor i slavisk filologi ved Aarhus Universitet. Enebakken 4, 8520 Lystrup (1979)
- Sørensen, Bengt Algot (f. 24.11.1927), dr. phil., professor i germansk filologi ved Odense Universitet, Campusvej 55, 5230 Odense M (1978)
- Sørensen, John Kousgård (f. 6.12.1925), dr. phil., professor i dansk sprog ved Kbh.s Universitet. Nivåvænge 12, 2990 Nivå (1980)
- Sørensen, Søren (f. 29.9.1920), dr. phil., professor i musikvidenskab ved Aarhus Universitet. K. Lindevangsvej 4, 8240 Risskov (1977)
- Thomsen, Niels Jørgen (f. 21.4.1930), dr. phil., professor i historie ved Kbh.s Universitet. Christiansholms Parallelvej 1, 2930 Klampenborg (1976)
- Thomsen, Rudi (f. 21.7.1918), dr. phil., professor i oldtidens historie ved Aarhus Universitet. Funch Thomsens Gade 4, 8200 Århus N (1967)
- Thyssen, Anders Pontoppidan (f. 17.7.1921), dr. theol., professor i kirkehistorie ved Aarhus Universitet. Æblehegnet 7, 8320 Mårslet (1984)

- Waaben, Knud (f. 6.6.1921), dr. jur., professor i retsvidenskab ved Kbh.s Universitet. Åmosebakken 8, 2830 Virum (1977)
- Ørsnæs, Mogens (f. 7.3.1925), dr. phil., fhv. overinspektør ved Nationalmuseet. Kamstrupvej 101 A, 2610 Rødovre (1985)

INDENLANDSKE MEDLEMMER NATURVIDENSKABELIGE KLASSE

fys betegner den matematisk-fysiske gruppe, biol den biologiske gruppe

- Als-Nielsen, Jens Aage (f. 21.1.1939), dr. phil., leder af sektionen for faststoffysik, Fysikafdelingen, Forsøgsanlæg Risø. Fuglebakkevej 57, 2000 Frederiksberg (1981 – fys)
- Andersen, Einar Anton (f. 16.9.1905), dr. phil., professor i geodæsi ved Kbh.s Universitet, fh. direktør for Geodætisk Institut. *K^l*. FHT. Kildeskovsvej 81, 2820 Gentofte (1958 – fys)
- Andersen, Erik Albrecht Sparre (f. 29.12.1919), dr. phil., professor i matematik ved Kbh.s Universitet. Høeghsmindeparken 15, 2900 Hellerup (1962 – fys)
- Andersen, Jens Ulrik (f. 2.9.1941), professor i eksperimentalfysik ved Aarhus Universitet. Saralystvej 29, 8270 Højbjerg (1982 – fys)
- Andersen, Svend Olav (f. 9.10.1929), dr. phil., professor i biokemi ved Kbh.s Universitet. Platanvej 24, 1810 Frederiksberg C (1977 – biol)
- Andersen, Svend Thorkild (f. 12.9.1926), dr. phil., statsgeolog ved Danmarks geologiske Undersøgelse. Nordvangsparken 35, 3460 Birkerød (1974 – biol)
- Andersen, Torkild (f. 19.6.1934), dr. phil., professor i fysik ved Aarhus Universitet. Klokkerbakken 37, 8210 Århus V (1979 – fys)
- Asmussen, Erling (f. 6.8.1907), dr. phil., professor i gymnastikteori ved Kbh.s Universitet. Kollegievej 17, 2920 Charlottenlund (1962 – biol)
- †Asmussen, Johannes Robert Wirefeldt (f. 26.3.1903, d. 6.9.1984), dr. phil., professor i kemi ved Danmarks tekniske Højskole. *K^l*. Allégade 8A, 2000 Kbh. F (1962 – fys)
- Bak, Børge Nielsen (f. 31.12.1912), dr. phil., professor i molekylspektroskopi ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Søager 18, 2820 Gentofte (1958 – fys)
- Bak, Thor Anders (f. 28.4.1929), dr. phil., professor i kemi ved Kbh.s Universitet. *R*. – Selskabets sekretær. – Gruts Allé 8, 2900 Hellerup (1965 – fys)

- Ballhausen, Carl Johan (f. 4.4.1926), dr. phil., professor i kemi ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Holmegårdsvej 31, 2920 Charlottenlund (1965 – fys)
- Bang, Thøger Sophus Vilhelm (f. 27.6.1917), dr. phil., professor i matematik ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Vagtelvej 8, 2000 Frederiksberg (1955 – fys)
- Barndorff-Nielsen, Ole Eiler (f. 18.3.1935), dr. phil., professor i matematik (med særligt henblik på matematisk statistik) ved Aarhus Universitet. *R*. Matematisk Institut, Ny Munkegade, 8000 Århus C (1980 – fys)
- Bechgaard, Klaus (f. 5.3.1945), lic. scient., professor i organisk kemi ved Kbh.s Universitet. Åbovænge 4, 2700 Brh. (1984 – fys)
- Behnke, Olav (f. 3.5.1929), dr. med., professor i cytologi ved Kbh.s Universitet. Frederikkevej 19, 2900 Hellerup (1974 – biol)
- Berg, Christian (2.6.1944), dr. phil., professor i matematik ved Kbh.s Universitet. Kaningårdsvej 23, 2830 Virum (1982 – fys)
- Berthelsen, Asger (f. 30.4.1928), dr. phil., professor i geologi ved Kbh.s Universitet. *R^l*. St. Regnegade 19 A, 1110 Kbh. K (1977 – fys)
- Berthelsen, Ole (f. 24.3.1919), dr. phil., fh. direktør for Danmarks geologiske Undersøgelse. *R^l*. Granhøjvej 18, 2800 Lyngby (1979 – biol)
- Birkelund, Tove (f. 28.11.1928), dr. phil., professor i historisk geologi ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Birkehøj 18, 2900 Hellerup (1971 – biol)
- Bjerrum, Jannik (f. 5.4.1909), dr. phil., professor i kemi ved Kbh.s Universitet. *K*. Reersøgade 2, 2100 Kbh. Ø (1948 – fys)
- Bjørnholm, Sven (f. 8.9.1927), dr. phil., docent i fysik ved Kbh.s Universitet. Frederiksberg Allé 45, 1820 Frederiksberg C (1977 – fys)
- Bohr, Aage Niels (f. 19.6.1922), dr. phil. & scient., professor i fysik ved Kbh.s Universitet. *K*. Strandgade 34, 1401 Kbh. K (1955 – fys)
- Buchthal, Fritz (f. 19.8.1907), dr. med., professor i neurofysiologi ved Kbh.s Universitet. *R^l*. National Inst. of Health, Bethesda, Md., U.S.A. (udenlandsk medl. 1946, indenl. medl. 1947 – biol)
- Buchwald, Vagn Fabritius (f. 23.6.1929), dr. scient., lektor i metallære ved Danmarks tekniske Højskole. Ingeborgvej 4, 2920 Charlottenlund (1979 – fys)
- Bræstrup, Claus Tycho (f. 18.1.1945), dr. med. Forskningsdirektør i Novo Industri A/S. Frederiksborgvej 78, 4000 Roskilde (1984 – biol)
- Christensen, Bent (f. 22.8.1930), dr. phil., professor i systematisk zoologi ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Rypevej 19, 2970 Hørsholm (1971 – biol)
- Cotterill, Rodney Michael John (f. 27.9.1933), dr. phil. & scient.,

- professor i fysisk metallære ved Danmarks tekniske Højskole. Vibevangen 9, 3520 Farum (1984 – fys)
- Crone, Ulrik Christian (f. 1.2.1926), dr. med., professor i fysiologi ved Kbh.s Universitet. Toldbodgade 79, 1253 Kbh. K (1968 – biol)
- Dahl, Jens Peder (f. 30.7.1934), dr. phil., professor i kemisk fysik ved Danmarks tekniske Højskole. R. Digevænget 5, 2730 Herlev (1978 – fys)
- Dansgaard, Willi (f. 30.8.1922), dr. phil., professor i massespektrometri ved Kbh.s Universitet. Trørødvej 55, 2950 Vedbæk (1977 – fys)
- Eliassen, Erik (f. 8.9.1922), dr. phil., professor i teoretisk meteorologi ved Kbh.s Universitet. R'. Dronningeengen 5, 2950 Vedbæk (1981 – fys)
- Ellitsgaard-Rasmussen, Knud (f. 23.6.1923), D.Sc.H.C., fh. direktør for Grønlands geologiske Undersøgelse. R'. FM. 2*. Dammegade 22, Damme, 4792 Askeby (1974 – fys)
- Engberg, Ingemar (f. 1.3.1935), med. dr., professor i fysiologi ved Aarhus Universitet. Stokrosevej 93, 8330 Beder (1977 – biol)
- Fenchel, Moritz Werner (f. 3.5.1905), dr. phil., professor i matematik ved Kbh.s Universitet. Sønderengen 110, 2860 Søborg (udenl. medl. 1946, indenl. medl. 1948 – fys)
- Fenchel, Tom Michael (f. 19.3.1940), dr. phil., professor i zoologi ved Aarhus Universitet. Skåde Højgårdsvej 88, 8270 Højbjerg (1977 – biol)
- Fiil, Niels Peter (f. 8.2.1941), lic. scient., lektor ved Mikrobiologisk Institut, Kbh.s Universitet, funktionschef for Genetisk Laboratorium, Novo Industri A/S. Fuglebakkevej 5, 2000 Frederiksberg (1982 – biol)
- Forchhammer, Jes (f. 5.4.1934), dr. phil., afdelingsleder ved Fibiger-Laboratoriet. Krogmosevej 25, 2880 Bagsværd (1980 – biol)
- Fuglede, Bent (f. 8.10.1925), dr. phil., professor i matematik ved Kbh.s Universitet. R'. Trongårdsparken 67, 2800 Lyngby (1968 – fys)
- Hald, Anders Hjorth (f. 3.6.1913), dr. phil., professor i matematisk statistik ved Kbh.s. Universitet. Furesøvej 87 A, 2830 Virum (1961 – fys)
- Hansen, Hans Jørgen Steen (f. 6.8.1939), dr. phil., docent i geologi ved Kbh.s Universitet. Mølleåparken 28, 2800 Lyngby (1978 – biol)
- Holmsgaard, Erik (f. 21.6.1921), dr. agro., forstander ved Statens forstlige Forsøgsvæsen. R'. Springforbi, 2930 Klampenborg (1977 – biol)
- Holstener-Jørgensen, Helge (f. 10.12.1924), dr. agro., afdelingsleder ved Statens forstlige Forsøgsvæsen. R. Solbjerget 44, 3460 Birkerød (1980 – biol)

- Holter, Heinz Alois Alfred Friedrich (f. 5.6.1904), dr. med. & phil., professor ved Carlsberg Laboratoriet og forstander for dets fysiologiske afdeling. *R^l*. Farendløse Enghave 37, 4100 Ringsted (1944 – biol)
- Huus, Torben (f. 5.12.1919), dr. phil., professor i fysik ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Vordingborggade 11, 2100 Kbh. Ø (1961 – fys)
- Jensen, Henning Højgaard (f. 21.11.1918), dr. techn., professor i fysik ved Kbh.s Universitet. Rødtjørnevej 18 A, 2720 Vanløse (1974 – fys)
- Jensen, Kai Arne (f. 27.3.1907), dr. phil., professor i kemi ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Bøgehøj 64, 2900 Hellerup (1948 – fys)
- Jessen, Børge Christian (f. 19.6.1907), dr. phil., professor i matematik ved Kbh.s Universitet. Dantes Plads 3, 1556 Kbh. V (1939 – fys)
- Johansen, Peter (f. 29.1.1938), dr. phil., professor i datalogi ved Kbh.s Universitet. Ørnebakken 72, 2840 Holte (1984 – fys)
- Jónasson, Pétur Mikkel (f. 18.6.1920), dr. phil., professor i ferskvandsbiologi ved Kbh.s Universitet. Ferskvandsbiologisk Laboratorium, Helsingørsgade 51, 3400 Hillerød (1980 – biol)
- Jørgensen, Bo Barker (f. 22.9.1946), dr. scient., lektor i mikrobiel økologi ved Aarhus Universitet. Tranebærkæret 3, 8220 Brabrand (1984 – biol)
- Jørgensen, Carl Christian Barker (f. 11.8.1915), dr. phil., professor i zoolo-fysiologi (med særligt henblik på sammenlignende fysiologi) ved Kbh.s Universitet. Slettevej 8, 2860 Søborg (1965 – biol)
- Kjeldgaard, Niels Ole (f. 2.6.1926), dr. phil., professor i molekylær biologi ved Aarhus Universitet. Høegh Guldbergsgade 57, 8000 Århus C (1971 – biol)
- Kjær, Anders Clausen (f. 10.8.1919), dr. phil., professor i organisk kemi ved Danmarks tekniske Højskole. *R^l*. Opnæsgård 45, 2970 Hørsholm (1962 – fys)
- Klenow, Hans (f. 7.2.1923), dr. phil., professor i biokemi ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Skovmindevej 21, 2840 Holte (1975 – biol)
- Kofoed-Hansen, Otto Mogens (f. 25.4.1921), dr. phil., professor i reaktor-fysik ved Forsøgsanlæg Risø. Forelvej 12, 3450 Allerød (1965 – fys)
- Kristensen, Leif (f. 4.1.1934), dr. phil., professor i matematik ved Aarhus Universitet. Vesttoften 2, 8250 Egå (1971 – fys)
- Kruhøffer, Poul Weber (f. 15.11.1914), dr. med., professor i fysiologi ved Kbh.s Universitet. Livjærggade 12, 2100 Kbh. Ø (1971 – biol)
- Kullenberg, Gunnar Erik Börje (f. 1.7.1938), dr. phil., professor i fysisk oceanografi ved Kbh.s Universitet. Institut for fysisk Oceanografi, Haraldsgade 6, 2200 Kbh. N (1980 – fys)

- Larsen, Kai (f. 15.11.1926), professor i botanik ved Aarhus Universitet. R. Gråstenvej 6, Søften, 8382 Hinnerup (1979 – biol)
- Larsen, Peder Olesen (f. 7.9.1934), dr. phil., professor i organisk kemi ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. R'. Marievej 10A, 2900 Hellerup (1976 – biol)
- Lassen, Niels Alexander (f. 7.12.1926), med. dr., dr. med. h. c., overlæge ved Bispebjerg Hospitals klinisk-fysiologiske laboratorium. R. Ole Olsens Allé 9, 2900 Hellerup (1978 – biol)
- Lassen, Niels Ove (f. 18.5.1914), dr. phil., professor i eksperimentalfysik ved Kbh.s Universitet. R'. Søndervej 43, 2830 Virum (1958 – fys)
- Lassen, Ulrik Vilhelm (f. 17.4.1930), dr. med., fhv. professor i zoofysiologi ved Kbh.s Universitet; forskningsdirektør i Novo Industri A/S. Skovmindevej 26, 2840 Holte (1974 – biol)
- Linderberg, Jan Erik (f. 27.10.1934), fil. dr., professor i teoretisk kemi ved Aarhus Universitet. Dalvangen 58, 8270 Højbjerg (1982 – fys)
- Lindhard, Jens (f. 26.2.1922), professor i teoretisk fysik ved Aarhus Universitet. – Selskabets præsident. – J. F. Willumsens Vej 4, 8270 Højbjerg (1962 – fys)
- Lund, Bodil Jerslev (f. 30.4.1919), dr. phil., professor i kemi ved Danmarks farmaceutiske Højskole. R'. Heslegårdsvej 39, 2900 Hellerup (1971 – fys)
- Lund, Ebba (f. 22.9.1923), dr. scient., professor i veterinær virologi og immunologi ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. R'. Dronningensgade 9, 1420 Kbh. K (1978 – biol)
- Lund, Henning (f. 15.9.1929), dr. phil., lektor i kemi ved Aarhus Universitet, Kemisk Institut, 8000 Århus C (1979 – fys)
- Lundquist, Frank (f. 31.5.1916), dr. phil., professor i biokemi ved Kbh.s Universitet. Kastanievej 46, 2840 Holte (1977 – biol)
- Mackintosh, Allan Roy (f. 22.1.1936), dr. phil., fil. dr., professor i eksperimentel faststoffysik ved Kbh.s Universitet. R'. Henrik Thomsens Vej 4, 3460 Birkerød (1977 – fys)
- Madsen, Ib Henning (f. 12.4.1942), Ph. D., professor i matematik ved Aarhus Universitet. Vestervang 2, 8000 Århus C (1978 – fys)
- Marcker, Kjeld Adrian (f. 27.12.1932), professor i biologisk kemi ved Aarhus Universitet. Toftevej 1, 8250 Egå (1976 – biol)
- Maunsbach, Arvid B. (f. 9.5.1937), med. dr., professor i anatomi ved Aarhus Universitet. R. Agrivej 1, 8240 Risskov (1977 – biol)
- Michelsen, Axel Albert (f. 1.3.1940), dr. phil., professor i biologi ved Odense Universitet. R. Læssøegade 204, 5230 Odense M (1979 – biol)
- Mohr, Jan Gunnar Faye (f. 10.1.1921), dr. med., professor i medicinsk

- genetik ved Kbh.s Universitet. *R'*. Skodsborgparken 62, 2942 Skodsborg (1968 – biol)
- Mottelson, Ben Roy (f. 9.7.1926), dr., professor ved Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik. Abildgaardsgade 32, 2100 Kbh. Ø (udenl. medl. 1958, indnl. medl. 1974 – fys)
- Munch-Petersen, Inger Agnete (f. 8.9.1917), dr. phil., professor i biologisk kemi ved Kbh.s Universitet. Prins Valdemarsvej 26, 2820 Gentofte (1978 – biol)
- Møller, Christian Knakkegård (f. 4.7.1920), dr. phil., professor i kemi ved Odense Universitet. Bødtchersvej 8, 5230 Odense M (1968 – fys)
- Møller, Hans Bjerrum (f. 11.5.1932), dr. phil., underdirektør ved Forsøgssanlæg Risø. *R.* 4000 Roskilde (1978 – fys)
- Maaløe, Ole Urban (f. 15.8.1914), dr. med., professor i mikrobiologi ved Kbh.s Universitet. Ahlmanns Allé 38, 2900 Hellerup (1960 – biol)
- Nathan, Ove Heymann Wandall (f. 12.1.1926), dr. phil., professor i fysik. Rektor ved Kbh.s Universitet. Svanevænget 4, 2100 Kbh. Ø (1976 – fys)
- Nielsen, Christian Overgaard (f. 16.1.1918), dr. phil., professor i zoologi (med særligt henblik på almen zoologi) ved Kbh.s Universitet. Ravsnæsvej 72, 3460 Birkerød (1961 – biol)
- Nielsen, Halfdan Einer Steemann (f. 13.6.1907), dr. phil., professor i ferskvandsbiologi ved Kbh.s Universitet. *R'*, *FM.* 2*. Vejlesøparken 9., 2840 Holte (1958 – biol)
- Nilsson, Jytte Reichstein (f. 27.4.1932), dr. phil., lektor i protozoologi ved Kbh.s Universitet. Gåsebæksvej 9, 2500 Valby (1984 – biol)
- Nissen, Poul Erik (f. 2.9.1939), lic. scient., lektor i astronomi ved Aarhus Universitet. Januarvej 39, 8210 Århus V (1979 – fys)
- Noe-Nygaard, Arne (f. 30.7.1908), dr. phil., professor i geologi, (med særligt henblik på dynamisk geologi) ved Kbh.s Universitet. *K.*, *FM.* 2*. Lundehave, Nordre Strandvej 26 C, 3000 Helsingør (1954 – fys)
- Olesen, Poul (f. 28.4.1939), mag. scient., lektor i teoretisk fysik ved Kbh.s Universitet. Brolæggerstræde 13, 1211 Kbh. K (1980 – fys)
- Olsson, Lennart (f. 18.9.1949), dr. med., ekstraord. professor i cellebiologi ved Rigshospitalet. Ibstrupvej 20 A, 2820 Gentofte (1982 – biol)
- Ottesen, Martin (f. 14.12.1920), dr. phil., professor ved Carlsberg Laboratoriet og forstander for dets kemiske afdeling. Gl. Carlsberg Vej 10, 2500 Valby (1960 – biol)
- Pedersen, Gert Kjærgård (f. 13.4.1940), dr. phil., professor i matematik ved Kbh.s Universitet. Grants Allé 11, 2900 Hellerup (1977 – fys)

- Pedersen, Olaf (f. 8.4.1920), dr. phil., professor i de eksakte videnskabers historie ved Aarhus Universitet. Elbækvej 16, 8240 Risskov (1978 – fys)
- Peters, Bernard (f. 22.12.1910), dr. phil., professor, fh. bestyrer af Dansk Rumforskningsinstitut. Lundtoftevej 155 A, 2800 Lyngby (udenl. medl. 1961, indenl. medl. 1968 – fys)
- Pihl, Mogens (f. 22.4.1907), dr. phil., professor i fysik ved Kbh.s Universitet. Trondhjmsgade 12, 2100 Kbh. Ø (1971 – fys)
- Poulsen, Valdemar Jules (f. 28.11.1929), dr. phil., professor i geologi (med særligt henblik på biostratigrafi), ved Kbh.s Universitet. R. Solsiden 7, 3540 Lyngge (1981 – biol)
- Rasmussen, Svend Erik (f. 19.11.1925), dr. phil., professor i uorganisk kemi ved Aarhus Universitet. Højkolvej 39, 8210 Århus V (1981 – fys)
- Rehberg, Poul Kristian Brandt (f. 29.3.1895), dr. med., phil. & med. vet., professor i zoofysiologi ved Kbh.s Universitet. Bernstorffsvej 144, 2900 Hellerup (1944 – biol)
- Rehfeld, Jens Frederik (f. 11.10.1941), dr. med., professor i klinisk kemi ved Kbh.s Universitet. J. A. Schwartzgade 37, 2100 Kbh. Ø (1981 – biol)
- Reiz, Sven Anders Torsten (f. 7.6.1915), fil. dr., professor i astronomi ved Kbh.s Universitet. Løvspringsvej 3 B, 2920 Charlottenlund (1959 – fys)
- Rudkjøbing, Mogens Hegelund (f. 6.9.1915), dr. phil., professor i astronomi ved Aarhus Universitet. Hejrebakken 22, 8220 Brabrand (1961 – fys)
- Schäffer, Claus Erik (f. 31.1.1930), professor i uorganisk kemi ved Kbh.s Universitet. Rønnebærvej 136 B, 2840 Holte (1977 – fys)
- Seidenfaden, Gunnar (f. 24.2.1908), dr. phil. & scient., botaniker, ambassadør og udenrigsråd. *K'. FM. 2**. Borsholmgård, 3100 Hornbæk (1974 – biol)
- Siim, Jørgen Christian (f. 1.10.1915), dr. med., direktør for Statens Seruminstitut. Rosenørns Allé 10, 1634 Kbh. V (1974 – biol)
- Simonsen, Morten (f. 31.3.1921), dr. med., professor i transplantations- og immunbiologi ved Kbh.s Universitet, Nørre Allé 71, 2100 Kbh. Ø (udenl. medl. 1965, indenl. medl. 1968 – biol)
- Skou, Jens Christian (f. 8.10.1918), dr. med., professor i biofysik ved Aarhus Universitet. Rislundvej 9, 8240 Risskov (1965 – biol)
- Sten-Knudsen, Ove (f. 14.3.1919), dr. med., professor i biofysik ved Kbh.s Universitet. Smakkegårdsvej 8, 2820 Gentofte (1968 – biol)

- Strid, Arne Krister (f. 7.3.1943), fil. dr., professor i systematisk botanik ved Kbh.s Universitet. *R.* Tulipanvej 4, 3450 Allerød (1976 – biol)
- Strömngren, Bengt Georg Daniel (f. 21.1.1908), dr. phil. & scient., professor i astronomi (astrofysik) ved Kbh.s Universitet. *K^l.* – Selskabets præsident 1969-1975. – Æresboligen Gl. Carlsberg, 2500 Valby (indenl. medl. 1939, udenl. medl. 1959, indenl. medl. 1968 – fys)
- Svejgaard, Arne (f. 13.3.1937), dr. med., overlæge ved Vævstypelaboratoriet, Rigshospitalet. Skovvang 67, 3450 Allerød (1980 – biol)
- Sørensen, Henning (f. 20.4.1926), dr. phil., professor i petrologi ved Kbh.s Universitet. – Vicepræsident og formand for den naturvidenskabelige klasse. – Fuglsangvej 64 B, 2830 Virum (1978 – fys)
- Thaysen, Jørn Hess (f. 19.10.1921), dr. med., professor i intern medicin ved Kbh.s Universitet. *R^l.* Frederik V's Vej 21, 2100 Kbh. Ø (1977 – biol)
- Thorn, Niels Anker (f. 1.8.1924), dr. med., professor i fysiologi ved Kbh.s Universitet. Tonysvej 17, 2920 Charlottenlund (1982 – biol)
- Tornehave, Hans Marius Nielsen (f. 24.4.1915), dr. phil., professor i matematik ved Kbh.s Universitet. Tornebakken 45, 2830 Virum (1960 – fys)
- Troels-Smith, Jørgen Andreas (f. 7.6.1916), dr. phil., overinspektør ved Nationalmuseet, fh. lektor i mosegeologi ved Kbh.s Universitet. Grønnemose Allé 103, 2860 Søborg (1961 – biol)
- Tygstrup, Niels (f. 26.5.1926), dr. med., professor i intern medicin ved Kbh.s Universitet, Blegdamsvej 9, 2100 Kbh. Ø (1981 – biol)
- Ussing, Hans Henriksen (f. 30.12.1911), dr. med., phil. & scient., professor i biokemi ved Kbh.s Universitet. *K.* Carl Blochs Allé 17, 2860 Søborg (1955 – biol)
- Wettstein Ritter von Westersheim, Diter Holger (f. 20.9.1929), fil. dr., dr. rer. nat., professor ved Carlsberglaboratoriet og forstander for dets fysiologiske afd. *R.* Åsevej 13, 3500 Værløse (1965 – biol)
- †Wieth, Jens Otto (f. 31.12.1932, d. 29.9.1984), dr. med., afdelingsleder, lektor i biofysik ved Kbh.s Universitet. Hummeltoftevej 150, 2830 Virum (1978 – biol)
- Wingstrand, Karl Georg (f. 2.3.1919), fil. dr., professor i sammenlignende anatomi og morfologi ved Kbh.s Universitet. *R^l.* Dyssegårdsvej 55, 2860 Søborg (1959 – biol)
- Winther, Aage (f. 8.5.1926), dr. phil., professor i teoretisk fysik ved Kbh.s Universitet. – Selskabets kasserer. – Dyssegårdsvej 39, 2860 Søborg (1968 – fys)

UDENLANDSKE MEDLEMMER
HUMANISTISKE KLASSE

- Akurgal, Ekrem (f. 30.3.1911), dr., professor i klassisk arkæologi ved Universitetet i Ankara (1977)
- Alpers, Klaus (f. 27.9.1935), dr. phil., Professor i klassisk filologi ved universitetet i Hamborg (1985)
- Amundsen, Leiv (f. 30.5.1898), dr., professor i klassisk filologi ved universitetet i Oslo (1965)
- Attman, Artur (f. 31.10.1910), professor i økonomisk historie ved universitetet i Göteborg (1977)
- Ayer, Sir Alfred Jules (f.29.10.1910), professor i logik ved universitetet i Oxford, England (London) (1976)
- Bailey, Sir Harold Walter (f. 16.12.1899), dr., professor i sanskrit ved universitetet i Cambridge, England (1946)
- Balassa, Iván (f. 5.10.1917), dr., direktør for det ungarske landbrugsmuseum i Budapest (1975)
- Baldwin, John Wesley (f. 13.7.1929), professor i historie ved The Johns Hopkins University, Baltimore, Md. (1978)
- Barth, Thomas Fredrik Weybye (f. 22.12.1928), professor i socialantropologi og etnografi ved universitetet i Oslo (1976)
- †Bendz, Claes Gerhard Mortimer (f. 16.10.1908, d. 31.1.1985), fil. & med. dr., professor i latin ved universitetet i Lund. *R.* (1965)
- Benediktsson, Sigurður Jakob (f. 20.7.1907), dr., hovedredaktør af den islandske ordbog, Reykjavik (1961)
- Bengtsson, Lars Ingmar Olof (f. 2.3.1920), professor i musikvidenskab ved Institutionen för Musikvetenskap i Uppsala (1978)
- Berg, Gösta (f. 31.7.1903), fil. dr., professor, fh. direktør for Nordiska Museet och Skansen i Stockholm. *K.* (1980)
- Bergsland, Knut (f. 7.3.1914) dr., professor i finsk-ugriske sprog ved universitetet i Oslo (1964)
- Bischoff, Bernhard (f. 20.12.1906), dr., professor i latinsk middelalderfilologi ved universitetet i München (1969)
- Bjøl, Erling (f. 11.12.1918), dr. scient. pol., fh. professor i statskundskab ved Aarhus Universitet. Saint-Germain-en-Laye, Frankrig (indendl. medl. 1974, udenl. medl. 1984)
- Boardman, John (f. 20.8.1927), Lincoln professor i klassisk kunst og arkæologi ved universitetet i Oxford, England (1979)
- Bottéro, Jean (f. 30.8.1914), professor i assyriologi ved l'Ecole Pratique des Hautes Etudes, la Sorbonne, Paris (1978)

- Boyce, Norah Elizabeth Mary (f. 2.8.1920), professor i iranske studier ved universitetet i London (1978)
- Brems, Hans Julius (f. 16.10.1915), professor i økonomi ved University of Illinois at Urbana-Champaign, Urbana, Ill. (1979)
- Chéhab, Emir Maurice (f. 27.12.1904), generaldirektør for antikvitetsvæsenet, Nationalmuseet, Beirut (1980)
- Clark, John Grahame Douglas (f. 28.7.1907), dr., professor i arkæologi ved universitetet i Cambridge, England. *K.* (1964)
- Daniel, Glyn Edmund (f. 23.4.1914), Litt.D., F.S.A., F.B.A., Emeritus Professor i arkæologi ved universitetet i Cambridge, Fellow of St. John's College, Cambridge, England. *R^l*. (1984)
- Duchesne-Guillemain, Jacques-Alfred-Maurice (f. 21.4.1910), professor i iransk sprog og kultur ved universitetet i Liège (1975)
- †Düring, Hans Ingemar (f. 2.9.1903, d. 23.12.1984), dr., professor i klassisk filologi (græsk sprog og litteratur) ved universitetet i Göteborg (1956)
- Erdmann, Karl Dietrich (f. 29.4.1910), dr., professor i historie ved universitetet i Kiel (1968)
- Fehrman, Carl Abraham Daniel (f. 3.2.1915), dr., professor i litteraturhistorie ved universitetet i Lund (1969)
- Fellows-Jensen, Gillian (f. 5.7.1936), lektor i navneforskning ved Kbh.s Universitet (1982)
- Fenton, Alexander (f. 26.6.1929), dr., direktør for National Museum of Antiquities of Scotland, Edinburgh (1979)
- Finley, Sir Moses I. (f. 20.5.1912), professor i oldtidshistorie ved universitetet i Cambridge, England (1975)
- Firth, Sir Raymond William (f. 25.3.1901), dr., professor i antropologi ved universitetet i London (1966)
- Gershevitch, Ilya (f. 24.10.1914), dr. i iransk filologi ved universitetet i Cambridge, England (1982)
- Giorgi, Amadeo Peter (f. 9.7.1931), Ph.D., professor i almen psykologi ved Duquesne University, Pittsburgh, Penna. (1985)
- Gjerstad, Erik Paul Einar (f. 30.10.1897), dr., professor i klassisk arkæologi og antikkens historie ved universitetet i Lund (1953)
- Górski, Karol (f. 30.4.1903), professor i middelalderhistorie ved Nicholas Copernicus universitetet i Toruń, Polen (1979)
- Grabar, André (f. 26.7.1896), dr., professor i byzantinsk arkæologi ved Collège de France, Paris (1951)
- Grøtvedt, Per Nyquist (f. 24.3.1891), dr. philos, fh. lektor, Oslo (1977)

- Gurney, Oliver Robert (f. 28.1.1911), professor i assyriologi ved universitetet i Oxford, England (1976)
- Hagendahl, Karl Oskar Harald (f. 31.8.1889), dr., professor i klassiske sprog ved universitetet i Göteborg (1970)
- Haugen, Einar Ingvald (f. 19.4.1906), dr., professor i nordisk og almen sprogvidenskab ved Harvard University, Cambridge, Mass. (1970)
- Henne, Henry (f. 21.10.1918), professor i almen sprogvidenskab ved universitetet i Bergen (1979)
- Hoffmann, Erich (f. 16.7.1926), dr., professor i Slesvig-Holstens historie ved universitetet i Kiel (1982)
- Hunger, Herbert (f. 9.12.1914), dr. phil., professor i byzantinistik ved universitetet i Wien (1981)
- Haavelmo, Trygve Magnus (f. 13.12.1911), dr., professor i nationaløkonomi ved universitetet i Oslo (1975)
- Ingholt, Kai Harald (f. 11.3.1896), dr., professor i arkæologi ved Yale University. *R. Hamden, Conn.* (1957)
- Jacobsen, Thorkild Peter Rudolph (f. 7.6.1904), dr., professor i assyriologi ved Harvard University (*Bradford, N.H.*) (1952)
- Jansson, Erik Valter (f. 22.5.1907), dr., professor i svensk sprog ved universitetet i Uppsala (1969)
- Jeannin, Pierre (f. 8.12.1924), studievejleder ved *Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, Paris* (1979)
- Kellenbenz, Hermann (f. 27.8.1913), dr., professor i historie ved universitetet i Nürnberg (1972)
- Kuhn, Johann (Hans) Christoph Bernhard Theodor (f. 13.7.1899), dr., professor i germansk og nordisk filologi ved universitetet i Kiel (1974)
- Kuiper, Franciscus Bernardus Jacobus (f. 7.7.1907), dr., professor i sanskrit og indisk oldtidskundskab ved universitetet i Leiden (1968)
- Kunze, Emil (f. 18.12.1901), dr., professor, førstedirektør ved *Deutsches Archäologisches Institut i Athen (München)* (1963)
- Lefèvre, Yves Pierre Hugues (f. 9.3.1919), dr., professor i middelalderlitteratur ved universitetet i Bordeaux (1983)
- Lehmann, Winfred Philipp (f. 23.6.1916), professor i lingvistik og tysk sprog ved *University of Texas, Austin* (1975)
- †Leser, Paul (f. 23.2.1899, d. 18.12.1984), dr., professor i antropologi ved *Hartford Seminary Foundation, Hartford, Conn.* (1972)
- Lindbeck, Assar Carl Eugen (f. 26.1.1930), dr., professor ved *Institut for International Økonomi, Stockholm* (1977)
- Lombard, Alf (f. 8.7.1902), dr., professor i romanske sprog ved universitetet i Lund (1951)

- Lönnroth, Nils Erik Magnus (f. 1.8.1910), dr., professor i historie ved universitetet i Göteborg (1966)
- Malmberg, Bertil (f. 22.4.1913), dr., professor i almindelig sprogvidenskab ved universitetet i Lund (1974)
- Malmqvist, Nils Göran David (f. 6.6.1924), fil. dr., professor i sinologi ved Stockholms Universitet (1976)
- Martinet, André (f. 12.4.1908), dr., professor i almen sprogvidenskab ved universitetet i Paris (1954)
- Mathias, Peter (f. 10.1.1928), M.A., F.B.A., professor i økonomisk historie ved universitetet i Oxford, England (1982)
- Maybury-Lewis, David H. P. (f. 9.5.1929), professor i antropologi ved Harvard University, Cambridge, Mass. (1978)
- Mayrhofer, Manfred (f. 26.9.1926), dr., ordinær professor i almen og indogermansk sprogvidenskab ved universitetet i Wien (1980)
- McFarlane, James Walter (f. 12.12.1920), Professorial Fellow, University of East Anglia, Norwich (1983)
- Meier, Harri Ernst Hinrich Friedrich (f. 8.1.1905), dr., professor i romansk filologi ved universitetet i Bonn (1968)
- Mitchell, Philip Marshall (f. 23.9.1916), dr., professor i germanske sprog ved University of Illinois, Urbana, Ill. (1971)
- Needham, Joseph (f. 9.12.1900), dr., sinolog, Reader i biokemi ved universitetet i Cambridge, England (1975)
- Nielsen, Thøger Harald (f. 30.10.1919), dr. jur., fh. professor i retsvidenskab ved Kbh.s Universitet. Valsolda, Italien. *R'*. (indenl. medl. 1980, udenl. medl. 1984)
- Norberg, Dag Ludvig (f. 31.7.1909), professor i latinsk sprog og litteratur ved universitetet i Stockholm (1964)
- Nordenfalk, Carl Adam Johan (f. 13.12.1907), fil. dr., professor i kunsthistorie, fh. dir. for Stockholms Nationalmuseum (1977)
- Norman, Kenneth Roy (f. 21.7.1925), Reader i indisk filologi ved universitetet i Cambridge, England (1983)
- Nykrog, Per (f. 1.11.1925), dr. phil., professor i romansk filologi ved Harvard University. Cambridge, Mass. *R.* (indenl. medl. 1975, udenl. medl. 1982)
- Odén, Agnes Birgitta (f. 11.8.1921), professor i historie ved universitetet i Lund (1977)
- Passmore, John Arthur (f. 9.9.1914), professor i filosofi ved Australian National University, Canberra (1979)
- Polotsky, Hans Jakob (f. 13.9.1905), dr., professor i ægyptologi ved universitetet i Jerusalem (1967)

- Romilly, Jacqueline de (f. 26.3.1913), dr., professor i græsk ved universitetet i Paris (1961)
- Rudolph, Kurt (f. 3.4.1929), professor i religionshistorie ved University of California, Santa Barbara, Cal. (1976)
- †Schieder, Theodor (f. 11.4.1908, d. 8.10.1984), dr., professor i historie ved universitetet i Köln (1971)
- Schmitt, Rüdiger (f. 1.6.1939), dr. phil., professor i sammenlignende indogermansk sprogvidenskab og indoiranistik ved Saarlands Universitet, Saarbrücken, BRD (1985)
- Seip, Jens Laurits Arup (f. 11.10.1905), dr., professor i politisk idéhistorie ved universitetet i Oslo (1974)
- Sjöblom, Bengt Gunnar Olof (f. 28.10.1933), fil. dr., professor i statskundskab ved Kbh.s Universitet (1984)
- Snell, Bruno Karl Johannes Richard (f. 18.6.1896), dr., professor i klassisk filologi ved universitetet i Hamborg (1951)
- Stenström, Thure Oscar (f. 12.4.1927), professor i litteraturvidenskab ved universitetet i Uppsala (1982)
- Svendsen, Paulus (f. 17.4.1904), dr., professor i europæisk litteratur og idéhistorie ved universitetet i Oslo (1978)
- Syme, Sir Ronald (f. 11.3.1903), professor i antikkens historie ved universitetet i Oxford, England (1951)
- Säflund, Lars Gösta (f. 1.3.1903), dr., professor i klassisk sprogvidenskab og kulturforskning ved universitetet i Stockholm (1969)
- Säve-Söderbergh, Torgny (f. 29.6.1914), dr., professor i ægyptologi ved universitetet i Uppsala (1975)
- Thompson, Homer Armstrong (f. 7.9.1906), dr., professor i klassisk arkæologi ved Institute for Advanced Study, Princeton, N.J. (1971)
- Vogt, Hans Kamstrup (f. 1.6.1903), dr., professor i almindelig sprogvidenskab ved universitetet i Oslo (1957)
- Waszink, Jan Hendrik (f. 27.10.1908), professor i klassisk arkæologi og filologi ved universitetet i Leiden (1976)
- Weibull, Curt Hugo Johannes (f. 19.8.1886), dr., professor i historie ved universitetet i Göteborg (1957)
- Wilson, Charles Henry (f. 16.4.1914), professor i moderne historie ved Istituto Universitario Europeo, Firenze (1970)
- Wistrand, Erik Karl Hilding (f. 24.1.1907), dr., professor i klassiske sprog ved universitetet i Göteborg (1971)
- von Wright, Georg Henrik (f. 14.6.1916), dr. i filosofi, forskerprofessor ved Finlands Akademi, Helsingfors (1974)

- Wyller, Egil Anders (f. 24.4.1925), dr., professor i antik åndshistorie ved universitetet i Oslo (1972)
- Zilliacus, Johan Henrik (f. 23.1.1908), dr., professor i græsk litteratur ved universitetet i Helsingfors (1972)
- Öhmann, Emil (f. 25.1.1894), dr., professor i germansk filologi ved universitetet i Helsingfors (1957)
- Aarsleff, Hans Christian (f. 19.7.1925), Ph.D., professor i engelsk ved Princeton University, N.J. (1984)

UDENLANDSKE MEDLEMMER NATURVIDENSKABELIGE KLASSE

fys betegner den matematisk-fysiske gruppe, biol den biologiske gruppe

- Ahlfors, Lars Valerian (f. 18.4.1907), dr., professor i matematik ved Harvard University, Cambridge, Mass. (1977 – fys)
- Ahrland, Sten Harald (f. 4.8.1921), dr., professor i uorganisk opløsningskemi ved universitetet i Lund (1975 – fys)
- Alfsen, Erik Magnus (f. 13.5.1930), dr., professor i matematik ved universitetet i Oslo (1978 – fys)
- Alfvén, Hannes Olof Gösta (f. 30.5.1908), professor i plasmafysik ved Stockholms tekniska Högskola (1968 – fys)
- Ambartsumian, Viktor Amazaspovich (f. 18.9.1908), professor og direktør for Astrophysical Observatory i Erevan, Armenien, USSR (1971 – fys)
- Andersen, Ole Krogh (f. 11.5.1942), direktør, professor ved Max Planck Institutet for faststofforskning i Stuttgart (1982 – fys)
- Andersson, Bengt Erik (f. 12.1.1923), vet.med.dr., professor i fysiologi ved veterinæruniversitetet i Uppsala (1977 – biol)
- Anfinsen, Christian Boehmer (f. 26.3.1916), dr., professor i biologi ved Nat. Inst. of Health, Bethesda, Md. (1965 – biol)
- Auerbach, Charlotte (f. 14.5.1899), dr., professor i genetik ved universitetet i Edinburgh (1968 – biol)
- Barton, Sir Derek Harold Richard (f. 8.9.1918), dr., professor i organisk kemi ved C.N.R.S., Gif-sur-Yvette (1972 – fys)
- Bastiansen, Otto Christian Astrup (f. 5.9.1918), dr., professor i teoretisk kemi ved universitetet i Oslo (1967 – fys)
- Bauer, Heinz (f. 31.1.1928), dr., professor i matematik ved Erlangen-Nürnberg Universitet (1982 – fys)

- Beadle, George Wells (f. 22.10.1903), dr., professor i biologi ved og præsident for University of Chicago, Ill. (1952 – biol)
- Bell, Ronald Percy (f. 24.11.1907), professor i kemi ved universitetet i Stirling, Skotland (1962 – fys)
- Bénard, Jacques (f. 21.12.1912), dr., professor i fysisk kemi ved universitetet i Paris (Bourg-la-Reine) (1968 – fys)
- Bergsten, Karl Erik (f. 27.7.1909), dr., professor i geografi ved universitetet i Lund (1968 – fys)
- Bergström, Lars Ingmar Valeson (f. 6.9.1921), professor, bestyrer for Forskningsinstitutet för Atomfysik, Stockholm (1974 – fys)
- Bernhard, Carl Gustav (f. 28.4.1910), dr., professor i fysiologi ved Karolinska Institutet, Stockholm (1975 – biol)
- Berry, R. Stephen (f. 9.4.1931), Ph.D., professor i kemi ved University of Chicago, Ill. (1980 – fys)
- Beurling, Arne Karl-August (f. 3.2.1905), dr., professor i matematik ved Institute for Advanced Study, Princeton, N.J. (1951 – fys)
- Blaauw, Adriaan (f. 12.4.1914), professor ved Det astronomiske Institut, Universitetet i Groningen (1982 – fys)
- Blackburn, Thomas Henry (f. 8.8.1933), professor i mikrobiel økologi ved Aarhus Universitet (1983 – biol)
- Bogorad, Lawrence (f. 29.8.1921), dr., professor i biologi ved Harvard University, Cambridge, Mass. (1977 – biol)
- Boström, Kurt Georg Verner (f. 25.3.1932), professor i mineralogi, petrologi og geokemi ved universitetet i Stockholm (1983 – fys)
- Brachet, Jean-Louis-Auguste (f. 19.3.1909), dr., professor i almindelig biologi ved Université Libre, Bruxelles (1956 – biol)
- Bridgwater, David (f. 5.7.1934), dr. phil., professor i dynamisk geologi ved Kbh.s Universitet (1977 – fys)
- Brinck, Per Simon Valdemar (f. 4.9.1919), dr., professor i zoologi ved universitetet i Lund (1972 – biol)
- de Broglie, Prins Louis-Victor-Pierre-Raymond (f. 15.8.1892), dr., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Paris (1946 – fys)
- Brown, Gerald Edward (f. 22.7.1926), dr., professor ved Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik, Kbh., og ved State University of New York, Stony Brook, N.Y. (1967 – fys)
- † Braarud, Tryggve (f. 15.9.1903, d. 9.7.1985), dr., professor i botanisk marinbiologi ved universitetet i Oslo (1965 – biol)
- Burström, Hans Georg (f. 27.5.1906), dr., professor i plantefysiologi ved universitetet i Lund (1968 – biol)

- Busemann, Herbert (f. 12.5.1905), dr., professor i matematik ved University of Southern California, Los Angeles, Cal. (1964 – fys)
- Carleson, Lennart Axel Edvard (f. 18.3.1928), dr., professor i matematik ved universitetet i Uppsala (1970 – fys)
- Cartan, Henri-Paul (f. 8.7.1904), professor i matematik ved universitetet i Paris (1962 – fys)
- Casimir, Hendrik Brugt Gerhard (f. 15.7.1909), dr., direktør for Philips' Gloeilampenfabrieken, Eindhoven (Heeze) (1975 – fys)
- Celis, Julio Enrique (f. 21.5.1941), Ph.D., lektor i biostrukturkemi ved Aarhus Universitet (1984 – biol)
- Chanock, Robert M. (f. 8.7.1924), dr., chef for Laboratoriet for infektionssygdomme, National Institutes of Health, Bethesda, Md. (1980 – biol)
- Clark, Brian Frederic Carl (f. 26.7.1936), Sc. D., professor i biostrukturkemi ved Aarhus Universitet (1980 – biol)
- Connes, Alain (f. 1.9.1947), dr., professor i matematik ved universitetet i Paris (1980 – fys)
- †Cori, Carl Ferdinand (f. 5.12.1896, d. 20.10.1984), dr., professor i biokemi ved Harvard Medical School, Boston, Mass. (1956 – biol)
- Cotton, Frank Albert (f. 9.4.1930), dr., professor i kemi ved Texas A & M University, Texas (1975 – fys)
- Coulomb, Jean-Marie-François-Joseph (f. 7.11.1904), dr., professor i geofysik ved universitetet i Paris (1969 – fys)
- Cox, David Roxbee (f. 15.7.1924), professor i statistik ved Imperial College of Science and Technology, London (1983 – fys)
- Cramér, Carl Harald (f. 25.9.1893), dr., professor i forsikringsmatematik og matematisk statistik ved universitetet i Stockholm (1968 – fys)
- Dahlgren, Rolf Martin Teodor (f. 7.7.1932), fil dr., professor i systematisk botanik ved Kbh.s Universitet (Lund) (1976 – biol)
- Davies, John Arthur (f. 28.3.1927), dr., professor i fysik ved Chalk River Nuclear Laboratories, Ontario, Canada (1970 – fys)
- †Dirac, Paul Adrien Maurice (f. 8.8.1902, d. 20.10.1984), professor i matematik ved universitetet i Cambridge, England (1962 – fys)
- Edlén, Bengt (f. 2.11.1906), dr., professor i fysik ved universitetet i Lund (1956 – fys)
- Edsall, John Tileston (f. 3.11.1902), professor i biokemi ved Harvard University, Boston, Mass. (1969 – biol)
- Eigen, Manfred (f. 9.5.1927), dr., professor, Max-Planck-Institut für Phys. Chemie, Göttingen (1971 – biol)

- Emerson, Sterling Howard (f. 29.10.1900), dr., professor i genetik ved California Institute of Technology, Pasadena, Cal. (1974 – biol)
- Fey, Hans (f. 30.12.1921), dr., professor, direktør for Veterinär-Bakteriologisches Institut der Universität, Bern (1971 – biol)
- Fischer-Hjalmars, Inga Margrete (f. 16.1.1918), dr., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Stockholm (1982 – fys)
- Flerov, Georgii Nikolaevitch (f. 2.3.1913), dr., professor, direktør for laboratoriet for kernereaktioner i Dubna (Moskva) (1969 – fys)
- Flood, Håkon (f. 25.9.1905), dr., professor i kemi ved Norges tekniske Høgskole, Trondheim (1964 – fys)
- Folkow, Bjørn Uno Gottfrid (f. 13.10.1921), dr., professor i fysiologi ved universitetet i Göteborg (1968 – biol)
- Fray, David Grover (f. 10.10.1915), professor i biologi ved Indiana University, Bloomington, Ind. (1982 – biol)
- Fredga, Arne (f. 18.7.1902), dr., professor i organisk kemi ved universitetet i Uppsala (1965 – fys)
- Fronæus, Sture Adolf (f. 5.10.1916), dr., professor i uorganisk kemi ved universitetet i Lund (1978 – fys)
- Gard, Sven (f. 3.11.1905), dr., professor i virologi ved Karolinska Institutet, Stockholm (1964 – biol)
- Garnham, Percy Cyril Claude (f. 15.1.1901), professor i med. protozoologi ved universitetet i London (1976 – biol)
- Giles, Norman Henry (f. 6.8.1915), professor i genetik ved University of Georgia, Athens, Ga. (1982 – fys)
- Ginzburg, Vitaly Lazarevich (f. 4.10.1916), professor, leder af afd. f. teoretisk fysik ved akademiet i Moskva (1977 – fys)
- Glick, David (f. 3.5.1908), dr., professor ved Department of Pathology, forstander for Division of Histochemistry ved Stanford University, Stanford, Cal. (1965 – biol)
- †Godwin, Harry (f. 9.5.1901, d. 12.8.1985), dr., professor i botanik ved universitetet i Cambridge, England (1962 – biol)
- Goldanskii, Vitalii Iosifovich (f. 18.6.1923), professor, leder af inst. f. kemisk fysik ved akademiet i Moskva (1977 – fys)
- Granit, Ragnar Arthur (f. 30.10.1900), dr., professor i neurofysiologi ved Karolinska Institutet, Stockholm (1956 – biol)
- Gray, Harry Barkus (f. 14.11.1935), dr., professor i kemi ved California Institute of Technology, Pasadena, Cal. (1974 – fys)
- Groshev, Leonid Vasilievitch (f. 18.3.1907), professor, Institut for Atomeenergi, Moskva (1965 – fys)

- Gustafson, Torsten Valdemar (f. 8.5.1904), dr., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Lund (1956 – fys)
- Gustafsson, Carl Åke Torsten (f. 8.4.1908), dr., professor i genetik ved universitetet i Lund (1967 – biol)
- Gårding, Lars Jakob (f. 7.3.1919), dr., professor i matematik ved universitetet i Lund (1963 – fys)
- Hamilton, James (f. 29.1.1918), fh. professor i fysik ved University College, London, professor ved Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik, Kbh. (1967 – fys)
- Hammen, Thomas van der (f. 27.9.1924), dr., professor i palynologi ved universitetet i Amsterdam (1976 – biol)
- Haraldsen, Haakon Kristian (f. 24.4.1904), dr., professor i kemi ved universitetet i Oslo (1972 – fys)
- †Hartmann, Hermann Leonhard (f. 4.5.1914, d. 22.10.1984), professor ved Institut für theoretische und physikalische Chemie, J. W. Goethe-Universität, Frankfurt a.M. (1977 – fys)
- Hastings, Albert Baird (f. 20.11.1895), dr., professor i biokemi ved Scripps Clinic and Research Foundation, La Jolla, Cal. (1951 – biol)
- Hedberg, Hollis Dow (f. 29.5.1903), dr., professor i geologi ved Princeton University, N. J. (1970 – biol)
- Heidelberger, Michael (f. 29.4.1888), dr., professor i biokemi ved Columbia University, N.Y. (1957 – biol)
- Helgason, Sigurður (f. 30.9.1927), dr., professor i matematik ved Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Mass. (1972 – fys)
- Hodgkin, Sir Alan Lloyd (f. 5.2.1914), Foulerton Research Professor of the Royal Society, Physiological Laboratory, Cambridge, England (1964 – biol)
- Hohwü-Christensen, Erik (f. 25.9.1904), dr., fh. professor i gymnastikteori ved Kbh.s Universitet, professor i kropsovelsernes fysiologi og hygiejne ved Kungl. gymnastiska Centralinstitutet i Stockholm. (indenl. medl. 1940, udenl. medl. 1965 – biol)
- Hoppe, Ernst Gunnar (f. 24.12.1914), dr., professor i geografi ved Stockholms Universitet (1972 – fys)
- Howard, Richard Alden (f. 1.7.1917), dr., professor i botanik og dendrologi ved Harvard University, Jamaica Plain, Mass. (1968 – biol)
- Hulthén, Lamek (f. 14.12.1909), professor i teoretisk fysik ved Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm (1976 – fys)
- Huxley, Sir Andrew Fielding (f. 22.11.1917), professor i fysiologi ved Trinity College, Cambridge (1964 – biol)

- Huxley, Hugh Esmor (f. 25.2.1924), dr., afdelingsleder ved Medical Research Council (molekylær biologi) i Cambridge, England (1971 – biol)
- Hägg, Gunnar (f. 14.12.1903), dr., professor i uorganisk kemi ved universitetet i Uppsala (1956 – fys)
- Hörmander, Lars Valter (f. 24.1.1931), professor i matematik ved universitetet i Lund (1969 – fys)
- Hörstadius, Sven Otto (f. 18.2.1898), dr., professor i zoologi ved universitetet i Uppsala (1951 – biol)
- Jacob, François (f. 17.6.1920), dr., professor i genetik ved Institut Pasteur, Paris (1962 – biol)
- Jakobsson, Sveinn Peter (f. 20.7.1939), dr. scient., direktør for Naturhistorisk Museum, Reykjavik (1975 – fys)
- Jerne, Niels Kaj (f. 23.12.1911), dr., professor i eksperimentel terapi, direktør for Basel Institut für Immunologie (Gard, Frankrig) (1968 – biol)
- Johansen, Kjell (f. 30.9.1932), dr. phil., professor i zoofysiologi ved Aarhus Universitet (1976 – biol)
- Jørgensen, Axel Christian Klixbüll (f. 18.4.1931), dr., professor i uorganisk kemi ved universitetet i Genève (1965 – fys)
- Kadison, Richard Vincent (f. 25.7.1925), professor i matematik ved University of Pennsylvania, Philadelphia, Penna. (1974 – fys)
- Kalckar, Herman Moritz (f. 26.3.1908), dr. scient., professor i biologisk kemi ved Harvard University, Medical School, Boston, Mass. (indenl. medl. 1948, udenl. medl. 1959 – biol)
- Katz, Bernhard (f. 26.3.1911), dr., professor i biofysik ved University College, London (1968 – biol)
- Keynes, Richard Darwin (f. 14.8.1919), dr., professor i fysiologi ved universitetet i Cambridge, England (1971 – biol)
- Kihara, Hitoshi (f. 21.10.1893), dr., professor i genetik ved universitetet i Yokohama (1956 – biol)
- Kitaigorodskii, Sergei Alexandrovich (f. 13.9.1934), D.Sc., professor i fysisk oceanografi, The Johns Hopkins University, Baltimore, Md. (1984 – fys)
- Landis, Eugene Markley (f. 4.4.1901), professor i fysiologi ved Harvard University, Cambridge, Mass. (1974 – biol)
- Leaf, Alexander (f. 10.4.1920), professor i gerontologi ved Massachusetts General Hospital, Boston, Mass. (1982 – biol)
- Levan, Johan Albert (f. 8.3.1905), dr., professor i cytologi ved universitetet i Lund (1962 – biol)

- Lipmann, Fritz Albert (f. 12.6.1899), dr., professor i biokemi ved Rockefeller University, N. Y. (1949 – biol)
- Lowry, Oliver Howe (f. 18.7.1910), dr., professor, forstander for Department of Pharmacology, Washington University, St. Louis (1968 – biol)
- Lundberg, Paul Anders (f. 10.9.1920), professor i neurofysiologi ved universitetet i Göteborg (1976 – biol)
- Lundquist, Arne John Axel (f. 6.6.1920), dr., professor i genetik ved universitetet i Lund (1971 – biol)
- Löwdin, Per-Olov (f. 28.10.1916), dr., professor i kvantekemi ved universitetet i Uppsala (1973 – fys)
- Låg, Jul (f. 13.11.1915), dr. agric., professor i jordbundslære ved Norges Landbrukshøgskole, Ås (1982 – biol)
- MacLane, Saunders (f. 4.8.1909), dr., professor i matematik ved universitetet i Chicago, Ill. (1968 – fys)
- Magnusson, Staffan Einar Magnus (f. 29.6.1933), afdelingsleder ved Institut for molekylær biologi, Aarhus Universitet (1983 – biol)
- Manton, Irene (f. 17.4.1904), dr., professor i botanik ved universitetet i Leeds (1953 – biol)
- Mayr, Ernst (f. 5.7.1904), dr., professor i zoologi ved Harvard College, direktør ved Museum of Comparative Zoology, Cambridge, Mass. (1956 – biol)
- Merxmüller, Hermann (f. 30.8.1920), dr.rer.nat., professor i systematisk botanik, direktør for Botanisk Have i München (1984 – biol)
- von Meyenburg, Hans Kaspar (f. 9.12.1941), dr.sc.nat., professor i mikrobiologi ved Danmarks tekniske Højskole (1979 – biol)
- Morgan, William Wilson (f. 3.1.1906), dr., professor i astronomi ved universitetet i Chicago, Ill. (1967 – fys)
- Moscowitz, Albert (f. 20.8.1929), dr., professor i kemi ved University of Minnesota, Minneapolis, Minn. (1977 – fys)
- Munck af Rosenschöld, Lars Mortimer (f. 19.7.1935), dr., docent i genetik ved universitetet i Lund og forskningsleder ved Carlsberg Forsøgslaboratorium, Kbh. (1978 – biol)
- Maak, Wilhelm (f. 13.8.1912), dr., professor i matematik ved universitetet i Göttingen (1973 – fys)
- Nannfeldt, Johan Axel Frithiof (f. 18.1.1904), professor i botanik ved universitetet i Uppsala (1962 – biol)
- Neugebauer, Otto Eduard Hermann (f. 26.5.1899), dr., professor i matematikkens historie, Institute for Advanced Study, Princeton N.J. (1934 – fys)

- Nicolaysen, Ragnar (f. 9.8.1902), dr., professor i ernæringsforskning ved universitetet i Oslo (1965 – biol)
- van Niel, Cornelis Bernardus (f. 4.11.1897), professor i mikrobiologi ved Stanford University, Stanford, Cal. (1968 – biol)
- Nomura, Masayasu (f. 27.4.1927), dr., professor i genetik og biokemi ved Institute for Enzyme Research, University of Wisconsin, Madison, Wisc. (1977 – biol)
- North, John David (f. 19.5.1934), dr., professor i de eksakte videnskabers historie og filosofi, Universitetet i Groningen (1984 – fys)
- Oort, Jan Hendrik (f. 28.4.1900), dr., professor, fh. direktør for observatoriet i Leiden (1947 – fys)
- Ourisson, Guy Henri (f. 26.3.1926), dr., professor i kemi ved Louis Pasteur Universitetet, Strasbourg (1974 – fys)
- Peierls, Sir Rudolf Ernst (f. 5.6.1907), Emeritus Wykeham Professor i fysik ved universitetet i Oxford, England (1980 – fys)
- Perlman, Isadore (f. 12.4.1915), professor i kemi ved University of California, Berkeley, Cal. (1972 – fys)
- Pethick, Christopher John (f. 22.2.1942), dr., professor ved Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik, Kbh. (1977 – fys)
- Pontecorvo, Guido Pellegrino Arrigo (f. 29.11.1907), professor, Imperial Cancer Research Fund, London (1966 – biol)
- Prelog, Vladimir (f. 23.7.1906), dr., professor i organisk kemi ved Eidgenössische Technische Hochschule, Zürich (1971 – fys)
- Ramberg, Hans (f. 15.3.1917), dr., professor i geologi (petrografi) og mineralogi ved universitetet i Uppsala (1964 – fys)
- Raven, Peter Hamilton (f. 13.6.1936), Ph.D., direktør for Missouri Botanical Garden, St. Louis, Mo. (1980 – biol)
- Rechinger, Karl Heinz (f. 16.10.1906), dr., professor i systematisk botanik og plantegeografi ved universitetet i Wien (1971 – biol)
- Regnéll, Otto Gerhard (f. 19.6.1915), dr., professor i geologi ved universitetet i Lund (1969 – biol)
- Reynoldson, Thomas Braban (f. 21.3.1914), Ph.D., D.Sc., professor i økologi ved University of Wales, Bangor (1984 – biol)
- Rhoades, Marcus Morton (f. 24.7.1903), dr., professor i genetik ved Indiana University, Bloomington, Ind. (1977 – biol)
- Rice, Stuart Alan (f. 6.1.1932), professor i fysisk kemi ved University of Chicago, Ill. (1976 – fys)
- Roche, Jean-Casimir-Henri-Hilaire (f. 14.1.1901), dr., professor i almen og sammenlignende biokemi ved Collège de France, Paris (1970 – biol)

- †Rosseland, Svein (f. 31.3.1894, d. 19.1.1985), dr., professor i astronomi ved universitetet i Oslo og direktør for universitetets institut for teoretisk astrofysik (1962 – fys)
- †Ryle, Sir Martin (f. 27.9.1918, d. 14.10.1984), professor i radioastronomi ved universitetet i Cambridge, England (1968 – fys)
- Saltin, Bengt (f. 3.6.1935), med. dr., professor i legemsøvelsernes teori ved Kbh.s Universitet (1984 – biol)
- Sargeson, Alan McLeod (f. 13.10.1930), professor i uorganisk kemi ved Australian National University, Canberra (1976 – fys)
- Schmidt-Nielsen, Knut (f. 24.9.1915), dr., professor i zoologi ved Duke University, Durham, N.C. (1975 – biol)
- Schnopper, Herbert William (f. 13.3.1933), dr., direktør for Dansk Rumforskningsinstitut (1982 – fys)
- Schrieffer, John Robert (f. 31.5.1931), professor i fysik ved University of California, Santa Barbara, Cal. (1979 – fys)
- Schwarzschild, Martin (f. 31.5.1912), professor i astronomi ved Princeton University, N.J. (1969 – fys)
- Segal, Irving Ezra (f. 13.9.1918), dr., professor i matematik ved Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Mass. (1977 – fys)
- Selberg, Atle (f. 14.6.1917), dr., professor i matematik ved Institute for Advanced Study, Princeton, N. J. (1967 – fys)
- Sheline, Raymond Kay (f. 31.3.1922), dr., professor i kemi og fysik ved Florida University i Tallahassee, Fla. (1974 – fys)
- Stern, Herbert (f. 22.12.1918), professor i biologi ved University of California, La Jolla, Cal. (1976 – biol)
- Strand, Kaj Aage Gunnar (f. 27.2.1907), dr. phil., professor, videnskabelig direktør for U.S. Naval Observatory. *R'*. Washington, D.C. (1965 – fys)
- Stumpf, Paul Karl (f. 23.2.1919), dr., professor i biokemi ved University of California, Davis, Cal. (1975 – biol)
- Suomalainen, Esko (f. 11.6.1910), dr., professor i genetik ved universitetet i Helsingfors (1968 – biol)
- Swiatecki, Wladyslaw Jerzy (f. 22.4.1926), dr., kernefysiker, Lawrence Radiation Laboratory, Berkeley, Cal. (1973 – fys)
- Sørensen, Niels Andreas (f. 8.12.1909), dr., professor i organisk kemi ved Norges tekniske Høgskole, Trondheim (1973 – fys)
- Taube, Henry (f. 30.11.1915), dr., professor i kemi ved Stanford University, Stanford, Cal. (1984 – fys)
- Teichert, Curt (f. 8.5.1905), dr., professor i geologi ved Univ. of Rochester, New York (1973 – fys)

- Tosteson, Daniel Charles (f. 5.2.1925), dr., Dean of Medical Studies, Harvard University, Boston, Mass. (1973 – biol)
- Tutin, Winifred (f. 8.10.1915), dr., Honorary Reader in Botany, University of Leicester (1975 – biol)
- Vallee, Bert Lester (f. 1.6.1919), professor i biokemi ved Harvard Medical School, Boston, Mass. (1977 – biol)
- Voigt, Ehrhard (f. 28.7.1905), dr., professor i geologi og palæontologi ved universitetet i Hamborg (1972 – biol)
- Watson, James Dewey (f. 6.4.1928), dr., professor i biologi, dir. for Cold Spring Harbor Laboratory, Long Island, N.Y. (1962 – biol)
- Weisskopf, Victor Frederick (f. 19.9.1908), professor i fysik ved Institute of Technology, Cambridge, Mass., fh. generaldirektør for CERN (European Center for Nuclear Research), Genève (1962 – fys)
- Wergeland, Harald Nicolai Storm (f. 14.3.1912), dr., professor i fysik ved Norges tekniske Høgskole, Trondheim (1963 – fys)
- Wheeler, John Archibald (f. 9.7.1911), dr., professor i fysik ved University of Texas, Austin (1971 – fys)
- Wickman, Frans Erik (f. 21.3.1915), dr., professor i mineralogi, petrologi og geokemi ved universitetet i Stockholm (1971 – fys)
- Wigglesworth, Sir Vincent Brian (f. 17.4.1899), dr., professor i biologi ved universitetet i Cambridge, England (1951 – biol)
- Wildman, Samuel Goodnow (f. 26.5.1912), dr., professor i biologi ved Univ. of California, Los Angeles, Cal. (1977 – biol)
- Wilkinson, Sir Geoffrey (f. 14.7.1921), professor i uorganisk kemi ved Imperial College, London (1968 – fys)
- Wilson, Douglas Patrick (f. 7.8.1902), dr., fh. Associate, Marine Biological Laboratory, Plymouth (1965 – biol)
- Wright, Sewall (f. 21.12.1889), dr., fh. professor i genetik ved University of Wisconsin, Madison, Wisc. (1970 – biol)
- Yonge, Sir Charles Maurice (f. 9.12.1899), dr., professor i zoologi ved universitetet i Glasgow (Edinburgh) (1956 – biol)
- Zamecnik, Paul Charles (f. 22.11.1912), dr., professor i onkologi ved Worcester Foundation for Experimental Biology, Shrewsbury, Mass. (1978 – biol)
- Aaboe, Asger Hartvig (f. 26.4.1922), dr., professor i matematik og naturvidenskabernes historie, og i det nære Østens sprog og litteraturer, Yale University, New Haven, Conn. (1975 – fys)

INDENLANDSKE MEDLEMMER
EFTER ANCIENNITET

Humanistiske klasse: kursiv

Jessen	Jørgensen, C.	Jensen, Højgaard	Hansen, Hans J.
Strömngren	Barker	Lassen, Ulrik	<i>Johansen, K. Friis</i>
Holter	Kofoed-Hansen	<i>Rasmussen, Nørre-</i>	Lassen, Niels A.
Rehberg, Brandt	Simonsen	<i>gaard</i>	Lund, Ebba
Buchthal	Skou, J. C.	Seidenfaden	Madsen, Ib
Fenchel, W.	<i>Skrubbeltrang</i>	Siim	Munch-Petersen
Bjerrum, J.	v. Wettstein	<i>Bredsdorff</i>	Møller, Bjerrum
Jensen, K. A.	<i>Hammershaimb</i>	<i>Gelting</i>	Pedersen, Olaf
<i>Riis</i>	<i>Thomsen, Rudi</i>	<i>Gomard</i>	<i>Petersen, Ladewig</i>
<i>Helgason</i>	Crone	<i>Hvidtfeld</i>	<i>Rasmussen, Holger</i>
Noc-Nygaard	<i>Fischer-Jørgensen</i>	Klenow	<i>Rischel</i>
<i>Steensberg</i>	Fuglede	<i>Monberg</i>	<i>Sørensen, Algot</i>
Bang	<i>Glamann</i>	<i>Sass</i>	Sørensen, Henn.
Bohr	Møhr	<i>Favrholdt</i>	Andersen, Torkild
Ussing	Møller, Knakkergrd.	Larsen, Olesen	Berthelsen, Ole
<i>Jansen, Billeskov</i>	Peters	Marcker	Buchwald
Andersen, Einar	Sten-Knudsen	Nathan	<i>Christensen, Johnny</i>
Bak, Børge	Winther	Strid	<i>Christiansen, S.</i>
Lassen, N. O.	<i>Ellehøj</i>	<i>Thomsen, Niels</i>	Larsen, Kai
Mottelson	<i>Læssø</i>	Andersen, Sv. O.	Lund, Henning
Nielsen, Steemann	Birkelund	Berthelsen, A	Michelsen
Reiz	Christensen, Bent	Bjørnholm	<i>Moustgaard</i>
Wingstrand	<i>Dal</i>	Dansgaard	Nissen
<i>Larsen, J.P.</i>	<i>Egerod</i>	Engberg	<i>Olsen, Olaf</i>
Maaløe	<i>Jacobsen, E.</i>	Fenchel, Tom	<i>Swane</i>
Ottesen	Kjeldgaard	<i>Fink</i>	Barndorff-Nielsen
Tornehave	Kristensen, Leif	<i>Fischer</i>	<i>Estrup</i>
<i>Becker</i>	Kruhøffer	<i>Hendriksen</i>	Forchhammer
Hald, A.	Lund, Bodil Jerslev	Holmsgaard	Holstener-Jørgensen
Huus	Pihl	<i>Johansen, H. Friis</i>	Jónasson
Nielsen, Overgaard	<i>Stief</i>	Lundquist	Kullenberg
Rudkjøbing	<i>Glahn</i>	Mackintosh	<i>Lidin</i>
Troels-Smith	<i>Asmussen, Jes</i>	Maunsbach	Olesen, Poul
Andersen, Sparre	<i>Blegvad</i>	Pedersen, Kjærgård	<i>Raasted</i>
Asmussen, E.	Andersen, Sv. Th.	Schäffer	Svejgaard
<i>Bagge</i>	Behnke	<i>Spang-Hanssen, Henn.</i>	<i>Sørensen, Kousgård</i>
Kjær	<i>Dalgård</i>	<i>Sørensen, Søren</i>	Als-Nielsen
Lindhard	Ellitsgaard-	Thaysen, Hess	<i>Ejskjær</i>
<i>Schiørring</i>	Rasmussen	<i>Waaben</i>	Eliassen
Bak, Thor A.	<i>From</i>	<i>Brøndsted</i>	<i>Grane</i>
Ballhausen	<i>Hjorth, Lindegård</i>	Dahl, J. P.	<i>Hansen, Sv. Aa.</i>
		<i>Gjødesen</i>	<i>Nielsen, Eduard</i>

Poulsen, Vald.	Fiil	<i>Dahlerup</i>	Jørgensen, Bo Barker
Rasmussen, Sv. E.	Linderberg	<i>Danø</i>	Nilsson, Jytte
Rehfeld	<i>Matthiessen</i>	<i>Andersen, Ellen</i>	<i>Skydsgaard</i>
Tygstrup	<i>Nøjgaard</i>	Bechgaard	<i>Thyssen</i>
Andersen, J. U.	Olsson	Bræstrup	<i>Bergsagel</i>
Berg, Christian	<i>Spang-Hanssen, Ebbe</i>	Cotterill	<i>Bukdahl</i>
<i>Christensen, Bent</i>	<i>Steensgaard</i>	<i>Johansen, Hans Chr.</i>	<i>Olsen, Munk</i>
<i>Eller</i>	Thorn	Johansen, Peter	<i>Ørsnes</i>

MEDLEMSANTAL

Indenlandske medlemmer	195	Udenlandske medlemmer	265
Humanistiske klasse	77	Humanistiske klasse	95
Naturvidenskabelige klasse	118	Naturvidenskabelige klasse	170
Mat.-fys.gruppe	60	Mat.-fys.gruppe	87
Biol. gruppe	58	Biol. gruppe	83

Tillidshverv

Årstallet til højre angiver valgperiodens udløb (normalt i april).

INTERNE HVERV

	valgt	til
<i>Præsident:</i> Jens Lindhard	1981	1988
<i>Klasseformænd og vicepræsidenter:</i>		
Olaf Olsen	1983	1986
Henning Sørensen	1981	1987
<i>Sekretær:</i> Thor A. Bak	1985	1989
<i>Redaktør og arkivar:</i> Erik Dal	1975	1990
<i>Kasserer:</i> Aage Winther	1984	1986
<i>Kassekommissionen:</i>		
C. J. Ballhausen	1976	1989
C. J. Becker, fm.	1969	1986
P. Nørregaard Rasmussen	1980	1988
Anders Reiz	1978	1987
<i>Revisorer:</i>		
Bent Fuglede	1978	1988
Henning Spang-Hanssen	1980	1986
<i>Revisorsuppleanter:</i>		
Jes Asmussen	1978	1986
Gert Kjærgård Pedersen	1978	1988
<i>Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark:</i>		
Mogens Blegvad, fm.	1976	1987
H. Højgaard Jensen	1976	1988
Niels Thomsen	1977	1989
Jes Forchhammer	1982	1986
<i>Bibliotekar:</i> Jes Asmussen	1978	1987

<i>Carlsbergfondets direktion:</i>	valgt til 30.9.	
C. J. Ballhausen	1972	1986
Tove Birkelund	1978	1990
Henrik Glahn	1977	1992
Kristof Glamann, fm.....	1969	1988
Ebba Lund.....	1980	1994
 <i>Frederiksborg-Museets bestyrelse</i>		
Valgt af Selskabet: Kristof Glamann	1969	1988
 <i>Bestyrelsen for Carlsbergs Mindelegat for Brygger J. C. Jacobsen</i>		
Valgt af Selskabets præsident: Erik Dal	1985	1988
 <i>Tilforordnede til Carlsberg Laboratoriets bestyrelse:</i>		
Valgt af Selskabet:		
E. Bjerl Nielsen, teknisk direktør	1980	1990
Poul J. Svanholm, administrerende direktør	1980	1990
 <i>Beboer af Gl. Carlsbergs Hovedbygning (Æresboligen):</i>		
Bengt Strömngren	1966	
 <i>Bestyrelsen for Grosserer A. Collstrops Hjem for en dansk Videnskabsmand, Lundehave:</i>		
Werner Fenchel	1954	1985
Hans Fischer-Møller, advokat, fm.....	1970	
Gunnar Seidenfaden.....	1978	
Sune Dalgård.....	1977	
 <i>Beboer af Lundehave:</i>		
Arne Noe-Nyegaard	1963	
 <i>Bestyrelsen for Lægen, Professor ved Københavns Universitet, dr. med. & chir. Knud Sand's Legat:</i>		
Michael Lassen Jordan, advokat	1982	1988
Gert Kjærgård Pedersen	1981	
Nils Schiørring	1970	
 <i>Suppleanter:</i>		
Bent Christensen.....	1982	
Bernhard Gomard.....	1976	
Jens Jordan, advokat	1970	
 <i>Beboer af professor Knud Sands bolig:</i>		
Einar Andersen	1970	

<i>Bestyrelsen for Selskabets Bidragsfond:</i>		1986
C. J. Ballhausen	1985	
C. J. Becker, fm.	1975	
J. Chr. Siim	1975	
 <i>Bestyrelsen for Niels Bohr Legatet:</i>		
Thor A. Bak	1985	
C. J. Becker	1978	
Aage Bohr	1963	
Jens Lindhard, fm.	1981	
Henning Sørensen.	1981	
 <i>Bestyrelsen for Emil Herborgs Legat til unge, danske, mandlige, ubemidlede Naturvidenskabsmænd:</i>		
Bent Christensen.	1973	1989
Bent Fuglede	1980	1988
Torben Huus	1980	1987
C. C. Barker Jørgensen	1970	1986
Anders Reiz, fm.	1976	1990
 <i>Bestyrelsen for Aksel Touborg Jensens Legat:</i>	okt. 1983	1988
Thor A. Bak, fm.		
C. J. Ballhausen		
Erik Dal		
Karsten Friis Johansen		
Aage Winther		
 <i>Bestyrelsen for Inge Lehmann's Legat af 1983:</i>	okt. 1984	1986
Elvin Kejlsø, chefgeodæt, fm.		
Ib K. Moustgaard		
Svend Saxov, professor		
Suppleanter:		
O. Bedsted Andersen, statsgeodæt		
Gunnar Kullenberg		
Rolf Willanger, professor, dr. phil.		
 <i>Bestyrelsen for Mag. art. Marcus Lorenzens Legat:</i>		1986
Thor A. Bak, fm.	1985	
Poul Lindegård Hjorth.	1983	
Kai Larsen.	1980	

Bestyrelsen for Julie von Müllens Fond 30.9.1986

Valgt af præsidenten:

E. Sparre Andersen

Knud Waaben

Bestyrelsen for Arne og Doris Truelsens Legat:

Poul Erik Nissen 1983

Anders Reiz 1981

Knud Waaben, fm. 1983

Bestyrelsen for Kaj Linderstrøm-Lang's Guldmedaillefond

Valgt af Selskabet: Diter v. Wettstein 1976 1986

Bestyrelsen for Det danske Institut i Rom

Valgt af Selskabet: Karsten Friis Johansen 31.3.1988

Bestyrelsen for legatet Ole Rømer Medaillen

31.10.

Valgt af Selskabet: Bengt Strömngren 1968 1986

Niels Skyum-Nielsens Mindefond til støtte af middelalderhistorisk forskning

Godkendelse af beretning og regnskab: Præsidenten . . 24.1.1985

Forskerværrelserne er til sommeren 1987 udlånt til følgende:

Mogens Blegvad

Søren Egerød

Anders Reiz

P. J. Riis

Kommissionen for Corpus Lexicographorum Graecorum

FÆLLES FOR BEGGE KLASSER

Følgende medlemmer er for tiden indvalgt i

Planlægningsrådet for Forskningen, PRF

Mogens Brøndsted

Peder Olesen Larsen, fm.

Ulrik V. Lassen

Bodil Jerslev Lund

Allan R. Mackintosh

Statens humanistiske Forskningsråd, SHF

Mogens Brøndsted, fm.
 Johnny Christensen
 Eduard Nielsen
 Birger Munk Olsen
 Niels Steensgaard

Statens jordbrugs- og veterinærvidenskabelige Forskningsråd, SJVF

Erik Holmsgaard

Statens lægevidenskabelige Forskningsråd, SLF

Bodil Jerslev Lund
 Arvid B. Maunsbach
 Morten Simonsen

Statens naturvidenskabelige Forskningsråd, SNF

Sv. Olav Andersen
 Brian Clark
 Willi Dansgaard
 Leif Kristensen
 Henning Sørensen

European Science Foundation-udvalget

Jes Asmussen
 Peder Olesen Larsen
 Bengt Algot Sørensen
 Henning Sørensen

Unesco Nationalkommissionens tværfaglige videnskabsudvalg

Valgt af Selskabet: Peder Olesen Larsen

Kommissionen til udforskning af landbrugsredskabernes og agerstrukturernes historie

Sofus Christiansen
 Grith Lerche, museumsinspektør, mag.art.
 Holger Rasmussen
 Axel Steensberg, fm.
 J. Troels-Smith

*Kommissionen til udforskning af Danmarks ældste landbrug og
de samtidige naturforhold*

Svend Th. Andersen
Peder Mortensen, museumsdirektør
Olaf Olsen
Axel Steensberg
J. Troels-Smith, fm.

HUMANISTISKE KLASSE

*Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder
til dansk historie*

Troels Dahlerup, fm.
Sune Dalgård
Troels Fink
Svend Gissel, førstebibliotekar, dr. phil.

Kommissionen for registrering af litterære kilder til dansk historie

Valgt af Selskabet:
Povl Bagge
Erik Dal

Kommissionen for den oldrussisk-nedertyske håndbog

Erik Dal
Ernst Dittmer, professor
Carl Stief
Gunnar Svane
Hans Chr. Sørensen, professor, dr. phil., fm.

Kommissionen for Corpus Lexicographorum Graecorum, CLG

Klaus Alpers	1986
Paul Burguière, professor, Bordeaux	1986
Johnny Christensen, fm.	okt. 1985
Holger Friis Johansen	1986

Kommissionen for Thesaurus Linguae Latinae, TLL

Johnny Christensen	1989
Holger Friis Johansen, fm.	1987
Palle W. Nielsen, lektor	okt. 1985

Kommissionen for Carlsbergfondets syriske ekspeditioner

Peder Mortensen, museumsdirektør	1986
Eduard Nielsen	1990
Olaf Olsen	1986
P. J. Riis, fm.	1986

Ad hoc-udvalg vedr. indstillinger til internationale priser

	1987
Arild Hvidtfeldt	
Olaf Olsen, fm.	
P. J. Riis	

Udvalget til forberedelse af indstilling til ESF vedr. evt. udgivelse af prismaterialet i Øresundstoldregnskaberne 1557-1646

Sune Dalgård
Svend Ellehøj
Hans Chr. Johansen
E. Ladewig Petersen, fm.
Niels Steensgaard
Bengt Algot Sørensen, observatør

NATURVIDENSKABELIGE KLASSE

Udvalg til forberedelse af medlemsvalg

	nov. 1985
Thor A. Bak, fm.	
Willi Dansgaard	
Tom Fenchel	
Leif Kristensen	
Lennart Olsson	
Henning Sørensen	

Ad hoc-udvalg vedr. indstillinger til internationale priser

1987

Thor A. Bak
 Ebba Lund
 Henning Sørensen, fm.

Kommissionen for forskningsarealer

Svend Th. Andersen
 C. Overgaard Nielsen
 A. Noe-Nygaard
 J. Troels-Smith, fm.

Interimstyrelsen for Physica Scripta

dec. 1987

Valgt af Selskabet:
 Torkild Andersen
 P. Gregers Hansen, prof., dr. phil., suppleant

Acta Zoologica

Valgt af Selskabet:
 Regional Editor:
 Claus Nielsen, lektor, dr.phil., Zoologisk Museum
 Medlemmer af Advisory Council:
 C. C. Barker Jørgensen
 K. G. Wingstrand

Styringsgruppe vedr. Niels Bohr Stipendierne

Erik Dal
 Jes Forchhammer, sekretær
 Jens Lindhard, fm.
 Ove Sten-Knudsen
 Henning Sørensen
 Aage Winther

Nationalkomiteen for Council for International Organization of Medical Sciences, CIOMS

Valgt af Selskabet:
 Christian Crone
 Jan Mohr
 J. C. Skou

Valgt af Dansk Medicinsk Selskab:
 Rafaelsen, Ole J., professor, overlæge, dr.med.
 Povl Riis, professor, overlæge, dr. med.
 J. Chr. Siim, fm.
 Vejlsgaard, René, overlæge, dr.med.

Nationalkomiteen for International Foundation for Science, IFS

Lars Munck
 C. Overgaard Nielsen
 Martin Ottesen
 Gunnar Seidenfaden, fm.

Bestyrelsen for Danmarks Akvarium

31.12.1986

Valgt af Selskabet: Torben Wolff, docent, dr. phil.

Bestyrelsen for Dansk Bilharziøse Laboratorium

1988

Valgt af Selskabet: Bent Christensen

UNION ACADEMIQUE INTERNATIONALE, UAI

Nationalkomiteen

Asmussen, Jes	1989
Riis, P. J., fm. og delegeret til UAI til 1.7.1986	juli 1986
Raasted, Jørgen	nov. 1987
Sørensen, Bengt Algot	okt. 1985
Thomsen, Rudi, delegeret til UAI til 1.7.1986	juli 1986

Nationalkomiteer for foretagender under UAI

Romertallet angiver den pågældende UAI-kommissions nummer

I. *Corpus Vasorum Antiquorum, CVA*

1989

Buhl, Marie-Louise, museumsoverinspektør, dr. phil.,
 Antiksamlingen, Nationalmuseet
 Dal, Erik, Videnskabernes Selskab
 Helsted, Dyveke, direktør, Thorvaldsens Museum
 Jensen, Søren Skovgaard, professor, dr. phil., OU

- Johansen, Flemming, direktør, Ny Carlsberg Glyptotek, fm.
 Melander, Torben, museumsinspektør, Thorvaldsens Museum
 Thomsen, Rudi, Videnskabernes Selskab
- V. *Novum Glossarium Mediae Latinitatis, NGML* (Den ny Ducange) 1986
 Christensen, Johnny, Institut for klassisk filologi, KU
 Johansen, Holger Friis, Institut for klassisk filologi, AaU, fm.
- XII. *Monumenta Musicae Byzantinae, MMB*
 Bergsagel, John, Musikvidenskabeligt Institut, KU okt. 1985
 Glahn, Henrik, Musikvidenskabeligt Institut, KU,
 fm. og hovedredaktør 1986
 Raasted, Jørgen,
 Institut for græsk og latinsk Middelalderfilologi okt. 1985
- XVIII. *A Critical Pāli Dictionary, CPD*
 Asmussen, Jes, Institut for iransk filologi, KU 1986
 Lidin, Olof, Østasiatisk Institut, KU 1989
 Lindtner, Christian, dr., leder af CPD-kontoret i Kbh. 1989
 Læssøe, Jørgen, Institut for Assyriologi, KU, fm. 1986
 Thomsen, Rudi, Historisk Institut, AaU 1989
- XX. *Corpus Antiquitatum Americanensium, CAA*
 Hvidtfeldt, Arild, Institut for Religions sociologi, KU, fm. 1989
 Lundbæk, Torben, museumsoverinspektør,
 Etnografisk Samling, Nationalmuseet 1987
 Monberg, Torben, Videnskabernes Selskab 1989
 Schjellerup, Inge, mag. scient., Internationalt sekretariat
 for udforskning af landbrugsredskabernes historie, Brede 1989
 Thomsen, Rudi, Historisk Institut, AaU 1989
- XXII. *Fontes Historiae Africanae, FHA* okt. 1985
 Dalgård, Sune, Landsarkivet for Sjælland
 Hansen, Holger Bernth, lektor, dr. theol.,
 Institut for Samfundsfag, KU
 Justesen, Ole, lektor, Institut for økonomisk Historie, KU
 Steensgaard, Niels, Historisk Institut, KU
 Thomsen, Rudi, Historisk Institut, AaU, fm.

- XXVI. *Sylloge Nummorum Graecorum, SNG* 1989
 Hannestad, Niels, universitetslektor,
 Institut for klassisk og nærorientalsk arkæologi, AaU
 Kromann, Anne, museumsinspektør,
 Den kgl. Mønt- og Medaillesamling, Nationalmuseet
 Melander, Torben, museumsinspektør,
 Thorvaldsens Museum
 Thomsen, Rudi, Historisk Institut, AaU, fm.
- XXVIII. *Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae, LIMC* 1989
 Fischer, Erik, Den kgl. Kobberstiksamling
 Johansen, Flemming, museumsdirektør,
 Ny Carlsberg Glyptotek, fm. og regionalredaktør
 Johansen, Karsten Friis, Filosofisk Institut, KU
 Thomsen, Rudi, Historisk Institut, AaU
- XXXI. *Atlas Linguarum Europae, ALE* 1986
 Asmussen, Jes, Institut for iransk filologi, KU
 Ejskjær, Inger, Institut for dansk dialektforskning, KU, fm.
 Ringgaard, Kr., professor, dr. phil.,
 Institut for nordisk sprog- og litteraturforskning, AaU
 Spang-Hanssen, Henning,
 Institut for anvendt og matematisk lingvistik, KU
- XXXV. *Jewish Art Index, JAI* okt. 1985
 Asmussen, Jes, Videnskabernes Selskab
 Fischer, Erik, Den kgl. Kobberstiksamling
 Gelfer-Jørgensen, Mirjam, lektor,
 Institut for kunsthistorie, KU
 Haxen, Ulf, førstebibliotekar,
 Judaistisk afdeling, Det kgl. Bibliotek, fm.

INTERNATIONAL COUNCIL OF
 SCIENTIFIC UNIONS, ICSU

Nationalkomiteen

Andersen, Svend Th., INQUA
 Berthelsen, Asger, ICL

Eliassen, Erik, WCRP
 Harnung, Sv., lektor, IUPAC
 Hoch, Ella, lektor, IUGS
 Jacobsen, N. Kingo, professor, dr. phil., IGU
 Jørgensen, T. Stockflet, civilingeniør, dr. phil., URSI
 Kjøller, Annelise, lektor, IUMS
 Kullenberg, Gunnar, IUGG, næstfm.
 Larsen, P. Olesen, IUB, fm.
 Lindegaard-Andersen, Asger, professor, dr. techn., IUCr
 Michelsen, Axel, IUPAB
 Nielsen, Gunnar Gissel, dr. agro., IUBS
 Pedersen, Gert Kjærgård, IMU
 Pedersen, Olaf, IUHPS
 Rudkjøbing, Mogens, IAU
 Smith, Henrik, professor, IUPAP
 Svejgaard, Arne, IUIS
 Thorn, Niels A., IUPS
 Ungstrup, Eigil A., lektor, lic. techn., COSPAR/SCOSTEP
 Wolff, Torben, docent, dr. phil., SCOR
 Ørum, Bente, fuldmægtig, cand. psych., IUPsyS
 Aaes-Jørgensen, E., professor, dr. phil., IUNS

(Nationalkomiteen for IUTAM har ved redaktionens slutning ikke udpeget nogen repræsentant.)

<i>Nationalkomiteens forretningsudvalg</i>	marts
Harnung, Sv., lektor	1986
Kullenberg, Gunnar, næstfm.	1988
Larsen, P. Olesen, fm.	1986
Ungstrup, Eigil A., lektor, lic.techn.	1986

Nationalkomiter for unioner under ICSU

Medlemmerne vælges af de anførte institutioner

<i>International Astronomical Union, IAU</i>	nov. 1985
Høg, Erik, lektor, dr. scient., Astronomisk Observatorium, KU	
Jørgensen, Henning, professor, Astronomisk Observatorium, KU	

Laustsen, Svend, lektor, Astronomisk Institut, AaU
 Nissen, Poul Erik, Astronomisk Institut, AaU
 Pedersen, Olaf,
 Institut for de eksakte Videnskabers Historie, AaU
 Petersen, J. Otzen, lektor, dr. scient.,
 Astronomisk Observatorium, KU
 Reiz, Anders, Astronomisk Observatorium, KU,
 og Videnskabernes Selskab, sekr.
 Rudkjøbing, Mogens,
 Astronomisk Institut, AaU, fm. og ICSU-repræsentant
 Ulfbeck, Ole, lektor, Niels Bohr Institutet

International Geographical Union, IGU

okt. 1986

Bjilman, O., professor,
 Geografisk Institut, Danmarks Lærerhøjskole
 Christiansen, Chr., lektor, lic.scient.,
 Geologisk Institut, AaU
 Christiansen, Sofus,
 Geografisk Institut, KU, og Videnskabernes Selskab, sekr.
 Følving, Sten, cand. scient., Kartografisk Selskab
 Framke, W., lektor, dr. phil., Geografisk Institut, AaU
 Jacobsen, N. Kingo, professor, dr. phil.,
 Geografisk Selskab, fm. og ICSU-repræsentant
 Jensen, Kristen M., lektor, Geografisk Selskab
 Kejlbo, Ib, førstebibliotekar, Forskningsbibliotekernes Fællesråd
 Magnussen, Jan, lektor, Geografisk Institut, KU
 Rasmussen, Kjeld, professor, dr. agro.,
 Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole
 Svensson, Harald, professor, fil. dr., Geografisk Institut, KU
 Thostrup, Sven, viceadmiral, Geografisk Selskab
 Aagesen, Aage, docent, dr. phil., Handelshøjskolen, Kbh.

International Mathematical Union, IMU

nov.

Barndorff-Nielsen, Ole, Dansk Selskab for teoretisk Statistik 1988
 Fuglede, Bent, Dansk matematisk Forening, fm. 1988
 Hansen, Erik B., professor, dr. techn.,
 Dansk Center for anvendt Matematik og Mekanik 1986
 Johansen, Peter, Dansk Matematisk Forening 1986

Munkholm, Hans J., lektor, lic. scient., Videnskabernes Selskab	1986
Pedersen, Gert Kjærgård, Videnskabernes Selskab, sekr. og ICSU-repræsentant	1988
Poulsen, Ebbe T., professor, Matematisk Institut, AaU	1986
<i>International Union of Biochemistry, IUB</i>	marts
Bjerrum, Ole, lektor, Proteinlaboratoriet	1988
Clark, Brian, Jydsk biologisk Selskab, fm.	1989
Hammer, Karin, lektor, Biokemisk Forening	1989
Larsen, Peder Olesen, Videnskabernes Selskab, ICSU-repræsentant	1989
Magid, Erik, overlæge, dr. med., Dansk Selskab for klinisk Kemi	1989
Sjöström, Hans, lektor, dr. med., Biokemisk Institut, KU	1988
<i>International Union of Biological Sciences, IUBS</i>	marts
Clausen, Torben, professor, dr. med., Jydsk biologisk Selskab	1986
Hansen, Kjeld, dr. phil., Dansk botanisk Forening	1986
Haarløv, Niels, professor, dr. phil., Entomologisk Forening	1988
Kirkegaard, Jørgen B., lektor, dr. scient., Dansk naturhistorisk Forening i København, fm.	1988
Kjøller, Annelise, lektor, Mikrobiologisk Selskab	1987
Munch-Petersen, Agnete, Videnskabernes Selskab	1987
Nielsen, Gunnar Gissel, dr. agro., Foreningen af Licentiater, sekr. og ICSU-repræsentant	1986
Norén, Ove, lektor, med. dr., Biologisk Selskab	1987
<i>International Union of Crystallography, IUCr</i>	september 1985
Broesby-Olsen, F., kemiker, Danfoss	
Buras, Bronislaw, lektor Fysisk Laboratorium II, H.C.Ørsted Institutet	
Danielsen, Jacob, lektor, dr. phil., Kemisk Institut, AaU	
Hazell, Rita, lektor, Kemisk Institut, AaU	
Jensen, Birthe, lektor, lic. pharm., Kemisk Institut BC, Danmarks farmaceutiske Højskole, sekr.	
Lebech, Bente, civilingeniør, Fysikafdelingen, Forsøgsanlæg Risø, fm.	

Lindegaard-Andersen, Asger, professor, dr. techn.,
 Laboratoriet for teknisk Fysik III, DtH, ICSU-repræsentant
 Lund, Bodil Jerslev, Videnskabernes Selskab
 Makovicky, E., lektor, dr., Institut for Mineralogi, KU
 Norrestam, Rolf, professor, fil. dr., Kemisk Laboratorium B, DtH
 Simonsen, Ole, lektor, Kemisk Institut, OU

<i>International Union of Geodesy and Geophysics, IUGG</i>	sept.
Andersen, O. Bedsted, statsgeodæt	
Geodætisk Institut	1987
Dansgaard, Willi, Videnskabernes Selskab	1987
Eliassen, Erik, Institut for teoretisk Meteorologi, KU	1985
Friis-Christensen, E., mag. scient., Meteorologisk Institut	1987
Hjelme, Jørgen, statsseismolog,	
Geodætisk Institut, Seismisk Afdeling	1985
Jensen, J. Lundager, civilingeniør, Det danske Hedeselskab	1987
Kullenberg, Gunnar, Institut for fysisk Oceanografi, KU, fm. og ICSU-repræsentant	1985
Machenhauer, B., lektor, lic.scient.,	
Institut for teoretisk Meteorologi, KU	1988
Tværfaglige medlemmer	
Kejlsø, Elvin, chefgeodæt, Geodætisk Institut	1987
Saxov, Svend, professor, Laboratoriet for Geofysik, AaU	1987
Sharma, P.V., professor, dr. scient. nat.,	
Institut for Geofysik, KU	1985
<i>International Union of Geological Sciences, IUGS</i>	nov.
Christensen, Charlie, museumsinspektør,	
Nationalmuseets naturvidenskabelige Afdeling	1985
Ellitsgaard-Rasmussen, Knud, Videnskabernes Selskab	1987
Ghisler, Martin, direktør, dr. phil.,	
Grønlands geologiske Undersøgelse	1987
Hald, Niels, lektor, Geologisk Museum	1988
Hoch, Ella, lektor, Dansk geologisk Forening,	
sekr. og ICSU-repræsentant	1987
Jørgart, T., lektor, Det naturvidenskabelige Hovedområde, RUC	1985
Koch, B. Eske, lektor, Geologisk Institut, AaU, næstfm.	1988
Kullenberg, Gunnar, Nationalkomiteen for IUGG	1985

- Larsen, Birger, lektor, Institut for teknisk Geologi, DtH 1985
- Larsen, G., professor, Statens naturvidenskabelige Forskningsråd 1985
- Michelsen, O., statsgeolog, dr. scient.,
 Danmarks geologiske Undersøgelse 1987
- Sørensen, Henning, Geologisk Centralinstitut, KU, fm. 1988
- International Union for the History and Philosophy of Science, IUHPS* 1986
- Andersen, Kirsti, lektor,
 Institut for de eksakte Videnskabers Historie, AaU
- Blegvad, Mogens, Videnskabernes Selskab, fm.
- Favrholdt, David, Filosofisk Institut, OU
- Jensen, V. Gaunø, professor, dr. pharm.,
 Danmarks farmaceutiske Højskole
- Knudsen, Ole, lektor,
 Institut for de eksakte Videnskabers Historie, AaU
- Koch, C. H., lektor, Filosofisk Institut, KU
- Møller, K. Max, afdelingsleder, Nationalkomiteen for IUHPS
- Pedersen, Olaf, ICSU-repræsentant,
 Institut for de eksakte Videnskabers Historie, AaU,
- Pedersen, Stig Andur, professor, RUC
- Schmidt, Olaf, professor, dr. phil., Matematisk Institut, KU
- Snorrason, E., professor, dr. med. & phil.,
 Det lægevidenskabelige Fakultet, KU
- Taisbak, C. M., docent, dr. phil.,
 Institut for klassisk filologi, KU, sekr.
- International Union of Immunological Societies, IUIS* februar 1989
- Andersen, Vagn, overlæge,
 Rigshospitalets Epidemifdeling
- Dabelsteen, Erik, professor, dr. odont.,
 Kbh.s Tandlægehøjskole
- Jenseni, Jens Chr., lektor, dr. med., OU
- Kissmeyer-Nielsen, Flemming, professor, dr. med., AaU
- Koch, Claus, overlæge, dr. med., Statens Seruminstitut
- Morling, Niels, seniorstipendiat, dr. med.,
 Dansk Selskab for Klinisk Immunologi
- Olsson, Lennart, Medicinsk afd. A, Rigshospitalet

Svejgaard, Arne, Videnskabernes Selskab,
 fm. og ICSU-repræsentant
 Svendsen, Ulrik Gerner, 1. reservelæge, dr. med.,
 Dansk Selskab for Allergologi og Immunologi
 Sørensen, Henning, overlæge, dr. med.,
 Dansk Selskab for Klinisk Immunologi
 Weeke, Bent, overlæge, dr. med.,
 Dansk Selskab for Allergologi og Immunologi

International Union of Microbiological Societies, IUMS sept. 1985
 Bestyrelsen for Danmarks Mikrobiologiske Selskab
 er nationalkomité

Bech-Andersen, J., afdelingsleder, Teknologisk Institut
 Frederiksen, W., overlæge, Statens Seruminstitut
 Freundt, E. A., professor,
 Institut for medicinsk Mikrobiologi, AaU
 Helweg, A., videnskabelig assistent,
 Statens Planteværnscenter, sekr.
 Kjølner, Annelise, lektor, Institut for Sporeplanter,
 fm. og ICSU-repræsentant
 von Meyenburg, K., Laboratoriet for Mikrobiologi, DtH
 Petersen, K. B., dyrlæge,
 Statens veterinære Serumlaboratorium
 Siboni, K. E., professor, overlæge, dr. med.,
 Statens Seruminstitut
 Tybring, L., afdelingsleder, Løvens kemiske Fabrik, kasserer

International Union of Nutritional Sciences, IUNS 1986

Albertsen, Bruno, overdyrlæge, dr. med. vet., ATV
 Brenøe, Claus, laboratorieleder, Statens Husholdningsråd
 Crone, Christian, Videnskabernes Selskab
 Helms, Peder, afdelingsleder, dr. med.,
 Den almindelige danske Lægeforening
 Hessov, Ib, overlæge, dr. med., Aarhus Amtssygehus
 Jakobsen, Kirsten, lektor, lic. agro.,
 Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole
 Jensen, Jørgen Højmark, kontorchef, civilingeniør,
 Miljøministeriet, sekr.

Lundquist, Frank, Videnskabernes Selskab
 Olesen, Erling S., overlæge, dr. med., Kommunehospitalet
 Ovesen, Lars, læge, Selskabet for Ernæringsforskning
 Rosdahl, Nils, overlæge, Sundhedsstyrelsen
 Skovgaard, Ib, kontorchef, Landbrugets Samråd
 Aaes-Jørgensen, E., professor, dr. phil.,
 Selskabet for Ernæringsforskning, fm. og ICSU-repræsentant

International Union of Pure and Applied Biophysics, IUPAB marts 1989

Clark, Brian, Kemisk Institut, AaU
 Foltmann, Bent, professor, dr. phil.,
 Genetisk Institut B, KU
 Kristensen, Poul, lektor, Institut for biologisk Kemi, KU
 Michelsen, Axel, Biologisk Institut, OU,
 fm. og ICSU-repræsentant
 Rosenfalck, Annelise, professor,
 Institut for elektroniske Systemer, AUC
 Skou, J. C., Biofysisk Institut, AaU
 Sten-Knudsen, Ove, Institut for Biofysik, KU

International Union of Pure and Applied Chemistry, IUPAC maj

Harnung, Sven, lektor, Kemisk Forening,
 sekr. og ICSU-repræsentant 1986
 Kjær, Anders, Videnskabernes Selskab, fm. 1986
 Pedersen, Carl Th., rektor, dr. phil., Kemisk Forening 1988
 Petersen, H. J. Styhr, lektor, Dansk Ingeniørforening 1988
 Strube, Rune, civilingeniør, Dansk Ingeniørforening 1986

International Union of Pure and Applied Physics, IUPAP febr. 1988

Andersen, Torkild, Videnskabernes Selskab
 Bondorf, Jakob P., lektor, lic.scient., Niels Bohr Institutet
 Hansen, P. Gregers, professor, Det fysiske Institut, AaU
 Hvam, Jørn, lic.techn., Fysisk Institut, OU
 Jensen, Jens, lektor, Fysisk Laboratorium I,
 H. C. Ørsted Institutet
 Kjems, Jørgen, civilingeniør, lic.scient.,
 Fysikafdelingen, Forsøgsanlæg Risø
 Michelsen, P., dr. scient., Fysikafdelingen, Forsøgsanlæg Risø

Mørup, Steen, lektor, Laboratoriet for teknisk fysik II, DtH
 Rasmussen, Ib Lundgaard, cand.scient.,
 Dansk Rumforskningsinstitut
 Smith, Henrik, professor, Fysisk Laboratorium I,
 H. C. Ørsted Institutet, fm. og ICSU-repræsentant

International Union of Physiological Sciences, IUPS

feb. 1986

Crone, Christian, Medicinsk-fysiologisk Institut A, KU,
 og Videnskabernes Selskab, fm.
 Engberg, Ingemar, Fysiologisk Institut, AaU
 Garby, Lars, professor, dr. med., Fysiologisk Institut, OU
 Johansen, Kjell, Zoofysiologisk Laboratorium, AaU
 Jørgensen, C. C. Barker,
 Zoofysiologisk Laboratorium A, KU
 Larsen, Erik Hviid, lic. scient.,
 Zoofysiologisk Laboratorium A, KU
 Lassen, Niels A.,
 Klinisk-fysiologisk Afdeling, Bispebjerg Hospital
 Thorn, Niels A.,
 Medicinsk-fysiologisk Institut C, KU, ICSU-repræsentant

International Union of Psychological Sciences, IUPsyS

1986

Dansk Psykologforenings uddannelses- og forskningsudvalg
 er nationalkomité

Berg, Lene, klinisk psykolog, cand. psych., Dianalund, Gørlev
 Iversen, Thomas, klinisk psykolog, lektor,
 Psykiatrisk Hospital Risskov
 Jacobsen, Helle, faglig sekretær, cand. psych.,
 Danmarks Lærerhøjskole
 Larsen, Sten Folke, universitetslektor, mag.art.,
 Psykologisk Institut, AaU
 Lindemann, Gerda, hjælper, stud. psych.
 Nielsen, William, cand. psych., Jydsk Telefon Aktieselskab
 Spanheimer, Lone, klinisk psykolog, cand. psych.,
 Socialforvaltningen, Kbh.s. Kommune
 Sørensen, Kuno, psykologisk konsulent, cand. psych.,
 Vestsjællands amtskommune
 Ørum, Bente, fuldmægtig, cand. psych., Undervisningsministeriet,
 fm. og ICSU-repræsentant

International Union of Theoretical and Applied Mechanics, IUTAM

Hansen, Erik B., professor, dr. techn., Videnskabernes Selskab	1989
Larsen, P. Scheel, Ph.D., lektor, civilingeniør, Dansk Center for anvendt Matematik og Mekanik	1987
Madsen, Per, civilingeniør, ATV	1987
Pedersen, P., Terndrup, professor, lic.techn., Institut for Skibs- og Havteknik, DtH	1987
Reeh, Niels, civilingeniør, Videnskabernes Selskab	1989
Sørensen, Kaj Aagaard, civilingeniør, lic.techn., ATV	1989
Tryde, Per, lektor, Institut for Strømningsmekanik og Vandbygning, DtH	1989
Widell, Karl Erik, professor, Institut for industriel konstruktion og Energiteknik, AaU	1989
Nationalkomiteen har ved redaktionens slutning ikke konstitueret sig.	

Union Radio Scientifique Internationale, URSI

sept.

Bach, Henning, lektor, lic.techn., Elektromagnetisk Institut, DtH	1987
Gudmandsen, P., civilingeniør, Elektromagnetisk Institut, DtH	1985
Guldbrandsen, Tom, civilingeniør, lic. techn., Fysisk Laboratorium III, DtH	1985
Jørgensen, T. Stockflet, civilingeniør, dr. phil., Geofysisk Afdeling, Meteorologisk Institut, fm. og ICSU repræsentant	1987
Knude, Jens, dr. scient., Astronomisk Observatorium, KU, og Videnskabernes Selskab	1987
Mortensen, E., lektor, civilingeniør, Institut for Teleteknik, DtH	1986
Nissen, H. G., civilingeniør, Elektronikcentralen	1986
Stubkjær, Kristian, lektor, lic. techn., Elektromagnetisk Institut, DtH	1986
Ungstrup, E., civilingeniør, lic. techn., Dansk Rumforskningsinstitut	1985

*Komiteer for andre ICSU-foretagender**International Association of Engineering Geology, IAEG,*
affilieret IUGS

feb.

Frederiksen, John, mag. scient., Dansk geoteknisk Forening, sekr.,	1989
Gravesen, Peter, geolog, cand. scient., Dansk geologisk Forening	1989

- Knudsen, Børge, civilingeniør, Dansk geoteknisk Forening 1987
 Larsen, Birger, lektor,
 nationalkomiteen for IUGS og Videnskabernes Selskab 1987
 Larsen, Gunnar, professor, dr. phil.,
 Dansk geoteknisk Forening, fm. 1987
 Schrøder, Niels, lektor, afdelingsgeolog,
 Dansk geologisk Forening 1989
 Thamdrup, Kjeld, amtsgeolog, Dansk geologisk Forening 1987
 Willumsen, Arne, professor, Institut for teknisk geologi, DtH 1989
- International Mineralogical Association, IMA,*
 affilieret IUGS
- Petersen, Ole Valdemar, afdelingsleder,
 Mineralogisk Klub, Dansk geologisk Forening
- International Association for Quaternary Research, INQUA,* maj 1987
 affilieret IUGS
- Andersen, Svend Th.,
 Videnskabernes Selskab, fm. og ISCU-repræsentant
 Fredskild, Bent, lektor, dr. phil., Botanisk Centralinstitut, KU
 Krüger, Johs., lektor, Geografisk Centralinstitut, KU
 Larsen, Gunnar, professor, dr. phil., Geologisk Institut, AaU
 Rasmussen, Leif Aabo, statsgeolog,
 Danmarks geologiske Undersøgelse, sekr.
 Sjørring, Sten, lektor, Geologisk Centralinstitut, KU
 Troels-Smith, J., Nationalmuseets naturvidenskabelige Afdeling
 Weidick, Anker, statsgeolog, dr. phil.,
 Grønlands geologiske Undersøgelse
 Aaris-Sørensen, Kim, cand. scient., Zoologisk Centralinstitut, KU
- Inter-Union Commission on the Lithosphere, ICL* 1986
- Andersen, O. Bedsted, statsgeodæt, Geodætisk Institut
 Berthelsen, Asger, Geologisk Centralinstitut, KU,
 og Videnskabernes Selskab, fm. og ICSU-repræsentant
 Bridgwater, David, Geologisk Museum, KU
 Hjelme, Jørgen, statsseismolog,
 Geodætisk Institut, Seismisk Afdeling, sekr.

Michelsen, O., statsgeolog, dr. scient.,
 Danmarks geologiske Undersøgelse
 Saxov, Svend, professor, Laboratoriet for Geofysik, AaU

Observatører:

Kalsbeek, Feiko, statsgeolog, dr., Grønlands geologiske Undersøgelse
 Sørensen, Henning, Statens naturvidenskabelige Forskningsråd

Committee on Space Research, COSPAR

Scientific Committee on Solar Terrestrial Physics, SCOSTEP 1987

Bahnsen, A., dr., Dansk Rumforskningsinstitut, sekr.

Bonde-Petersen, Fl., lektor, dr. med.,

August Krogh Instituttet

Galster, J. G., lektor, civilingeniør,

Fysisk Laboratorium III, DtH

Gudmandsen, P., professor, civilingeniør,

Elektromagnetisk Institut, DtH

Høg, E., lektor, Astronomisk Observatorium i Brorfelde, KU

Kejlsø, Elvin, chefgeodæt, Videnskabernes Selskab

Madsen, Frede, afdelingsgeodæt, Geodætisk Institut

Mikkelsen, I. S., mag. scient., Meteorologisk Institut

Olesen, J. K., civilingeniør, Meteorologisk Institut

Ungstrup, E., lektor, lic. techn.,

Dansk Rumforskningsinstitut, fm. og ICSU-repræsentant

Scientific Committee on Oceanographic Research, SCOR febr.

Dansk Nationalråd for Oceanologi er nationalkomité

Asmund, Gert, civilingeniør, Grønlands geologiske Undersøgelse 1989

Bender, Klavs, cand. scient., Havkontoret, Miljøstyrelsen 1988

Boysen, Bjarne, civilingeniør, juridisk afdeling, DONG 1988

Christiansen, Christian, lektor, lic. scient.,

Geologisk Institut, AaU

1987

Duun-Christensen, T., afdelingsmeteorolog, civilingeniør,

Meteorologisk Institut

1989

Ellitsgaard-Rasmussen, K., Videnskabernes Selskab

1989

Gargas, Eivind, cand. scient., Vandkvalitetsinstituttet, ATV

1989

Gudmandsen, P., professor, civilingeniør,

Elektromagnetisk Institut, DtH

1989

Hansen, Aksel Walløe, lektor, Geofysisk Institut	1989
Hansen, Vagn, afdelingsleder, Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser	1989
Heller, Erik, statsgeolog, Danmarks geologiske Undersøgelse	1989
Kullenberg, Gunnar, Institut for fysisk Oceanografi, KU,	1989
Larsen, Birger, lektor, Institut for teknisk Geologi, DtH	1987
Nielsen, Arne, forstander, Miljøstyrelsens Havforeningslaboratorium, sekr.	1987
Nielsen, Arne Hasle, overingeniør, Dansk hydraulisk Institut	1987
Nielsen, Jørgen, lektor, Geografisk Centralinstitut, KU	1987
Ockelmann, Kurt W., lektor, Marinbiologisk Laboratorium, KU	1987
Pedersen, Flemming Bo, lektor, dr. techn., Institut for Strømningsmekanik af Vandbygning, DtH	1989
Postma, Dieka, lektor, Institut for almen Geologi	1989
Smidt, Erik, statsbiolog, Grønlands Fiskeriundersøgelser	1987
Thamsborg, Milan, afdelingschef, Farvandsdirektoratet	1987
Thostrup, Sven, viceadmiral, Videnskabernes Selskab	1987
Wolff, Torben, docent, dr. phil., Zoologisk Museum, KU, fm. og ICSU-repræsentant	1987
Årkrog, Asker, civilingeniør, Forsøgsanlæg Risø	1987
<i>World Climate Research Programme, WCRP</i>	maj
Andersen, Sv. Th., Danmarks geologiske Undersøgelse	1986
Busch, Niels E., direktør, Forsøgsanlæg Risø, sekr.	1986
Dansgaard, Willi, Geofysisk Isotoplaboratorium, KU, og Videnskabernes Selskab	1986
Eliassen, Erik, Institut for teoretisk Meteorologi, KU, fm. og ICSU-repræsentant	1988
Gudmandsen, P., professor, civilingeniør, Elektromagnetisk Institut, DtH	1988
Jacobsen, N. Kingo, professor, dr. phil., Geografisk Institut, KU	1988
Kullenberg, Gunnar, Institut for fysisk Oceanografi, KU	1986
Wiin-Nielsen, Aksel, fil.dr., direktør, Meteorologisk Institut	1988
<i>Interunion Commission on the Application of Science to Agriculture, Forestry and Aquaculture, CASAFA</i>	dec.1985
Korrespondent for Danmark: E. Holmsgaard	

Committee on Data for Science and Technology, CODATA

Korrespondent for Danmark: H. Højgaard Jensen

Committee on Science and Technology in Developing Countries, COSTED

Korrespondent for Danmark: P. Olesen Larsen

Committee on the Teaching of Science, CTS

juli 1986

Korrespondent for Danmark: professor Bent Christiansen,
Matematisk Institut, Danmarks Lærerhøjskole

Møder

Torsdag den 4. oktober 1984

Til stede var 67 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Christian Crone. Udenlandske medlemmer: John Wheeler, Austin, Texas, Gillian Fellows-Jensen, Kbh. Gæst: Fru Illa Steensgaard.

Leif Kristensen: Nogle nye homologi-lignende funktioner i algebraisk topologi.

En homologi-teori er en funktor fra kategorien af topologiske rum til kategorien af graduerede abelske grupper, der opfylder Eilenberg-MacLane aksiomerne. Sædvanlig homologi-teori blev udviklet i begyndelsen af dette århundrede og flere såkaldte ekstraordinære homologi-teorier i løbet af de sidste 30 år. En homologi-teori kan benyttes til at transformere et geometrisk udsagn til et algebraisk udsagn. En lang række geometriske problemer er i tidens løb blevet løst ved denne metode.

Foredragets formål var at berette om et løbende forskningsprojekt, hvor nogle nye funktorer med andre egenskaber end Eilenberg-Steenrod aksiomerne er udviklet.

Niels Steensgaard: »A carreira da India«, sejladsen mellem Portugal og Asien i det 16. og begyndelsen af det 17. århundrede.

A carreira da India, en flåde på sjældent mere end 5-6 skibe, der årligt afsejlede fra Lissabon, var gennem det meste af det 16. århundrede den eneste søværts forbindelse mellem Europa og Asien. Det var hensigten i meddelelsen på baggrund af en almen redegørelse for sejladsens vilkår at diskutere et omstridt punkt, størrelsen og sammensætningen af de laster de portugisiske skibe hjembragte fra Asien.

Torsdag den 18. oktober 1984

Til stede var 61 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Christian Crone. Udenlandske medlemmer: John Bergsagel, Gillian Fellows-Jensen, Lars Munch, alle Kbh. Gæster: Fru Jytte Sørensen, kapelmester, dr. phil. Mogens Wöldike.

J. C. Skou: Regulation af cellers natrium- og kaliumkoncentration.

På trods af at cellemembranen er gennemtrængelig for natrium såvel som for kalium, er koncentrationen af natrium inde i cellen lavere end udenfor, mens koncentrationen af kalium er højere. Denne »skæve« fordeling af ionerne opretholdes ved hjælp af »pumper« i

cellevæggen, der pumper natrium ud og kalium ind under forbrug af energi. Denne kobling mellem en læk og en pumpning af ionerne er af betydning for cellernes osmotiske regulation; den fører til opståelsen af et membranpotentiale, som er grundlaget for impulstransmissionen i nerve og muskler; gradienten for natrium ind i cellen bruges som energikilde for opkoncentrering af stoffer i cellen; i nyrene er saltpumpningen af betydning for regulationen af udskillelsen af vand og salte. Pumpen er identificeret som et membranbundet enzymssystem, Na,K-ATPasen, og er renfremstillet. Undersøgelser af pumpen har givet oplysninger, der belyser virkemåden.

Søren Sørensen: Tonaliteten hos Carl Nielsen.

I tonal henseende begynder Carl Nielsen i dur-mol-systemet med dets udtryks- og spændingsfaktorer; men allerede i de tidlige værker (omkring 1890) spores en forkærlighed for at veksle mellem stor og lille terts og stor og lille septim, hvilket fremkalder nye spændingsforhold og nye dimensioner i tilvante dur- og mol-forestillinger. Dette fører i årene efter 1914 til en langt friere funktionsammenhæng og anvendelse af flere tonerarter samtidig (som i 5. symfoni), og i Carl Nielsens seneste periode (fra ca. 1925) frigør han sig yderligere fra det traditionelle og skaber sine egne tonesystemer med rod i den franske impressionismes heltoneskalaer og wiener-komponisterne Hayers og Schönbergs tolvtonemusik.

Meddelelsen blev fulgt op af musikkeksempler.

Klassemøder i begge klasser med dagsorden:

- 1) J. C. Jacobsen Mindeforelæsningserne.
- 2) Eventuelt.

I begge klasser var man indstillet på at holde en kort pause i J. C. Jacobsen Mindeforelæsningserne.

Torsdag den 1. november 1984

Til stede var 67 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Christian Crone. Udenlandske medlemmer: Gillian Fellows-Jensen, Kaspar v. Meyenburg, begge Kbh., Gunnar Sjöblom, Lund, Thure Stenström, Uppsala. Gæster: Formanden for Løvenholm-fondens bestyrelse, bankdirektør C. B. Andersen, civilingeniør Marianne Danø, skovrider J. L. Due, museumsinspektør Anne Kromann, overassistent Annelis Thygesen, alle Kbh.

Rudi Thomsen: Mindeord over Otto Mørkholm (s. 142).

Svend Th. Andersen: Skovene ved Løvenholm på Djursland før og nu.

Den netop færdigtrykte afhandling: Forests at Løvenholm, at present and in the past, i Selskabets Biologiske Skrifter 24:1 fremlagdes. Skovene ved Løvenholm består af gamle løvskovsrester, som har været ubebygget i forhistorisk og historisk tid. I dag består de af bog

og vintereg, som her findes i sin største bestand i Danmark. I et forskningsområde i Eldrup Skov er den nuværende skovvegetation og skovhistorien siden sidste istid undersøgt. Træarternes fordeling, tilvækstforhold og selvfornyelse samt skovbundsvegetationen belystes. Skovhistorien er undersøgt ved pollenanalyse i små skovmoser og jordbundsprofiler. Der er påvist fire naturlige skovstadier: Birkeskov, hassel-fyrre-birke-bævreaskov, lindeskov og bøge-egeskov. Kulturpåvirkning kan spores i tre perioder svarende til bronzealder-ældre jernalder, vikingetid-ældre middelalder og nyere tid.

Sven Danø: Økonomer og ingeniører.

Produktion sker ved indsats af knappe ressourcer, der kan udnyttes på alternative måder. Principielt er det ingeniørernes opgave at levere disse alternativer (de tekniske muligheder), medens valget mellem dem er et økonomisk optimeringsproblem. Der er derfor behov for et tværfagligt samarbejde, også på uddannelsesområdet.

Torsdag den 22. november 1984

Til stede var 68 medlemmer. Fung. præsident Henning Sørensen, sekretær Christian Crone. Udenlandske medlemmer: John Bergsagel og Kaspar v. Meyenburg, begge Kbh. Gæst: Else Marie Bukdahl, Kbh.

Leif Grane: Mindeord over Torben Christensen (s. 152).

Bernhard Gomard: Kontraktfrihedens grundsætning i Chr. V's Danske Lov og i moderne dansk ret.

Grundsætningen *pacta sunt servanda* eller aftaler er bindende har i århundreder været anerkendt i mange eller alle lande. Ikke alle aftaler er imidlertid bindende, og grænsedragningen mellem bindende og ikke bindende aftaler har voldt megen tvivl. Forskellige retssystemer er gået forskellige veje, og opfattelserne har ændret sig i tidens løb. Bestemmelserne i Danske Lovs 5-1-1 og 5-1-2 har ført dansk ret frem til en vidtgående og enkel grundsætning: Alle alvorligt mente aftaler, der egner sig til at være retligt bindende, er bindende. Angloamerikansk *common law* tillægger derimod kun aftaler støttet af »*consideration*« retsvirkning. Fransk ret har lagt vægt på, om aftalen har en *causa* (cause). Formkrav er udbredt i kontinentaleuropæisk ret, for så vidt angår ensidige skyldforhold. Danske (og Norske) Lovs regel er upåagtet uden for Skandinavien, men en sammenligning med fremmed ret viser, at den gamle lovbog har kunnet danne grundlag for en rimelig og hensigtsmæssig retstilstand.

Kaspar von Meyenburg: Replikation af en bakteries kromosom.

Tarmbakterien *Escherichia coli* har ligesom de fleste andre bakterier kun ét kromosom. Det består af et dobbeltspiraliseret og ringsluttet DNA-molekyle, opbygget af omkring 4 millioner basepar; det bærer den genetiske information for vækst og reproduktion. Fordobling af kromosomet ved replikation er derfor en forudsætning for vækst og celledeling. Replikationen starter et bestemt sted på kromosomet og forløber derefter

bidirektionelt. Kortlægning og isolering af replikationsstartpunktet ved molekylær-genetiske metoder har åbnet for nye biokemiske og fysiologiske angrebsvinkler for at nå til en forståelse af, hvordan replikationens start er regulatorisk indpasset i bakteriecellens delingscyklus.

Formanden for Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark, Mogens Blegvad, fik godkendt programmet for forårssemestrets foredragsrække.

Torsdag den 29. november 1984

Til stede var 66 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Christian Crone. Udenlandske medlemmer: Kaspar v. Meyenburg, Kbh., Gunnar Sjöblom, Lund. Gæster (Niels Bohr-stipendiaterne): Torben Dabelsteen, Thomas Døssing, Else Marie Friis, Claus Schelde Jacobsen, Jens Knude, Peter Eigil Nielsen, Irene Shim, Hans Lomholt Skriver, Birger Lindberg Møller.

Debatmøde om forskerrekutteringen

Emnet for dette debatmøde – *forskerrekuttering* – er højaktuelt, dels fordi Undervisningsministeriets forskerrekuttering nu er sat i gang, dels fordi rekutteringen inden for en række forskningsfelter har ligget og fortsat ligger på et så lavt niveau, at man må se med bekymring på disse felters fremtid. Debataftenens formål var dels at præsentere rekutteringsplanen, dels at lægge op til en diskussion af planens muligheder for at løse rekutteringsproblemerne.

Nogle centrale problemer knyttet til rekutteringsplanen er dens finansiering, fordelingen af de i alt 800 rekutteringsstillinger (over 10 år) og de kriterier, der anvendes ved besættelsen af stillingerne. Et specielt problem er de lidt ældre forskere, Niels Bohr-stipendiaterne er et eksempel, som skal konkurrere om 300 »overtallige« lektorer i det næste tiår og om de øvrige få ledige faste stillinger. Hvordan kan man sikre, at de højt kvalificerede forskere, som fremtiden skal bygge på, kan blive fastholdt, og hvor mange drejer det sig om?

Debataftenen skulle give Selskabets medlemmer en orientering om rekutteringsforholdene; men den viste også, at Selskabet derefter vil kunne tage et initiativ med henblik på at belyse omfanget af rekutteringsproblemerne inden for en række forskningsfelter og stille konkrete forslag til afhjælpning af de kortlagte problemer.

Axel Michelsen: Forskerrekutteringens baggrund, historie og formål.

Under den ministerielle behandling af Planlægningsrådet for Forskningen's forslag af april 1979 om forskerrekuttering og -mobilitet er der skabt en række ændringer, der umuliggør eller hæmmer en virkeliggørelse af intentionerne bag forslagene.

Problemerne kompliceres yderligere af magtkampen mellem de centrale og decentrale beslutningstagere samt af den uklare kompetencefordeling mellem de afdelinger af Undervisningsministeriet, der er ansvarlige for henholdsvis forskning og videregående uddannelse.

Nogle aktuelle eksempler på forsøg på central detailstyring belyste de uheldige konsekvenser for dansk forskning, som denne situation kan medføre.

Peder Olesen Larsen: Administration og evaluering af ordningen.

Undervisningsministeriet og nærmere betegnet Direktoratet for de videregående Uddannelser fastlægger fordelingen af de forskerrekrueringsstillinger (adjunkturer) og ekstraordinære lektorater, som er ordningens hovedindhold. Ved fordelingen tages imidlertid institutionerne, Rektorkollegiet, de faglige landsudvalg og forskningsrådene med på råd.

Fordelingen af adjunkturer og ekstraordinære lektorater må imidlertid ses i sammenhæng med oprettelse af almindelige nye stillinger på vækstområder, nedlæggelse af almindelige stillinger på nedskæringsområder og i sammenhæng med antal og fordeling af kandidatstipendier og seniorstipendier. Også institutionernes selvfinansieringsplaner og faglige planlægning inddrages.

Der har netop været indhentet oplysninger om de første stillingsbesættelser efter den nye ordning. Det ser ud til, at der er vanskeligheder ved at besætte ledige stillinger på en række områder, først og fremmest inden for teknik og økonomi. På andre områder, herunder humaniora og dele af naturvidenskaben, er det svært at få den sandsynlighed for ansættelse i fast stilling, som var forudsat ved ordningens gennemførelse. De mange højt kvalificerede forskere i aldersgruppen 35-45 år uden fast ansættelse har næppe fået bedre fremtidsudsigter ved ordningens gennemførelse.

Rekrutteringsbehovet indenfor eksempelvis filosofi (a) og biologi (b).

a) Ved *Mogens Blegvad*.

Indledningsvis formuleredes de forventninger, som en menig forsker ved et humanistisk institut må have til forskerrekrueringsforanstaltningerne. Derefter blev der gjort rede for forholdene inden for faget filosofi, hvor nedskæringerne har medført en akut fare for, at en hel generation af forskerbegavelse med magister- og doktorgrader afskæres fra at opnå stillinger, der giver dem mulighed for at føre faget videre her i landet.

Som rekrutteringsordningen hidtil er praktiseret, ser det ikke ud til, at faren bliver afværget ad den vej.

b) Ved *Niels Ole Kjeldgaard*.

Molekylær biologi betragtes ofte som et prioritetsområde på grund af de perspektiver, der ligger inden for den moderne bio-teknologi. Det er dog vanskeligt at få øje på en sådan opprioritering af området, når man ser på bemanningen ved universitetsinstitutterne, idet denne har været tæt på konstant i de sidste ti år.

Derimod har den molekylære biologis betydning for mange biologiske problemer tydeligt afspejlet sig i jobmulighederne. Så at sige alle kandidater har beskæftigelse, og der er ikke de store problemer med at finde jobs til nyuddannede kandidater.

Dette forhold skaber naturligvis specielle problemer for rekruttering af unge forskere til universiteterne, dels fordi antallet af kandidatstipendier er meget begrænset, dels fordi det er vanskeligt at sikre stipendiemulighederne hurtigt efter kandidateksamen. Man kan næppe forlange, at en kandidat skal gå ledig, indtil der er et stipendium til rådighed, især ikke når løn- og arbejdsforholdene ved universiteterne er ringere end mange andre steder.

Måske kan forskerrekrueringsplanen løse problemerne ved den skæve aldersfordeling; men hvordan skal vi sikre, at de bedste kandidater bliver ved universiteterne og kvalificerer sig til det licentiatniveau, som kræves for at få en adjunktstilling? Det er ikke alene lønmidler, der kræves, men også penge til fornyelse af apparatur og »kemikalier«.

Henning Sørensen: Oplæg til diskussion.

Hovedemner:

- Rekrutteringsbehov i lys af rekrutteringsmulighederne. Hvordan vil fag, hvor al nybesættelse af stillinger i en nærmere årrække sker via rekrutteringsplan og overtallige lektorater, kunne videreføres på forsvarligt niveau?
- Vil det være muligt at kortlægge denne situation fag for fag?
- Hvad er det virkelige rekrutteringsbehov, og i hvilket omfang vil den nuværende ordning tilgodese dette?
- Hvor mange højt kvalificerede forskere vil stå uden ansættelse i de nærmeste år i de enkelte fag, og hvad vil et evt. tab af disse medføre?
- Kan Selskabet bidrage til at belyse disse forhold og levere data til yderligere initiativer?

Torsdag den 13. december 1984

Til stede var 84 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Christian Crone. Udenlandske medlemmer: John Bergsagel, Carl Fehrmann, Lund, Gillian Fellows-Jensen. Gæster: Fru Charlotte Bergsagel, fru Vibeke Billeskov Jansen, dr. polit. Poul Johansen, alle Kbh.

F. J. Billeskov Jansen og Ebbe Spang-Hanssen: Holberg og videnskaberne.

I dialogform belystes Ludvig Holbergs forhold til videnskaberne, således som humaniora og naturforskning blev defineret og dyrket i Europa o. 1650–o. 1750.

John Bergsagel: Den unge Ludvig Holbergs musikalske erfaringer.

Det fremgår tydeligt af Holbergs Comoedier, og han har selv erklæret det i sine levnedsbreve, at musik har betydet umådelig meget for ham. Desto mere forbavsende er det derfor, at en sådan musikalsker med trang til og talent for at kommunikere ikke har haft mere at fortælle om sine musikalske oplevelser rundt om i Europa. Ved at følge ham på hans vandringer kan man alligevel ved fantasiens hjælp prøve at rekonstruere nogle af de musikalske erfaringer, der var med til at skabe den unge Holbergs smag for og holdning til musik.

Torsdag den 24. januar 1985

Til stede var 91 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, fung. sekretær Erik Dal. Udenlandske medlemmer: John Bergsagel, Gillian Fellows-Jensen, begge Kbh.

Anders Kjær: Glucosinolater: en gruppe svovlholdige indholdsstoffer i højere planter.

Glucosinolater er navnet på en kemisk ensartet gruppe af svovlforbindelser, der findes vidt udbredt i et begrænset antal familier af højere planter. De næsten 100 i dag kendte glucosinolater undergår enzymatisk hydrolyse til en række produkter (isothiocyanoater, nitriler, episulfider o.a.), som tilsammen er af betydelig gastronomisk, toksikologisk og evolutionsmæssig interesse.

Mere end 25 forskerår, tilbragt i selskab med glucosinolater, danner baggrunden for et tilbageblik, en vurdering af vor aktuelle viden, samt nogle tanker om den fremtidige udvikling inden for dette område med dets mange berøringsflader til biokemi, plantefysiologi, taxonomi, evolution, ernæring, toksikologi, praktisk landbrug og industriel problematik.

Det er glucosinolaterne, som gør sennep, radiser, peberrod og brøndkarse til attraktive ingredienser i vor gastronomiske tilværelse, men det er ofte også dem, der skaber problemer i forbindelse med husdyrfodring og industriel forædling af vegetabilia. Endelig er det dem, der har beredt foredragsholderen, og mange andre, en lang række af fine erkendelsesmæssige oplevelser igennem en lang årrække.

I. K. Moustgaard: Niels Bohrs tanker om psykologiens observationsbegreb.

Som det vil være mange bekendt, var det et vigtigt anliggende for Niels Bohr til stadighed at udmønte, hvad han selv udtrykker som »den belæring, som atomfysikkens udvikling har givet os«, også på andre erfaringsområder end fysikken.

Bohrs særlige interesse for psykologiens grundlagsproblemer giver sig til kende ved, at der rundt om i hans skrifter fra de tidlige til de seneste findes overvejelser over dette kundskabsområdes observationsbegreb.

Meddelelsens formål var ved hjælp af udvalgte eksempler at vise, at disse tanker kan være til stor inspiration for den, som ønsker på systematisk vis at besinde sig på psykologiens iagttagelsesmæssige grundlag.

Klassemøde i den humanistiske klasse med dagsorden:

- 1) Meddelelser
- 2) Nedsættelse af et udvalg på to medlemmer til bedømmelse af de indkomne to indstillinger til Generalmajor J. F. Classens Legat
- 3) Mundtlige forslag om indvalg af nye medlemmer
- 4) Eventuelt

Klassemøde i den naturvidenskabelige klasse med dagsorden:

- 1) Meddelelser
- 2) Nedsættelse af et udvalg på to medlemmer til bedømmelse af de indkomne to indstillinger til Generalmajor J. F. Classens Legat
- 3) Forslag til valg af sekretær for den resterende del af Christian Crones valgperiode, der udløber i april 1989
- 4) Evt. mundtlige forslag om indvalg af nye medlemmer
- 5) Eventuelt

Torsdag den 7. februar 1985

Til stede var 69 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, fung. sekretær Erik Dal. Udenlandsk medlem: Gillian Fellows-Jensen, Kbh.

Jannik Bjerrum: Mindeord over Kaj Julius Pedersen (s. 162).

C. J. Becker: Magnus den Godes mønter fra Odense og Hedeby.

For tre år siden publicerede foredragsholderen i Selskabets skrifter nogle studier over mønterne fra Lund gennem 1040'erne, d.v.s. under Hardeknuds sidste år, gennem Magnus' danske kongetid og frem til Svend Estridsens tidligste prægninger. En finere kronologisk deling af materialet fra denne den vigtigste danske møntmedje gav også enkelte oplysninger om tidens politiske historie. Der kunne peges på, at iagttagelser fra Odense-mønter supplerede disse oplysninger.

Fortsatte studier har bragt mere klarhed over møntprægningen i Odense og deres betydning som historisk kildemateriale. – Nogle få, samtidige mønter fra Hedeby kan også bidrage til studiet af dette ellers ret dunkle afsnit af dansk historie.

Jens Als-Nielsen: Væske-overflader studeret med synkrotron røntgenstråling.

Hvor abrupt ændres massetætheden ved grænsefladen mellem væske og damp? Medfører betingelserne ved grænsefladen en overfladestruktur forskellig fra bulk-fasen? Til trods for disse spørgsmåls enkelhed har den eksperimentelle information været yderst sparsom. Man kan imidlertid ved hjælp af synkrotron røntgenstråling studere disse fænomener, og der blev gennemgået eksempler dels fra simple væsker som vand og tetraklorkulstof, dels fra flydende krystaller.

Første behandling af valg af sekretær.

Torsdag den 21. februar 1985

Til stede var 78 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, fung. sekretær Erik Dal. Udenlandsk medlem: John Bergsagel. Gæst: Jóannes Rasmussen, Thorshavn.

Arne Noe-Nygaard: Dybdeboringsprojektet 1980-81 på Færøerne.

Dr. Jóannes Rasmussen og foredragsholderen har forestået den geologiske kortlægning af Færøerne. Arbejdet tog godt 20 år og resulterede i et kort i skalaen 1:50.000, ledsaget af et tekstbind på 370 sider. Det udkom i 1969, en forkortet engelsk udgave publiceredes året efter. Herefter var geologerne naturligvis nysgerrige efter at få at vide, hvad der skjulte sig under den synlige del af øerne. Nysgerrigheden deltes af det færøske landstyre, som tog initiativet til at gennemføre et boreprogram, bl.a. støttet af en bevilling fra Carlsbergfondet. Det var nogle af resultaterne fra de to resulterende borer, der i korthed blev gjort rede for.

Bent Christensen: Nationalbankens regulering af kreditformidlingen og den almindelige forvaltningsret.

Den almindelige forvaltningsret er opstået med den situation for øje, at forvaltningen optræder »befalende over for borgerne«, i nutidens sprogbrug: deltager i retlig regulering af den private sektor og opkrævning fra denne. Her kræves, at forvaltningen skal have lovgivningsmagtens bemyndigelse og skal respektere de grænser, bemyndigelsen og almindelige retsgrundsætninger sætter. Nationalbanken regulerer de private pengeinstitutters kreditformidling på andet retligt grundlag end bemyndigelse fra lovgivningsmagten og ofte med andre retlige midler end dem, forvaltningen ellers anvender ved retlig regulering. Men de almindelige retsgrundsætninger sætter også her grænser.

Ved anden behandling af valg af sekretær blev Thor A. Bak valgt.

Klassemøde i den humanistiske klasse med dagsorden:

- 1) Forslag om indstilling til beskikkelse til forskningsrådene
- 2) Eventuelt

Klassemøde i den naturvidenskabelige klasse med dagsorden:

- 1) Forslag om indstilling til beskikkelse til forskningsrådene
- 2) Publikationsudvalgets betænkning
- 3) Eventuelt

Torsdag den 7. marts 1985

Til stede var 74 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Thor A. Bak. Udenlandske medlemmer: John Bergsagel, Gillian Fellows-Jensen, begge Kbh., Trygve Haavelmo, Oslo. Gæst: Fru Solveig Kousgård Sørensen.

J. Kousgård Sørensen: Mindeord over Anders Bjerrum (s. 172).

Trygve Haavelmo: Kan sannsynlighetsutsagn danne grunnlag for rasjonelle økonomiske beslutninger under usikkerhet?

Moderne teori for beslutninger under usikkerhet går ut på å stille opp prinsipper for den »beste« beslutning, blandt flere mulige, når det ikke foreligger full forhåndsopplysning om utfallet av hver mulig beslutning. I denne teorien blir forutsetningen om full forhåndsinformasjon erstattet av en forutsetning om kjennskapet til visse sannsynligheter. Hvor stor praktisk verdi kan en slik teori ha?

Christian Berg: Harmonisk analyse.

Ved harmonisk analyse af en tone bestemmes den vægt (amplitude), hvormed de harmoniske overtoner indgår i tonen, og dette spektrum af overtoner er bestemmende for

tonens klang. Matematisk set finder dette sit udtryk i udvikling af en periodisk funktion i Fourierrække. I moderne matematik dækker begrebet harmonisk analyse over en række teorier, der alle har det tilfælles, at funktioner søges »opløst« i elementære funktioner, der er karakteriseret ved, at de bevarer en underliggende algebraisk struktur.

I foredraget blev der trukket nogle hovedlinier om fra Fouriers tid til den aktuelle forskning.

Formanden for Carlsbergfondets direktion, Kristof Glamann, meddelte Fondets resultatopgørelse 1983/84 og balance pr. 30. september 1984.

Klassemøde i den humanistiske klasse med dagsorden:

- 1) Publikationsudvalgets betænkning
- 2) Eventuelt

Torsdag den 21. marts 1985

Til stede var 93 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Thor A. Bak. Udenlandske medlemmer: John Bergsagel, Kaspar v. Meyenburg, begge Kbh., Wladyslaw Swiatecki, Berkeley, Californien. Gæst: cand. mag. Rikke Agnete Olsen, Kbh.

Olaf Olsen: Hvornår blev Danmark ét rige – og hvorfor?

Spørgsmålene omkring Danmarks samling i ét kongerige har vundet ny aktualitet ved en række overraskende arkæologiske nydateringer. Det ældste Danevirke, handelspladsen Ribe og Kanhavekanalen på Samsø, der hver på sin måde antyder tilstedeværelsen af en stærk centralmagt, har vist sig at stamme fra første halvdel af 700-årene. Der kan således have været en fælles dansk konge et kvart årtusinde før Harald Blåtand »vandt sig al Danmark«. En så tidlig rigssamling kan bl. a. forklares ved militært pres udefra, ved den voksende internationale handel og – som den formentlig vigtigste faktor – den tekniske udvikling, der frembragte det sødygtige og hurtigtsejlende vikingskib. Truslen fra havet blev uudholdelig for befolkningen i de gamle småkongedømmer, hvis indbyrdes forhold var præget af almindelig ufredelighed, og heraf opstod behovet for en fælles konge, der kunne håndhæve freden i Danmark.

Klassemøde i den humanistiske klasse med dagsorden:

- 1) Afstemning om forslag til medlemsindvalg
- 2) Eventuelt

Torsdag den 11. april 1985

Til stede var 68 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Thor A. Bak. Udenlandske medlemmer: John Bergsagel, David Bridgwater, Gillian Fellows-Jensen, alle Kbh., T. H. Blackburn, Århus.

Elias Bredsdorff: Isak Dinesen kontra Karen Blixen. En stilistisk sammenligning mellem »Seven Gothic Tales« og »Syv fantastiske Fortællinger«.

Med en række eksempler påvistes væsentlige forskelle i sproglig og indholdsmæssig henseende mellem Karen Blixens første bog på engelsk og på dansk. »Syv fantastiske Fortællinger« er en fri gendigtning på grundlag af den engelske originaludgave, og det søgtes påvist, at den danske tekst i mange henseender er bedre, også fordi Karen Blixens sprogforførmelse er langt sikrere, når det gælder dansk, end når det gælder engelsk.

T. H. Blackburn: N-cycle in marine sediments.

Research was begun in 1976 as a result of a SNF initiative. We have attempted quantitatively to describe the process of organic-N mineralization and the fate of the ammonium that was produced – exchange with overlying water, nitrification, denitrification and the effect of animals on these processes.

Formanden for Selskabets Bidragsfond, Gunnar Seidenfaden, aflagde beretning og regnskab for 1984.

Klassemøde i den humanistiske klasse med dagsorden:

- 1) Indstilling til Selskabet om uddeling af Generalmajor J. F. Classens Legat
- 2) Publikationsudvalgets betænkning
- 3) Eventuelt

Klassemøde i den naturvidenskabelige klasse med dagsorden:

- 1) Indstilling til Selskabet om uddeling af Generalmajor J. F. Classens Legat
- 2) Eventuelt

Torsdag den 25. april 1985

Til stede var 81 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Thor A. Bak. Udenlandsk medlem: Gillian Fellows-Jensen.

Carl Stief: Maksim Gorkij som gudsøger.

I de første år efter den fejlslagne russiske revolution i 1905 søgte Maksim Gorkij sammen med en række fremtrædende marxister, bl.a. den senere folkekommissær for oplysning, Anatolij Lunatjarskij, at skabe en ny religion, der skulle supplere den »rene« lære ved at tilfredsstille folkets religiøse behov. Meddelelsen forsøgte at give en karakteristik af disse bestræbelser og den rolle, som Lenin kom til at spille for at de blot blev en episode i den russiske marxismes historie.

Jytte R. Nilsson: Virkningen af kloramfenicol på ciliaten Tetrahymena.

Som modelsystem for »cellen« benyttes det encellede dyr *Tetrahymena pyriformis*. Kloramfenicol (antibiotikum) hæmmer proteinsyntesen i bakterier, men også i cellers respiratoriske organeller, mitokondrierne. Undersøgelsen blev foretaget, da methotrexat (anvendes i cancerkemoterapi) har vist sig at ændre finstrukturen af cellernes mitokondrier på en måde, der antyder en hæmning af proteinsyntesen i disse autonome organeller. Ligheder og forskelle i virkningen af de to stoffer blev belyst.

Sekretæren i Styringsgruppen for Niels Bohr-stipendiaterne, Jes Forchhammer, aflagde beretning og regnskab for året 1984.

Skriftlig afstemning om indvalgsforslag.

Torsdag den 9. maj 1985

Til stede var 66 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Thor A. Bak. Udenlandske medlemmer: Gillian Fellows-Jensen, Kbh., Staffan Magnusson, Århus, Carl Nordenfalk, Stockholm. Gæster: Dr. med. vet. Sigrid Tue Jørgensen, afdelingsleder John Rose-Hansen og fru Else Marie Berg Hansen, alle Kbh.

Selskabets sølvmedalje overræktes dr. med. vet. Sigrid Tue Jørgensen.

Generalmajor J. F. Classens Legat, 5.000 kr., og Selskabets sølvmedalje overræktes afdelingsleder John Rose-Hansen.

Carl Nordenfalk: Rembrandts monumentalmålning »Batavernas Trohetsed«.

Foredraget redogjorde for de forskninger som på senere årtionde bidragit till att kasta nytt ljus över Rembrandts målning eller vad som idag återstår därav i Stockholms Nationalmuseum.

Staffan Magnusson: Multidomæneproteiner i blodplasma.

En række af de plasmaproteiner, hvis primærstruktur er blevet bestemt i den proteinkemiske gruppe i Århus 1970-85, har vist sig at være opbygget af flere strukturelle domæner tilhørende forskellige proteinfamilier. *Protombin* består af et N-terminalt vitamin-K afhængigt domæne, to »kringle«-domæner og et serinproteinasedomæne. Disse tre typer af domæner, tilhørende hver sin proteinfamilie, kan adskilles med bevaret biologisk aktivitet efter begrænset specifik proteolyse af modermolekylet protrombin. *Plasminogen* består af et N-terminalt domæne, forskelligt fra det i protrombin, fem »kringle«-domæner og et serinproteinasedomæne. *Antitrombin-III* var det første medlem af en ny superfamilie af proteiner, som nu – efter arbejder af andre forskergrupper – også indeholder α_1 -antitrypsin, α_2 -antiplasmin, α_1 -antichymotrypsin samt ovalbumin, angiotensinogen og byg Z-protein. Domænstrukturfordelingen i denne proteinfamilie er endnu ikke opklaret. *Protein Z* indeholder et N-terminalt K-vitaminafhængigt domæne som protrombin, et ikke-»kringle«

domæne forskelligt fra »kringlerne« i protrombin og plasminogen, men liget det i faktorerne X, IX, protein C (tre andre blodkoagulationsproteiner) samt et serin-proteinasedomæne, som under evolutionen har tabt sin enzymaktivitet ved mutation af to aminosyrerester i det »aktive sæde«. α_2 -*Macroglobulin* var også det første medlem af en ny proteinstrukturfamilie, som nu ved bidrag fra andre forskergrupper også rummer komplementsystemets proteiner C3, C4 og C5 samt det såkaldte *pregnancy zone protein (PZP)*. Også i denne familie er domænefordelingen uopklaret. *Fibronektin* består af tolv type I-domæner (»fingre«), to type II- og femten/seksten type III-domæner og er altså som protrombin, plasminogen og protein Z opbygget af strukturelementer fra tre forskellige proteinfamilier. Elementer fra den »K-vitaminafhængige« strukturfamilie, fra »kringle«, fra serin-proteinase-, fra type I- og fra type II-familierne er også fundet, af andre grupper, i en række andre proteiner, i forskellige kombinationer. Man kan forestille sig, at evolution af nye proteiner kan forløbe væsentligt hurtigere på denne måde end ved udelukkende enkeltbasemutationer.

Kassekommissionens formand, C. J. Becker, forelagde vedtegnet, decideret regnskab for 1984 og fik decharge, ligesom det reviderede budget for 1985 og det foreløbige budget for 1986 godkendtes.

Torsdag den 23. maj 1985

Til stede var 66 medlemmer. Fung. præsident Olaf Olsen, fung. sekretær Erik Dal. Udenlandske medlemmer: David Bridgwater, Gillian Fellows-Jensen, begge Kbh., Glyn Daniel, Cambridge, England. Gæster: Komtesse, hofdame, mag. art. Wava Armfelt, Kbh., Mrs. Glyn Daniel, Cambridge, professor Mirosław Perz, Warszawa.

Glyn Daniel: Some recent developments in British archaeology.

The Lindow man – the first bog body found in England. The new organisation of State Archaeology in England: »English Heritage«. The problems of preservation and conservation: new plans for Stonehenge. The Sutton Hoo Project. Viking York. The invented past in England and America: the Newport Tower and the Kensington Stone.

Peter Johansen: En model for den indledende del af synsprocessen.

I de senere år er der arbejdet intensivt med at forstå, hvorledes informationen i billeder kan give oplysning om den 3-dimensionale verden. Fysiologen David Marr fremsatte i 1976 en teori for den indledende del af synsprocessen. Han foreslår, at det billede, som falder på øjets nethinde, af gangliacellerne i selve nethinden omdannes til flere billeder, som er successivt mere slørede versioner af det første. Han mener, at disse billedlag anvendes ved opbygning af synsindtryk, for eksempel dybdeindtryk.

Foredraget præsenterede teorien og nævnte psykofysisk og neurofysiologisk støtte for den. Desuden omtaltes en matematisk teori fremsat af matematikeren Witkin i 1983, som giver mulighed for at analysere billedlagsmodellen. Resultatet af analysen er en hierarkisk beskrivelse af billedet, der ikke forudsætter viden om billedets indhold. Hermed synes vejen

åben for en generel symbolsk beskrivelse af billeder med de deraf følgende muligheder for datamatisk beskrivelse af den synlige fysiske verden.

Formanden for udadrettet virksomhed i Danmark, Mogens Blegvad, fik godkendt programmet for efterårssemestrets foredragsrække.

Behandlede sager

Legater

Selskabets Prislegat blev sidste år tildelt dyrlæge, dr.med.vet. Sigrid Tue Jørgensen. P.gr.a. bortrejse kunne sølvmedaljen imidlertid først overrækkes ved mødet den 9. maj,

samtidig med at årets modtager af *Generalmajor J. F. Classens Legat*, afdelingsleder John Rose-Hansen, fik overrakt legat og medalje for den store indsats, han har ydet vedr. udforskningen af en række forekomster af sjældne grundstoffer i området ved Narssaq i Sydgrønland. En af disse er uranforekomsten på Kvanefjeld.

Grosserer A. Collstrops Hjem for en dansk Videnskabsmand, Lundehave. Der blev i 1984 afholdt betydelige reparationsudgifter og andre vedligeholdelsesudgifter på ejendommen, som sammen med de øvrige driftsudgifter har oversteget Lundehaves ordinære indtægter. Bestyrelsen har sammen med Selskabets ledelse overvejet legatboligens fremtid ved kommende vakance.

Emil Herborgs Legat. Kandidatstipendiat Per Hedegaard modtager fortsat 600 kr. månedlig af legatet, medens cand.scient. & agro. Carl-Otto Ottosen efter at have fået fast ansættelse ved Havebrugscentret i Årslev på Fyn, modtog sin sidste portion i januar 1985. Efter opslag med 39 ansøgere blev legatet tildelt cand.hort., stud.lic.agro. Bjørn K. Drøbak, København, fra og med 1. februar 1985 og 24 måneder frem.

Præsidiets fandt begge de indkomne forslag til *Pastor emer. F. J. Ørnborgs Legat* på 2.000 kr. lige velmotiverede, og præsidenten bevilgede derfor undtagelsesvis 2.000 kr. af *Suhrs Legat*, således at begge kunne blive tilgodeset. Det var adjunkt Jørgen Hunosøe, Midtfyns Gymnasium (til delvis dækning af udgifter ved udgivelse af Sophus Claussens Lyrik I-IX:2, 1982-84), og lektor Jesper Lützen, Matematisk Institut, KU (til hjælp til ophold i Paris med henblik på undersøgelser af Liouvilles arbejder).

Mag.art. Marcus Lorenzens Legat. Til studiet af dansk sprog har mag. art. Birgit Christensen fået tildelt 5.000 kr. og lic.phil. Jan Katlev 8.000 kr. Til studiet af dansk flora har stud.scient.-erne Jane Brøns-Hansen, Ole

Gadegaard Frandsen og Jan Sander fået tildelt hver 3.000 kr., medens stud.scient. Elin Maagaard og cand.scient. Jens Mogens Olesen hver har fået 2.500 kr.

Af *Niels Bohr Legatets* årlige afkast på 170.000 kr. får Niels Bohr Arkivet til og med 1985 p.gr.a. forberedelserne til Niels Bohrs 100-årsdag størstedelen af midlerne. Fra og med 1986 skal beløbet igen generelt anvendes »til støtte af sådanne formål, der falder ind under Selskabets virkeområde«.

Lægen, professor ved Københavns Universitet, dr.med. & chir. Knud Sands Legat. Driftsregnskabet for 1984 udviste et overskud på godt 82.000 kr. Der er foretaget betydelige vedligeholdelsesarbejder på ejendommen Kildeskovsvej 81, der bebos af Einar Andersen.

Fra *Selskabets Bidragsfond*, hvis midler i hovedsagen hidrører fra gaver fra medlemmerne, bevilgedes i 1984 80.000 kr. som tilskud til Selskabets møder.

Julie von Müllens Fond blev i august 1984 tildelt lektor, dr.phil. Lise Hannestad, Århus, med 60.000 kr. til gennemførelse af en undersøgelse af eksporten af finere keramik fra Athen til det nordvestlige Middelhavsområde i perioden ca. 550–470 f.Kr., medens dr.phil. Thomas Riis fik tildelt 110.275 kr. til afsluttende arkivstudier i Wien og Aleppo i 1985 med henblik på færdiggørelse af en bog om forretning og dagligliv i Aleppo ca. 1825–1873.

Aksel Tovborg Jensens Legat har bevilget midler til afholdelse af årets Bjerrum-Brønsted-Lang Forelæsning, der blev holdt på H. C. Ørsted Institutet af Thor A. Bak: J. N. Brønsted's Energetik; en offentlig forelæsning af vort udenlandske medlem, nobelpristageren Niels Kaj Jerne: *The Generative Grammar of the Immune System*; og et møde i Selskabet med medlemmer af Det danske Akademi.

Inge Lehmanns Legat af 1983 har i maj 1985 tildelt afdelingsseismolog, mag.scient. Søren Gregersen 40.000 kr. til et studieophold i Trieste, hvor han sammen med professor G. F. Panza skal opstille en metode til beregning af teoretiske seismogrammer, under forudsætning af at lagdelingen mellem kilden og seismografen ikke er uændret.

Arne og Doris Truelsens Legat har i år tildelt lektor Jørgen Christensen-Dalsgaard, NORDITA, en portion på 10.000 kr. som en anerkendelse af hans fremragende teoretiske arbejder over de små svingninger i Solens indre.

Af de 3 kandidater til *Caix Legatet*, Selskabet blandt 26 ansøgere i 1984 bragte i forslag over for Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond, fik

arkivar, mag. art. Michael H. Gelting, København, tildelt 20.378 kr. til et 3-måneders studieophold i Chambéry med henblik på indsamling af kildemateriale til en afhandling om Den sorte Døds virkninger på samfundet i det 14. århundrede.

F. L. Smidth & Co. A/S's Jubileumsfond til støtte af medicinske og ingeniørvidenskabelige studier, der oprettedes 1956, og som har haft Selskabets skiftende præsidenter som formænd, har i henhold til fundatsens bestemmelser opbrugt sine midler ved den sidste uddeling i 1982, og er derfor ifølge skrivelse af 6. marts 1985 fra Industriministeriet at betragte som ophævet.

Møder i Selskabets lokaler

Selskabet for dansk Teaterhistorie har i anledning af 300-året for Ludvig Holbergs fødsel holdt to foredragsaftener i Selskabet. Den 19. september 1984 talte dr.phil. Anne E. Jensen om »Hvordan Pernille blev til« med tilhørende oplæsning af hendes datter, skuespilleren Anne Jensen, og den 20. november holdt universitetslektor, dr.phil. Erik A. Nielsen foredrag »Omkring Erasmus Montanus« med akkompagnement af guitaristen Ingolf Olsen.

Fransk/Dansk ordbog I-II, 2. udgave, af Andreas Blinkenberg og Poul Høybye blev præsenteret ved en reception den 28. september. Bag udgivelsen stod Erhvervsøkonomisk Forlag i samarbejde med Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, og den var muliggjort ved støtte fra Carlsbergfondet, der havde formidlet lån af Salen.

Den internationale geodætiske associations subkommission RETrig-kommissionen (Readjustment of the European Triangulation) holdt i dagene 1.-3. oktober symposium i Selskabets lokaler.

Dansk Selskab for Religionshistorie holdt i dagene 10.-12. oktober symposium i Selskabet med emnet: Religions and Rituals.

Det industrihistoriske projekt under Statens humanistiske Forskningsråd og Carlsbergfondet lånte den 11. december Selskabets lokaler til det første i rækken af foredrag om industrihistoriske emner. Professor Erik Dahmén, Stockholms Handelshögskola, forelæste om »Reflexioner kring industrihistorisk forskning« med undertitlen »Företagarverksamheten och den ekonomiska utvecklingen. Vem forskar vad och hur?«.

En gruppe forskere og medlemmer af Det danske Akademi samledes den 17. december i Selskabet til drøftelse af temaet: Forskernes og forfatterens ansvar.

Carlsbergfondet holdt den 14. januar reception i anledning af overrækkelsen af Ebbe Munchs hæderspris til Ebba Lund og boghandler Mogens Staffeldt.

Under ledelse af formanden for ICSU-nationalkomiteen (International Council of Scientific Unions) og med økonomisk støtte fra Statens naturvidenskabelige Forskningsråd blev der den 15. april holdt et heldagsmøde med titlen ICSU's International Geosphere-Biosphere Programme on Global Change.

Dansk Matematisk Forening lånte den 24. april gamle foredragssal til et foredrag for foreningens medlemmer i anledning af Hans Tornehaves 70-års fødselsdag.

Ved Ebba Lunds mellemkomst blev der den 4. maj afholdt en reception i anledning af overrækkelsen af The Samuel Friedman Rescue Award. Prisen blev givet til Arne Noe-Nygaard og professor i matematik ved Odense Universitet Uffe Haagerup.

Geodætisk Instituts seismiske afdeling holdt i dagene 6.-8. maj sit 16. nordiske møde om detektionseismologi.

Alfred Benzon Fondet holdt i dagene 2.-6. juni sit 22. symposium »Drug Action« i Selskabets lokaler.

J. C. Jacobsen Mindeforelæsninger

Baseret på bevillinger fra Carlsbergs Mindelegat for Brygger J. C. Jacobsen har der siden 1977 været afholdt følgende forelæsninger til minde om brygger J. C. Jacobsen; de publiceres normalt i Selskabets publikationsrækker.

- 1977 Professor, dr. Torgny Säve-Söderberg, Uppsala: Översikt över den sammordiska Nubiexpeditionens resultat.
Professor, dr. Thomas v. d. Hammen: Changes in Life Conditions on the Earth during the past 1 Million Years.
- 1978 Professor, dr. Karl Erdmann, Kiel: Rättestaat oder parlamentari-sche Demokratie – Neuere Forschungen zur Novemberrevolution in Deutschland.
Professor, dr. René Thom, Paris: Catastrophe Theory with Appli-cation to Biology.
- 1979 Professor, dr. Grahame Clark, Cambridge, England: Natural Science and Universal History.

- 1980 Professor, dr. Victor Weisskopf, Cambridge, Mass., USA: *The Ultimate Structure of Matter*.
- 1981 Professor, dr., Sir Moses Finley, Cambridge, England: *Authority and Legitimacy in the Classical City-State*.
- 1982 Professor, dr. Augusto Gansser, Zürich: *Himalaya, a Fascinating Model for Scientific Research*.
- 1983 Professor, dr. Herbert Hunger, Wien: *Byzanz – eine Gesellschaft mit zwei Gesichtern*.
- 1984 Nobelpristageren, professor, dr. Werner Arber, Basel: *Restriction Enzymes, from their Discovery to their Application in Molecular Genetics and Biotechnology*.

International repræsentation

Nordisk Akademimøde i Helsingfors den 16. oktober 1984. Fra dansk side deltog formanden for den naturvidenskabelige klasse, sekretæren og redaktøren.

Denne møderække har gennem 10 år vist sin betydelige nytte; i år drøftedes følgende hovedpunkter:

1) Henvendelsen fra de nordiske akademier til de respektive undervisningsministre vedr. de humanistiske fag.

Humaniora er trods god vilje gennemgående vanskeligt stillet. I Sverige har forskningsrådsprofessoraterne været af væsentlig betydning. Brede symposier arrangeres, især af Norge og Sverige, og man vil fremtidig invitere en repræsentant fra de andre akademier hertil.

2) Publiceringsvirksomheden.

På dansk initiativ og med henblik på vort publikationsudvalg var der indsamlet et større materiale vedr. publikationssituationen i Nordens akademier. Det norske videnskabsakademi er praktisk taget ophørt med at udsende publikationer. Det svenske koncentrerer sig om at udgive en række specialiserede fagtidsskrifter (*Physica Scripta*, *Acta Zoologica* etc.). Omkring 1970 havde man nedlagt alle eksisterende skriftserier for at erstatte dem med regulære tidsskrifter. Desuden udgiver man et tidsskrift af bredt tværvideenskabeligt indhold »*Ambio*«.

Det finske Vetenskaps-Societeten udfolder en publikationsvirksomhed, der minder om den danske med udsendelse af monografiske afhandlinger om naturvidenskab og humaniora i et antal nogenlunde svarende til vort. Også der er der meget stor afstand mellem trykningsudgifterne og salgsindtægterne; mankoen dækkes af et statstilskud.

3) Forskningen i den tredje verden.

Verdensbankens og FN's midler er meget stærkt efterspurgt. Verdensbanken har for nylig bevilget 250 mill. \$ til naturvidenskabelig forskning i Den kinesiske Folkerepublik. Under dannelse er et Tredie Verdens-Akademi med nobelpristageren Abdul-Salaam som præsident. Akademiet vil indbyde repræsentanter for etablerede akademier og drøfte muligheden for at fremme videnskaben i den tredje verden og Nord-Syd-samarbejdet.

4) Fælles aktuelle problemer.

Medlemsrekrutteringen drøftedes; flere akademier oplyste, at de skaffer plads til yngre medlemmer ved at regne ældre medlemmer som overtallige.

5) Akademiernes samarbejdsform.

Om denne oplystes, at i Sverige foregår det vigtigste akademiarbejde uden for medlemsmøderne, herunder en betydelig international aktivitet med egen sekretær.

Næste møde tænkes afholdt i Stockholm i foråret 1986.

Jan Mohr deltog i *XVIII CIOMS Conference* »Health Policy, Ethics and Human Values«, der fandt sted i Athen i ugen 29. oktober–2. november 1984 og havde bred international repræsentation. Konferencens formål var »Sundhed for alle i år 2000« og havde 5 hovedpunkter: 1) Primær sundhedstjeneste, 2) Sundhedspolitik og arvelig sygdom, 3) For tidligt-fødte børn, 4) Sundhedspolitik over for de ældre og 5) Organ-transplantation. Mødet var overordentlig velorganiseret.

Svenska litteratursällskapet i Finland fyldte 100 år den 5.2.1985, hvilket fejredes med en stor plancheudstilling i Helsingfors-domkirkeens krypt, en reception på Ständerhuset, en fest i Universitetets festsal og påfølgende souper. Selskabet var indbudt og var repræsenteret ved sin redaktør, der overbragte en adresse ved receptionen.

The Royal Irish Academy fejrede sit 200-års jubilæum med 2 dages festligheder i forbindelse med et akademimøde den 23. maj 1985. I mødet deltog repræsentanter for 20 akademier i Europa og Nordamerika, som overbragte adresser. Selskabet var repræsenteret ved præsidenten.

Henvendelse til undervisningsministeren

Efter behandling i Selskabets møde den 21. marts har præsidiets sammen med Morten Simonsen forfattet følgende henvendelse til undervisningsministeren om nedskæringerne på universiteterne og de højere læreanstalter:

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab har med bekymring fulgt de problemer, der har rejst sig for dansk grundforskning i de senere år – især aktuelt ved Københavns Universitet.

Det er Selskabets opfattelse, at ministeriet kun bør acceptere afskedigelser af ansatte i videnskabelige stillinger, når de er baseret på en videnskabelig vurdering af de pågældende institutter, forskergrupper eller individuelle forskere.

Selskabet er rede til at rådgive i denne sammenhæng, både hvad angår prioritering mellem mulige nedskæringsområder og bedømmelsesprocedurer, men især med hensyn til fremskaffelse af udenlandske sagkyndige til de nødvendige bedømmelsesudvalg, der dog forudsættes nedsat i universitetsregi.

Såfremt en sådan faglig bedømmelse giver anledning til en forsinkelse, som er uacceptabel for ministeriet, skal Selskabet pege på den mulighed, at ad hoc-forskningsbudgetteringen for 1986 helt eller delvis udskydes, og at de hermed sparede midler tilføres de områder, som er pålagt besparelser.

Efter Selskabets opfattelse er det altoverskyggende problem for grundvidenskaben i dag imidlertid det påtrængende behov for stillinger til yngre forskere. Selskabet skal derfor anbefale, at forslagene til mobilitetsfremmende foranstaltninger snarest realiseres.

P.S.v.

Jens Lindhard
Præsident

Thor A. Bak
Sekretær

Personalialia

C. J. Becker har modtaget Erik Westerby-prisen for 1985 og er blevet udenlandsk medlem af Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien, Stockholm.

Jannik Bjerrum er blevet æresdoktor ved universitetet i Lund.

Vagn Fabritius Buchwald har af National Science Foundation, USA, modtaget The Antarctic Service Medal (fortjenstmedalje).

K. Ellitsgaard-Rasmussen er blevet æresdoktor ved University of Exeter, England.

Kristof Glamann er blevet Honorary Fellow of the British Academy.

Jon Helgason er blevet æresmedlem af Samfundet för visforskning, Stockholm.

Kai Larsen er blevet korresponderende medlem af Museum National d'Histoire Naturelle, Paris.

Olaf Olsen er blevet medlem af Kungl. Gustav Adolf Akademien, Uppsala.

Arne Noe-Nygaard har af the Samuel Friedman Foundation modtaget »The Rescuc Award«.

Fridlev Skrubbeltrang har af Landbrugets Kulturfond modtaget en pris på 10.000 kr. »for udbredelse af landbohistorie«.

J. Troels-Smith er blevet udenlandsk medlem af Det Kongelige Norske Videnskabernes Selskab (humanistiske klasse), Trondhjem.

Diter von Wettstein er blevet Associé de l'Académie Royale des Sciences de Belgique.

Bernhard Peters har fået tildelt det indiske æresbevis Padma Bushan. Medaljen blev overrakt i New Delhi af Indiens Præsident.

Niels A. Lassen er blevet udnævnt til æresdoktor ved Københavns Universitet.

Niels Bohr-Stipendiaterne 1984

I forbindelse med Niels Bohrs 100-års dag den 7. oktober 1985 blev der i 1982 udvalgt 16 stipendiater. Der var to hovedformål med stipendierne. For det første at sikre, at nogle velkvalificerede, yngre forskere inden for naturvidenskaberne kunne få varig tilknytning til dansk forskning. For det andet at give stipendiaterne løn og gode arbejdsforhold, indtil de kunne opnå faste stillinger.

I 1984 har fire stipendiater opnået varige stillinger. Dr.scient. Birger Lindberg Møller er blevet forskningsprofessor i fysiologisk botanik ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Lic.scient. Lars Døvling Andersen er blevet lektor i matematik ved Aalborg Universitetscenter, og Hans Plesner Jakobsen, Ph.D., er blevet lektor i matematik ved Københavns Universitet. Endelig er dr.scient. Jens Kirkeskov Knude blevet adjunkt ved Københavns Universitets Observatorium. Denne tendens skulle

gerne fortsætte i 1985 og indebærer desuden mulighed for at forlænge de øvrige stipendier.

I 1984 har tre stipendiater arbejdet i længere tid i udlandet. Det drejer sig om lic.scient. Jørgen Frøkjær-Jensen, der studerer transport gennem væggen i de fine hårkar. Han har arbejdet på Miami Universitetet i Florida og i NIH-laboratoriet i Woods Hole i Maryland. Cand.scient. Jon Steen Petersen har arbejdet ved NASA-laboratoriet i Houston, Texas, med kinetikken ved krystallisation af smeltede stenarter. Endelig arbejder dr.scient. Hans Uffe Petersen i Institut de Biologie Physico-Chimique i Paris med studier over detaljer ved initieringen af proteinsyntesen i cellerne. Desuden har et par stipendiater arbejdet 1-2 måneder i USA med projekter af kortere varighed.

Regnskabet for 1984 er som de foregående år udarbejdet af kontorchef Hans Kloch og revideret af revisionschef Grøndahl Jensen, Danmarks Nationalbank. Det udviser aktiver på 7.257.000 kr. pr. 31.12.1984, og midlerne, der er placeret i statsgældspapirer, frigøres med 1 mill.kr. pr. kvartal. Vi vil gerne takke for det arbejde, der her ydes med at administrere stipendierne.

Det reviderede regnskab er sendt til donatorerne samt til de fem initiativtagere i Niels Bohr-Komiteen. Regnskabet er fremlagt i Selskabet.

Styringsgruppen har ligesom de foregående år jævnligt haft møder med stipendiaterne, som fremlægger deres arbejde ved kollokvier. Et af disse møder blev afholdt på Forsøgsanlæg Risø, og vi synes, denne samarbejdsform fungerer udmærket.

Jens Lindhard

Jes Forchhammer

Publikationsudvalget af 1984

Efter klassemøder i foråret 1984 nedsatte Selskabet et udvalg til overvejelse af alle med publikationsvirksomheden sammenhængende spørgsmål. Medlemmer var Sv. Olav Andersen, C. J. Ballhausen og Vald. Poulsen fra den naturvidenskabelige klasse, fra den humanistiske klasse Erik Fischer, Eric Jacobsen og undertegnede redaktør. Udvalget holdt ti møder og afgav i foråret 1985 en rapport, der behandledes i klasserne, hvorefter udvalgets sammenfatning fremlagdes i plenum.

Der kunne på forhånd ikke imødeses dybtgående ændringer af Selskabets publikationsvirksomhed. Det må år for år fastslås, at denne ganske vist er en af forudsætningerne for ansøgning om stats- og fondstilsbud, men at publikationsmulighederne rent faktisk er begrænset til, hvad budgettet levner fra andre hovedposter, og at denne rest er dalende i realværdi såvel som i procent af totalbudgettet. De økonomiske vilkår tillader følgelig ikke introduktion af nye publikationstyper, effektiv markedsføring etc.

Følgende dispositioner vil imidlertid blive truffet:

Det er en kendsgerning, at Selskabets fire serier er monografiserier, men at de af Matematisk-fysiske Meddelelsers publikum opfattes som tidsskrifter, og af referencehensyn ønskes bevaret som de er.

Matematisk-fysiske Meddelelser vil derfor stadig have dobbelt nummering (bindnr. + monografnr.), men de tre andre serier vil overgå til enkelt nummering for at understrege enkeltafhandlingens karakter af bog. Dermed fremmes forhåbentlig anmeldernes interesse. Omlægningen finder sted i det nu påbegyndte beretningsår, og samtidig overvejes ændringer af seriernes ydre, men ikke af deres opdeling og format. Skulle publikationer undtagelsesvis have så specielle krav, at de vanskeligt kan rummes i Skrifter's format, tilrettelægges de individuelt og holdes uden for rækkerne. Oplysningerne på omslagens indersider udbygges.

Kommissionsforholdet og afsætningsmulighederne skal overvejes ved forhandling med kommissionæren og evt. udenlandske forlag.

Kontakt med edb-baserede abstract-tidsskrifter og -baser udbygges i den takt, det er hensigtsmæssigt for Selskabet.

Medlemmerne opfordres til i forbindelse med arbejder uden for Selskabet kraftigt at henlede opmærksomheden på skriftrækkerne, hvor det måtte falde naturligt. Selvom der ikke tør tænkes på bredere opsøgende virksomhed, er det dog værd at påpege, at rækkerne står åbne for ikke-medlemmer, at rækkerne er monografi-orienterede, og at der er sikret meget stor spredning i kraft af bytteforbindelserne (ca. 800).

Et møde med biblioteksrepræsentanter for danske modtagere af indgået byttemateriale bekræftede værdien af dette og medførte nogle praktiske forbedringer af samarbejdet.

På udvalgets vegne
Erik Dal

Udgivne og optagne publikationer 1984–85

	Dkr.
	excl. moms
<i>Oversigt</i> over Selskabets Virksomhed 1983–1984. Annual report. 207 s., 6 portr.	100,-

Historisk-filosofiske Skrifter

- Nr. 11. *Lund, John*: Sūkās VIII. The Habitation Quarters. (Publications of the Carlsberg Expedition to Phoenicia 10).

Historisk-filosofiske Meddelelser

Bind 48 (hermed afsluttet)

3. *Hendriksen, Hans*: Himachali Studies III. Grammar. I korrektur.

Bind 52 (uafsluttet)

1. Part I–II. <i>Matthiessen, Poul Christian</i> : The Limitation of Family Size in Denmark. (Princeton European Fertility Project). 1985. 184 s. incl. ill. og kort	180,-

Under oversættelse:

Christensen, Torben: Rufinus of Aquileia and the Historia Ecclesiastica, lib. VIII–X, of Eusebius.

Biologiske Skrifter

Bind 24 (uafsluttet)

1. <i>Andersen, Svend Th.</i> : Forests at Løvenholm, Djursland, Denmark, at present and in the past. 1984. 208 s. incl. 68 ill. og 28 tvl.	200,-
2. <i>Nilsson, Jytte R.</i> : Dose- and Time-dependant Effects of Actinomycin D on <i>Tetrahymena</i> with Special Reference to Nucleolar Changes. 1985. 16 s. incl. 3 ill. og 2 tvl.	40,-
3. <i>Friis, Else Marie</i> : Angiosperm Fruits and Seeds from the Middle Miocene of Jutland (Denmark). 1985. 168 s. incl. 15 ill. og 30 tvl.	160,-

Særpublikation

Tönies Fenne's Low German Manual of Spoken Russian, Pskov 1607.
III: Russian–Low German Glossary. Ed. A. H. van den Baar. Compilers: N. van der Sijs, J. J. M. I. Waszink-Willemse, P. M. Waszink.

Ca. 1.10.1985 udkommer Niels Bohr-Stipendiaternes festskrift med 10 afhandlinger samlet i Matematisk-fysiske Meddelelser 41 og 6 samlet i Biologiske Skrifter 25. Dermed overgår Biologiske Skrifter og senere også Historisk-filosofiske Meddelelser og Historisk-filosofiske Skrifter til enkeltnummerering af de fremtidige bøger.

Endvidere udkommer på Forlaget Rhodos forårssemestrets fem offentlige foredrag: Niels Bohr og den moderne atomfysik.

Regnskaber

Videnskabernes Selskab

<i>Indtægter</i>	kr.	kr.
1. Beholdning pr. 1.1.1984		79.094,72
2. Renteindtægter		75.120,00
3. Statstilskud		522.000,00
4. Carlsbergfondet		1.051.000,00
5. Andre tilskud		
a. Forskningsrådene (unionerne)	491.212,17	
b. SNF (til nationalkomiteerne)	13.538,33	
c. Bidragsfonden	80.000,00	
d. Niels Bohr Legatet (bevilling til Herman Kalckar)	4.000,00	
e. Hielmstjerne-Rosencrone	46.130,74	
f. Suhrs Legat	10.188,60	645.069,84
6. Salg af publikationer (herunder særtryk)		48.793,61
7. Udtrukne obligationer		23.000,00
I alt		<u>2.444.078,17</u>

<i>Udgifter</i>	kr.	kr.
1. Administration		
a1. Løn, embedsmænd	25.000,00	
a2. Løn, funktionærer og medhjælp	712.968,29	
b. Kontorhold	39.302,07	
c. Telefon, porto etc.	66.461,68	
d. Forsikringer	16.035,17	
e. Repræsentation	5.478,80	
f. Mødeudgifter, administration (inkl. præs. rejseudgifter)	42.384,11	
g. Rengøring	186.393,28	
h. Diverse	9.571,45	1.103.594,85
2. Publikationer		
a. Meddelelser og Skrifter	257.017,00	
b. Oversigten	73.605,00	
c. Moms (friksemplarer)	12.988,68	
d. Diverse	6.184,00	349.794,68
At overføre		<u>1.453.389,53</u>

Overført		1.453.389,53
3. Offentlige foredrag		
a. Foredragshonorarer	10.000,00	
b. Rejser, fortæring	1.402,40	
c. Annoncer, plakater	31.905,95	
d. Garderobevagt	1.929,17	
e. Rengøring, ommøblering	7.503,00	52.740,52
4. Medlemsmøder		
a. Mødeudgifter	83.551,43	
b. Rejser	61.600,00	145.151,43
5. Internationale kontingenter		492.231,58
6. International repræsentation		26.743,19
7. Nationalkomiteerne		13.538,33
8. Til rådighed for præsidenten (Suhrs Legat)		7.909,00
9. Særlige aktiviteter		
a. Foredrag – Herman Kalckar		4.000,00
10. Diverse		
a. Tekstbehandlingsanlæg	44.957,61	
b. Istandsættelser og nyanskaffelser	6.092,27	
c. Håndbiblioteket	10.844,61	
d. Køb af obligationer	0,00	61.894,49
11. Beholdning pr. 31.12.1984		186.480,10
I alt		<u>2.444.078,17</u>

Februar 1985

Aage Winther
kasserer

Regnskabet er revideret af undertegnede revisorer i Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab. Beholdningerne er efterset og ligesom regnskabet fundet i orden.

Henning Spang-Hanssen
revisor

Bent Fuglede
revisor

Specifikation af udgiftskonto 5

Bevilget af Statens humanistiske Forskningsråd

Union Académique Internationale	Bfr. 60.000
International Union of Psychological Sciences	\$ 480
Thesaurus Linguae Latinae	DM 2.000
Engelsksproget håndbog om UAI	\$ 400

Bevilget af Statens lægevidenskabelige Forskningsråd

Council for International Organizations of Medical Sciences	\$ 375
International Union of Immunological Societies	\$ 474

Bevilget af Statens naturvidenskabelige Forskningsråd

International Council of Scientific Unions	\$ 13.760
International Astronomical Union	Sfr. 3.520
International Geographical Union	\$ 675
International Mathematical Union	Sfr. 1.700
International Union of Biochemistry	\$ 1.800
International Union of Biological Sciences	\$ 2.000
International Trust for Zoological Nomenclature	\$ 160
International Union of Crystallography	Sfr. 890
International Union of Geodesy and Geophysics	\$ 4.000
International Union of Geological Sciences	\$ 1.200
International Union of History and Philosophy of Science, Division of Logic	\$ 200
Div. of History of Science	\$ 250
International Union of Microbiological Societies	\$ 140.25
International Union of Nutritional Sciences	Sfr. 600
International Union of Pure and Applied Biophysics	\$ 700
International Union of Pure and Applied Chemistry	\$ 3.550
International Union of Pure and Applied Physics	\$ 2.700
International Union of Physiological Sciences	\$ 600
World Climate Research Programme	\$ 2.500
International Association for Quaternary Research	Sfr. 550
Scientific Committee on Oceanic Research	\$ 2.060
Committee on Space Research	Ffr. 11.100
Scientific Committee on Solar-Terrestrial Physics	\$ 500
International Mineralogical Association	\$ 60

Bevilget af Statens teknisk-videnskabelige Forskningsråd

International Union of Theoretical and Applied Mechanics	\$ 1.005
Union Radio Scientifique Internationale	\$ 610

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs Bidragsfond

I overensstemmelse med fundatsens § 9 meddeltes nedenstående regnskab for Bidragsfondet for kalenderåret 1984. De periodiske bidrag fra medlemmerne viste et fald i forhold til 1983, som opvejedes af en række ekstraordinære gaver og stigende renteindtægter. Bidraget til Selskabet på 80.000 kr. var uforandret. Fondets formue, 431.228,83 kr., var ikke væsentlig større end ved udgangen af 1983, hvilket delvis hang sammen med den lavere kursværdi af obligationsbeholdningen.

Kasseregnskab for året 1984

	kr.	kr.
Bankbeholdning ved årets begyndelse		47.823,19
<i>Indtægter:</i>		
Periodiske gaver (fundatsens § 3, 1 a)	36.800,00	
Andre gaver og bidrag (fundatsens § 3, 1 b)	22.719,40	
Testamentariske gaver (fundatsens § 3, 1 c)	0,00	59.519,40
Udtrukne obligationer		107.900,00
Renteindtægter m.v.		
Obligationsrenter	48.618,50	
Renter fra bank og giro	2.087,23	50.705,73
		<u>265.948,32</u>
<i>Udgifter:</i>		
Bidrag til Selskabet for 1984		80.000,00
Køb af obligationer (nom. 64.000)		64.160,00
Kurtage og købsrenter		3.232,24
Depotgebyrer o.l.		345,00
Pengebeholdning ved årets slutning		118.211,08
		<u>265.948,32</u>

*Formueregnskab pr. 31.12.1984**Aktiver:*

Obligationsbeholdning:	kurs	kr.	kr.
74.900 Øst. Krf. 19-1 7%	57,75	43.254,75	
40.000 Krf. Danmark 41-1989 7%	95,00	38.000,00	
184.000 Krf. Danmark 43-2009 10%	76,50	140.760,00	
76.000 Krf. Danmark 92-2004 10%	77,50	58.900,00	
1.600 Statslån S. 1997 4½%	75,00	1.200,00	
1.800 Statslån S. 1957/92 5%	83,50	1.503,00	
30.000 Statslån S. 1977/85 10%	98,00	29.400,00	313.017,75
Bankbeholdning og giro			118.211,08
			<u>431.228,83</u>

Bevægelserne i egenkapitalen har i 1984 været:

Saldo ved årets begyndelse		423.153,69
Årets indtægter	154.125,13	
÷ heraf udtrukne obligationer	<u>43.900,00</u>	
	110.225,13	
Årets udgifter	<u>83.737,24</u>	26.487,89
		449.641,58
÷ kursregulering og gevinst ved udtræk		<u>18.412,75</u>
		<u>431.228,83</u>

København, marts 1985

*C. J. Becker**Gunnar Seidenfaden**J. Chr. Siim*

Ovenstående regnskab har jeg revideret, og jeg har konstateret beholdningernes tilstedeværelse. Jeg anser regnskabet aflagt efter fundatsens bestemmelser.

København, den 18. marts 1985

H. C. Gejlsbjerg
statsaut. revisor

Niels Bohr Legatet

<i>Indtægter:</i>	kr.	kr.
Bankbeholdning 1.1.1984		14.466,22
Obligationsrenter		155.410,00
Bankrenter		4.924,93
Udtrukne obligationer		12.300,00
		<u>187.101,15</u>

<i>Udgifter:</i>		
Køb af obligationer 10% Krf. Danm. 92.S.2004		84.700,00
Kurtage		127,05
Købsrenter		2.016,67
Udskriftsgebyr		5,00

<i>Bevillinger:</i>		
Herman Kalckars besøg	4.000,00	
Niels Bohr Arkivet	<u>80.000,00</u>	84.000,00
Bankbeholdning 31.12.1984		<u>16.252,43</u>
		<u>187.101,15</u>

<i>Formue 31.12.1984</i>		
109.000 10% Krf. Danm. 92.S.2004		84.475,00
405.000 7% Krf. Danm. 63.S.2012		255.150,00
80.000 10% Krf. Danm. 64.S.2022		62.400,00
521.000 10% Krf. Danm. 44.S.2019		386.842,50
574.000 10% Krf. Danm. 73.S.2009		436.240,00
138.700 5% Købstadshypotekf. 02/14 2024		58.947,50
Nominelt i alt 1.827.700 til kursværdi		<u>1.284.055,00</u>

København, den 11. februar 1985

På bestyrelsens vegne

Jens Lindhard
formand

Regnskabet er revideret og fundet i orden; beholdningen er efterset.

Henning Spang-Hanssen
revisor

Bent Fuglede
revisor

Beretninger

UDVALGET FOR UDADRETTEDE VIRKSOMHED I DANMARK

Den offentlige foredragsrække »Grundvidenskabens betydning – belyst ved eksempler«, der indledtes i foråret 1983, fortsattes i efteråret 1984 med følgende foredrag:

- 08.10. Professor, lic. scient. Søren Molin: Medicinsk brug og misbrug af genteknologierne.
- 22.10. Jes P. Asmussen: Religionshistoriens betydning for forståelsen af Islam i dag.
- 05.11. Jens Als-Nielsen: Strukturer i atomar skala: Røntgen- og neutronstrålingseksperimenter.
- 19.11. Søren Sørensen: Musikforskning og musikfremførelse.
- 03.12. Sofus Christiansen: De »umoderne« landbrug i U-landene – deres vurdering og overvågning.

I foråret 1985 afholdtes i anledning af hundredåret for Niels Bohrs fødsel en række på følgende fem foredrag under fællestitlen Niels Bohr og den moderne fysik:

- 04.02. Lektor, cand. mag. Erik Rüdinger: Det store gennembrud i atomfysikken 1913.
- 18.02. Professor Povl V. Kristensen: Om Bohrs atomteori efter 1913.
- 04.03. David Favrholt: Niels Bohrs filosofi.
- 18.03. Lektor, cand. scient. Jørgen Kalckar: Kvantefysikken og vilkårene for vor naturerkendelse.
- 01.04. Ben Mottelson: Niels Bohrs betydning for kernefysikkens udvikling.

Det er hensigten at udgive denne række foredrag i bogform.

Mogens Blegvad

ANDRE UDVALG, KOMMISSIONER ETC.

European Science Foundation (ESF)

På generalforsamlingen i november 1984 nyvalgtes E. Seibold (Deutsche Forschungsgemeinschaft) som præsident for ESF. Den tidligere præsident, Hubert Curien, trak sig tilbage fra præsidentposten, efter at han var blevet udnævnt til fransk minister for videnskab og teknologi. I anledning af ESF's 20-årsdag holdt ESF's første præsident, Lord Brian Flowers et foredrag med titlen *The ESF – The First Twenty Years*. Forelæsnngen er trykt og kan rekvireres fra ESF-sekretariatet i Strasbourg. Generalforsamlingen udnævnte Michael Posner (England) til ny generalsekretær for ESF fra 1. juli 1986 efter dr. John Goormaghtigh. Som nye formænd for den samfundsvidenskabelige og den lægevidenskabelige komité udnævntes henholdsvis Helga Nowotny (Østrig) og Sir James Gowans (Storbritannien).

På generalforsamlingen protesterede H. H. Andersen på de nordiske naturvidenskabelige forskningsråds vegne mod fremgangsmåden i forbindelse med placeringen af forskningscentret for synchrotron radiation i Frankrig (Grenoble). Placeringen blev først og fremmest støttet af Tyskland og Frankrig, men også af Storbritannien.

Samarbejdet mellem ESF på den ene side og De Europæiske Fællesskaber og Europarådet på den anden side blev i det forløbne år stærkt intensiveret. Således afsluttede ESF's arbejdsgruppe for miljø-toksikologi (environmental toxicology) et pilotstudie i klorforbindelser på bestilling af Kommissionen i EF. ESF er ligeledes aktivt involveret i et forsøg på at etablere videnskabelige 'netværker' i Europa inden for udvalgte områder, således som det blev besluttet på de europæiske forskningsministres konference i september 1984. Frankrig, Holland og Norge har forlods stillet ret betydelige pengemidler til rådighed til dette formål.

10.–13. september 1984 afholdt ESF et kollokvium i Jerusalem i samarbejde med det israelske akademi. Emnet var: *The Transformation of Biblical Research in the Nineteenth and Twentieth Centuries*.

ESF's anden interdisciplinære konference i Colmar afholdtes 17.–19. april 1985 under ledelse af finnen G. H. Wright. Emnet var: *Images of Science – Scientific Practice and the Public*.

Bengt Algot Sørensen

Kommissionen til Udforskning af Landbrugsredskabernes og Agerstrukturernes Historie

Midt i juli 1984 deltog tre af kommissionens medlemmer: J. Troels-Smith, Axel Steensberg og Grith Lerche i det 3. internationale seminar for gruppen af »experimental archaeologists« på det engelske forsøgscenter Butser Ancient Farm nær Petersfield i Sydengland. Grith Lerche holdt foredrag om »The practice of digging tools and ard ploughs in early European agriculture, demonstrated by traces in the subsoil as proposal for imitative experiments in cropping«. Axel Steensberg viste nogle af sine film fra Papua New Guinea om træfældning med sten- og ståløkser. J. Troels-Smith holdt foredrag om sine mangeårige undersøgelser ved Thayngen-Weier i Schweiz af tidlig neolitisk landbrug. Det er nu publiceret i 1984-nummeret af TOOLS AND TILLAGE i artiklen »Stall-Feeding and Field-Manuring in Switzerland about 6000 Years Ago«, og det andet emne var træfældningseksperimenterne i Draved skov, Sønderjylland. Dette gav anledning til, at vi fik taget emnet op igen. Der forelå en udførlig rapport på dansk af J. Troels-Smith's medarbejder., dr. Svend Jørgensen. Den blev oversat til engelsk og forelå i 1. korrektur til Svend Jørgensen's 80 års fødselsdag den 24/12 1984. Bogen »Tree-Felling with Original Neolithic Flint-Axes in Draved Wood. Report on the Experiments in 1952-54«, der er under redaktion af G. Lerche, J. Troels-Smith og Axel Steensberg, er netop udkommet på Nationalmuseets forlag. Derved er de hidtil mest omhyggeligt gennemførte forsøg med flintøkser gjort tilgængelige for den nye generation af arkæologer, som foretager eksperimentelle undersøgelser af flintøkser.

I september deltog G. Lerche i 7. internationale kongres for landbrugsmuseer i Saint-Riquier i NV Frankrig, hvor hun holdt foredrag om »The disintegration of the Danish village community in the 18th century« og skabte kontakt med franske kolleger, hvilket har bevirket, at hun i næste måned er indbudt til at deltage i en diskussion om det funktionelle aspekt inden for studiet og klassificeringen af dyrkningsredskaber.

I oktober havde vi besøg af dr. P. P. Gorecki fra professor Jack Golson's arkæologiske afdeling på universitetet i Canberra, Australien. Dr. Gorecki er midt i et spændende flerårigt feltarbejde på Papua New Guinea og deltog bl.a. i Axel Steensberg's ekspedition på PNG forrige år. Dr. Gorecki gav et seminar hos dr. Troels-Smith og i det internationale sekretariat i Brede om »Ethno-archaeology, a case study in the Jimi Valley« og »Prehistoric and recent agricultural practices in PNG«. Efter

dr. Gorecki's besøg modtog vi fra ham 5 kvinde-gravestokke indsamlet af ham for flere år siden i PNG's højland.

I det forløbne år har vi fået flere henvendelser fra jyske museer om fotos af dobbelt-paddel-spader, som har været i brug på Ny Guinea endnu i mands minde. Da Grith Lerche's tolkning af de mange forhistoriske danske fund af tilsvarende dobbeltbladede redskaber som gravespader nu er accepteret, er mange museer interesseret i at udstille dem i forbindelse med billeder af deres brug på denne fjerne ø.

Mag.scient. Inge Schjellerup, der i en 2-årig periode er knyttet til kommissionen og sekretariatet i Brede, har været på to ekspeditioner af flere måneders varighed i Chuquibamba-distriktet i Peru for at undersøge førindustrielle landbrugsmetoder og dyrkningssystemer. Hun fandt bl.a. nogle ejendommelige former for terrasser og afvandingssystemer, nogle af dem formentlig fra før inka-kulturen. Det har bl. a. resulteret i en længere artikel til den kommende årgang af TOOLS AND TILLAGE.

Grith Lerche er i gang med en større undersøgelse af ardskeer. I den forbindelse har hun rentegnet og klargjort en halv snes tidligere opmålte skær sammen med et trykfærdigt manuskript til tidsskriftet »Mark og Montre«. Nye C-14 dateringer bl.a. af det pileformede træskær fra Bramminge (590 e.Kr. i C-14 år, 655 e.Kr. kalibreret) nævnt i sidste årgang af T&T har kastet nyt lys over sammenhængen mellem Danmark og det nordeuropæiske område.

Vi står i stadig rapport med Nationalmuseets andre danske afdelinger og andre museer m.h.t. fund af nye skær, hvilket giver mulighed for mange førstehåndsagttagelser. Det har bl. a. resulteret i en nærmere undersøgelse af et skær fra Hammershus ruin og et løsfund fra Odsherred.

Til Bredeudstillingen 1985 har Grith Lerche desuden vist, hvorledes vi arbejder med dyrkningsredskaber i relation til agersystemer, idet der er vist eksempler på eksperiment-pløjning, eksperiment-fureprofiler og slidsporsanalyser på plancher.

Professor Valdemar M. Mikkelsen har udarbejdet en engelsk version af vegetationsanalyserne i Borup »Agricultural influence on the development of vegetation in the vicinity of the deserted Viking Age settlement Borup in Zealand«, som vil blive publiceret i kommissionens serie i år.

Ud over J. Troels-Smith's førnævnte bidrag om Thayngen-Weierundersøgelsen indeholder TOOLS AND TILLAGE 1984 en artikel af Johan David om spadedyrkning i Flandern, J. Meurers-Balke og Charlotte Loennecken om brugen af hånd- og fingerbeskyttelse ved høstning med

segl. Desuden har H. C. Dosedla gennem et stort antal tegninger af før-industrielle østrigske dyrkningsredskaber vist anvendeligheden af F. Šach's klassifikation publiceret i 1. årgang af T&T. Grith Lerche fremdrager og kommenterer en 100 år gammel opmåling af jyske oldtidsagre i Additskov og giver de seneste C-14 dateringer.

I det forløbne år har kommissionen haft besøg af bl. a. dr. Ian Glover fra Institute of Archaeology i London, dr. Halcott Green, University of South Carolina, dr. P. P. Gorecki fra Canberra og dr. Alexander Fenton, Scotland, der efter professor Paul Leser's død (19/12-84) har overtaget præsidiet for den internationale komité til støtte for det internationale sekretariat. Grith Lerche, der i 1970 afløste professor L. L. Hammerich som kommissionens sekretær, er nu indvalgt som egentligt medlem af kommissionen.

Sofus Christiansen Holger Rasmussen Axel Steensberg
Grith Lerche J. Troels-Smith

Kommissionen for forskningsarealer

Forskningsområdet Stavns Fjord

Fugle: Medarbejdere fra Vildtbiologisk Station, Kalø, har fortsat arbejdet med ringmærkning og optællinger af ynglefugle i Stavns Fjord-området.

Kreatureres fødevalg og indvirkning på den træagtige vegetation: Licentiatstuderende Hanne H. Hansen, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, har fortsat sine undersøgelser på Hjortholm med støtte fra Carlsberfondet. I 1984 er der bl. a. foretaget en større kortlægning af den træagtige vegetation og de arter, der indgår i den. Endvidere er der fortsat blevet indsamlet fæcesprøver fra kreaturer og får til mikroskopiske undersøgelser med henblik på at fastlægge dyrenes fødevalg og indvirkning på vegetationen.

Vedanatomy: På Hjortholm har medarbejdere fra Nationalmuseets Naturvidenskabelige Afdeling indsamlet prøver af rødder fra skærmelmene. Materialet indgår i Vedanatomisk Laboratoriums opbygning af en speciel reference-samling af rodved.

Forhandlinger: Endnu er det uvist, om der kan skabes en ordening, så Feltstationen på Gammelholm kan benyttes, efter at Carlsberfondets

lejemål af Stavns Fjord-området ophører d. 31/12-86. I denne forbindelse har undertegnede fortsat ført forhandlinger med Fredningsstyrelsen, Amtsfredningskontoret i Århus samt Vildtbiologisk Station med henblik på en fastlæggelse af feltstationens tilhørsforhold og drift efter d. 31/12-86.

Besøg: Medlemmer af Naturfredningsrådet besøgte i september området bl. a. for at se på den tiltagende buskvegetation på Hjortholm. – Desuden har forskellige danske forskere og foreninger været på besøg.

J. Troels-Smith

Forskningsområdet Draved

Feltarbejdet i Draved Skov har været fortsat. Nedbørsmålinger, grundvandspejlinger og tilsyn med laboratoriet har været passet af den lokale skovløber lønnet af Carlsbergfondet.

Afdelingsgeolog Inger Brandt, som siden 1948 har deltaget i Draved-projektet og har ledet undersøgelserne i de senere år, afgik fra Danmarks Geologiske Undersøgelse med pension 31. januar 1985. Hendes indsats for vedligeholdelse af de systematiske registreringer har været uvurderlig. Forstkandidat Peter Friis Møller blev ansat ved DGU som Inger Brandts afløser 1. marts. Peter Friis Møller har gennemført tilsvarende undersøgelser af en naturskov på Langeland, Longelse Bondegårds Skov, dels som opgave ved forstkandidateksamen, dels som stipendiat fra Statens jordbrugs- og veterinærvidenskabelige Forskningsråd, og han er således velkvalificeret til at overtage undersøgelserne i Draved Skov. Han uddannes i øjeblikket i EDB-teknik med henblik på en bearbejdelse af det store materiale fra Draved Skov.

Vildtheget om afdeling 370 blev udskiftet i 1984 af skovdistriktet for en bevilling fra Carlsbergfondet. Ved opsætningen af det nye hegn opholdt der sig 9 stk. råvildt, hvoraf 4 lam, inden for heget. Råvildtet havde således taget området i permanent besiddelse på grund af hegets forfald, hvilket understreger nødvendigheden af at forny dette af hensyn til de videnskabelige undersøgelser, som forudsætter fred for råvildtets påvirkning. Hegnet om afdeling 386, som ligeledes er i stærkt forfald, fornyes i øjeblikket, ligeledes for en bevilling fra Carlsbergfondet.

Svend Th. Andersen

Forskningsområdet Løvenholm

Der er i 1984 udført en registrering af træernes trivselsklasser i Eldrup Skov, ligesom de årlige pollenregistreringer er fortsat.

På grund af forfaldet af vildtheget omkring forskningsområdet er kron- og råvildtets skadevirkning på træopvæksten nu umiskendelig. Hegnet vil blive fornyet i 1986 for en bevilling fra Carlsbergfondet.

Svend Th. Andersen gav 1. november 1984 en meddelelse i Selskabet: Skovene omkring Løvenholm før og nu, samtidig med udgivelsen af bogen om Løvenholmskovene i Selskabets skrifter.

Publikationer. Svend Th. Andersen: Forests at Løvenholm, Djursland, Denmark, at present and in the past. Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskab, Biologiske Skrifter 24:1. 1984.

Svend Th. Andersen

**Kommissionen til udforskning af Danmarks ældste landbrug
og de samtidige naturforhold**

Kommissionen har i det forløbne år haft den glæde at kunne fortsætte sit arbejde ved hjælp af tilskud fra Carlsbergfondet og Statens humanistiske Forskningsråd. Til kommissionen har været knyttet en halvdags magister samt to timebetalte medhjælpere. Lederen af arbejdet, Troels-Smith, har desværre igen i år været plaget af sygdom, hvilket har forsinket en del af arbejdet.

I tiden 1. juni 1984 til 1. maj 1985 er følgende arbejde blevet udført:

Neverkjær, Fyn: Cand. phil. Peter Rasmussen har fortsat arbejdet med supplerende pollentællinger (ca. 55.000 pollen er talt). Det pollenanalytiske arbejde er nu afsluttet, og materialet er under bearbejdning og forventes publiceret i nær fremtid.

Muldbjerg I, Åmosen, Sjælland: Arbejdet med overføring af data for trækul og hasselnøddeskaller til EDB er fortsat af stud. mag. Lise Holm. Endvidere er alle flintoldsager gennemgået, og deres data ajourført, således at de nu er klar til indkodning på EDB. Med henblik på en fornyet kulstof-14 datering af bopladsen har stud. mag. Merete Christensen arbejdet med det store materiale af hasselnøddeskaller. Skallernes horisontale og vertikale placering er via EDB blevet sammenholdt med de geologisk opmålte profiler, således at de bedst egnede prøver kunne udvælges. Inden prøverne (i alt 4 stk. à ca. 10 g) blev sendt til kulstof-14

dateringslaboratoriet, er de gennemgået for oplysninger om knækningsmåde, dyregnav o.l.

Muldbjerg II, Åmosen, Sjælland: Denne plads ligger knap 100 m fra den ovennævnte Muldbjerg I. På lokaliteten, der er udgravet i 1950'erne, blev der fundet skiftende lag af muslingskaller, tykke trækullag og mange ildskørnede sten. Pladsen må formentlig tolkes som et sted, hvor der er tilberedt muslinger, enten ved at koge eller riste dem. For at få pladsens alder fastlagt i forhold til Muldbjerg I, har PR foretaget 92 vedbestemmelser af trækul, til 2 kulstof-14 prøver.

Dyrholmen, Djursland: Som tidligere nævnt (beretningen for 1983/84) har der vist sig vanskeligheder i forbindelse med kulstof-14 dateringerne af transgressionslagene ved denne boplads. Problemerne består i, at prøver fra samme lag, i form af henholdsvis muslingskaller og træ/trækul, giver kulstof-14 aldre med forskelle på op til 800 år. For om muligt at belyse problemet fra en ny side er der udvalgt et materiale af knogler til datering. I denne forbindelse er hele knoglematerialet fra bopladsen blevet gennemgået og korreleret med de geologisk opmålte profiler, og velegnede stykker er udtaget til datering.

Thayngen-Weier, Schweiz: (cfr. Videnskabernes Selskabs Oversigt 1981-82, pag. 87). Med henblik på yderligere kulstof-14 dateringer af den neolitiske ager har stud. mag. Kirsten Hauschild foretaget 64 vedbestemmelser af trækul i nedskyllet frå ageren.

Møder: I juli 1984 var T-S indbudt til det 3. internationale seminar for gruppen af »experimental archaeologists« på det engelske forsøgscenter Butser Ancient Farm i Sydengland. T-S holdt her to foredrag om henholdsvis undersøgelser ved Thayngen-Weier i Schweiz og om træfældningseksperimenter i Draved Skov, Sønderjylland (cfr. beretningen fra Kommissionen til Udforskning af Landbrugsredskabernes og Agerstrukturernes Historie s. 94 ff).

Publikationer: T-S; »Stall-Feeding and Field-manuring in Switzerland about 6000 Years Ago« I: Tools and Tillage, vol. V:1, 1984.

Svend Th. Andersen Peder Mortensen Olaf Olsen
Axel Steensberg J. Troels-Smith

Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie

De i beretningerne for 1982 og 1983 nævnte Høegh-Guldbergske familiearkivalier er nu afleveret til Rigsarkivet. Det samme gælder en mindre samling breve til museumsinspektør Thomas Thomsen (1870-1941). Brevene vedrører fortrinsvis Thomsens polemik i 1917 med eskimoforskeren William Thalbitzer. Endelig er afleveret et enkelt, meget langt, muligvis aldrig afsendt brev vedrørende Grundtvig fra den 16-årige gymnasieelev Torkil Kemp til Hal Koch. Efter den nu ophævede Århus kunst- og litteraturforening er modtaget en samling breve fra kendte kunstnere (billedhuggere, malere og skuespillere). Samlingen, der dækker foreningens virksomhed i 1940'erne, 50'erne og 60'erne, er ordnet og registreret af sekretæren; men dens endelige placering er endnu ikke aftalt. Sekretæren har aflagt besøg på museet på Hjerl Hede og der med henblik på en detaljeret ordning gennemgået arkivalier efter H. P. Hjerl Hansen. Der er næppe for tiden mulighed for, at arkivet afgives til en offentlig samling. Som sædvanlig har der været en del forespørgsler, der har medført undertiden omfattende undersøgelser i registraturer og korrespondance.

Til driften er fra Undervisningsministeriet modtaget 30.000 kr. (heraf 15.000 fra 1982, der ved en fejl ikke var blevet udbetalt). Udgifterne har beløbet sig til 10.460,40 kr., der fordeler sig med 310,40 til rejser og 10.150,00 kr. til kontorassistance, honorar m.v. Året sluttede med kasse- og bankbeholdninger på 28.299,09 kr.

København, Åbenrå og Århus i maj 1985.

Troels Dahlerup Sune Dalgaard Troels Fink Svend Gissel
/Finn H. Lauridsen

Kommissionen for registrering af litterære kilder til Danmarks historie

Førstebibliotekar dr. Svend Gissel, som er formand og fung. sekretær, har sendt beretning for 1982-84. Tidligere beretning findes i Oversigt 1982/83 s. 98. Kommissionen modtager et årligt tilskud på 5000 kr., til 1983 på finansloven, fra 1984 af tipsmidlerne.

Johannes Jørgensens brevarkiv i Svendborg Bibliotek er registreret og sedlerne renskrevet. Arbejdet er afsluttet ved Birgitte Blechingberg som tjenstligt arbejde ved Rigsbibliotekarembedet og derefter af Lisbeth

Kliim for kommissionens midler. – N. F. S. Grundtvigs breve til englændere er under registrering ved dr. Ann Ridler, Oxford, på grundlag af den eksisterende registrant over breve til Grundtvig fra englændere. Blandt navnene er George Borrow, John Bowering, Frederick Madden og Thomas Philipp. – Pastor Thorkild Skjerbæk og fru Esther Skjerbæk har afsluttet registreringen af Henrik Pontoppidans papirer i Randers Bibliotek. – Samme bibliotek og Det kgl. Bibliotek vil sammen udgive en registrant over Karin Michaëlis' papirer ved Hanne Jespersen.

Nationalkomiteen for Videnskabernes Historie og Filosofi vil indsamle og registrere (især) naturvidenskabelige papirer; medlemmer af komiteen har deltaget i møder herom.

Medlemmerne udover formanden er overarkivar dr. Vello Helk og Svend Ellehøj samt fra Selskabet Povl Bagge og

Erik Dal

Kommissionen for Corpus Lexicographorum Graecorum Etymologicum Genuinum

Konstitutionen af teksten er fortsat, idet man har bearbejdet alle de glosser igennem hele alfabetet, som indeholder citater fra de attiske komediedigtere Diphilos, Eubulos, Eupolis, Hermippos og andre, hvis tekst skal udgives i det næste bind af Kassel-Austin, »Poetae Comici Graeci«.

Desuden er den systematiske samling, excerpering og katalogisering af den vidt spredte sekundærlitteratur, der yder vigtige kritiske bidrag til og rettelser af Et. Gen.'s tekst, blevet genoptaget, efter at dette arbejde har været afbrudt i nogle år.

Klaus Alpers

Thesaurus Linguae Latinae

Cand.mag. Karsten Friis-Jensen arbejder på andet år som dansk stipendiat ved Thesaurus. Blandt en række mindre opgaver kan nævnes praelegere m.v. og en gruppe bevægelsesverber sammensat med prae-. Desuden er arbejdet med en større ordfamilie praescribere – praescriptio – praescriptum indledt.

Friis-Jensens ophold i München er muliggjort ved en bevilling fra Carlsbergfondet, der udløber 30. september 1985.

Holger Friis Johansen

Kommissionen for Carlsbergfondets syriske ekspeditioner

Manuskript og billedforlæg til *Hama*-publikationens bd. I, *The Pre- and Protohistoric Periods*, af I. Thuesen, er godkendt af Kommissionen; men teksten er endnu ikke sprogligt revideret. Til kap. I-IV af bd. II:2, *Les objets de la période dite syro-hittite (Âge du Fer)*, foreligger renskrevet fransk manuskript samt billedforlæg af P. J. Riis; arbejdet med kap. VI-VII af M.-L. Buhl samt slutkapitlet af P. J. Riis ventes afsluttet i vinteren 1985/86. M.-L. Buhl har i London med støtte fra Carlsbergfondet kunnet undersøge elfenbensarbejder fundet i Assyrien, men udskåret af kunstnere i Hama. Publikationens bd. III:1, *The Graeco-Roman Town*, af G. Ploug, vil udkomme i juni 1985, og umiddelbart derefter vil fremstillingen af bd. III:3 om de resterende græsk-romerske fund, af G. Ploug, A. Papanicolaou-Christensen og R. Thomsen, kunne påbegyndes. Engelsk manuskript til bd. IV:1, om de arkitektoniske middelalderfund, af P. Pentz, ventes indleveret i sommeren 1985.

Engelsk tekst til *Fønikien*-publikationens bd. 10, *Sūkās VIII, The Habitation Quarters*, af J. Lund, er godkendt og trykklar; færdige billedforlæg kan foreligge i juni 1985. Engelsk manuskript og billedforlæg til bd. 11, *Sūkās IX, The Chalcolithic and Early Bronze Age Periods*, af E. Oldenburg, er stillet i udsigt i løbet af sommeren 1985. Til det planlagte bind om Ĝabla-slettens topografi har P. J. Riis skrevet et kapitel og J. Lund to; sidstnævnte forfatter vil kunne aflevere sine resterende to kapitler senest i efteråret 1985.

I sit møde d. 24.4.1985 supplerede Selskabet Kommissionen med endnu et medlem, professor, dr.theol. Eduard Nielsen.

Efter at overassistent fru Connie Villemoes, Nationalmuseet, p.g.a. overgang til heldagsarbejde havde måttet opgive hvervet som sekretær for Kommissionen, overtoges det af assistent fru Inger Bortolotti, Institut for klassisk Arkæologi, der dog d. 1. marts 1985 fik heldagsansættelse på Kunstakademiet. Siden har stud.mag. Lone Blichert-Hansen fungeret som sekretær.

Peder Mortensen Eduard Nielsen Olaf Olsen P. J. Riis

Kommissionen for den oldrussisk-nedertyske håndbog

Kommissionen har siden beretningen i Oversigt 1982/83 s. 100 mistet sit medlem H. Bach.

Som sidst nævnt bearbejdedes det russisk-nedertyske glosar af en forskergruppe på det slaviske institut ved Utrechts universitet. Denne har nu sluttet sit arbejde, honoreret af en Carlsbergfond-bevilling på 110.000 kr., og den reprojare maskinskrift skal efter gennemsyn udgives som særpublikation.

Det nedertyske glosar foreligger på sedler ved prof. emer., dr. H. J. Gernentz, Rostock. Med henblik på slutredaktionen har man udvidet Kommissionen med professor Ernst Dittmer, Århus, og Gunnar Svane.

Erik Dal

COUNCIL FOR INTERNATIONAL ORGANIZATION OF MEDICAL SCIENCES, CIOMS

CIOMS samarbejder ifølge statutterne med United Nations og særligt med Unesco og WHO. Efter optrapning af WHO's medicinske forskningsprogram i 60-erne er samarbejdet med WHO intensiveret, og CIOMS har nu sine kontorer i WHO's hovedkvarter i Genève. CIOMS' traditionelle aktiviteter i forbindelse med organisation af konferencer og koordination af medicinske kongresser er sammenfattet i 2 publikationer: Calender of Congresses of Medical Sciences, CIOMS Geneva, 1985, No. 46, pp. 63, og International Immunology Meetings and News, CIOMS Geneva, 1985, No. 24, pp. 6.

CIOMS har de senere år iværksat en række langsigtede programmer inden for de følgende 5 hovedemner:

1. »*Bioethics*« omfattende Guidelines for Biomedical Research Involving Human Subjects, Principles of Medical Ethics Relevant to the Protection of Prisoners Against Torture, og International Guiding Principles for Biomedical Research Involving Animals. De vigtige problemer om forsøgsdyr er nu publiceret som: International Guiding Principles for Biomedical Research Involving Animals, CIOMS Geneva, 1985, pp. 28. Denne publikation er resultatet af 3 års internationale og tværfaglige høringer og støttes bl.a. af European Medical Research Council og af WHO Advisory Committee on Medical Research.

Den XVIII CIOMS rundbordskonference om Health Policy, Ethics and Human Values afholdtes i Athen fra 29. oktober til 21. november 1984. Fra dansk side deltog Jan Mohr (se s. 79). Highlights of the Athens

Conference, CIOMS Geneva, 1985, pp. 84 er nu trykt, men de endelige Proceedings vil først foreligge senere.

2. *International Nomenclature of Diseases* med internationalt anbefalede navne og definitioner for sygdomme. Her vil Nomenclature for Bacterial and Parasitic Diseases blive publiceret i 1985.

3. *Drug Development and Use*, der bl.a. omfatter sikkerhedsforanstaltninger ved brug af nye lægemidler, samt vurdering af bivirkninger.

4. *Medical Education – Health Manpower Developmental Research* omtalt i Oversigten 1983-84.

5. *Health Policy and Economics*: CIOMS har planlagt et program om Medical Imaging Technology (MIT): Its Availability, Efficacy and Cost Effectiveness, hvis sigte er en vurdering af den kliniske værdi af nogle MIT, f.eks. ultralyd, computer tomografi og magnetisk resonans scanning.

Endelig har CIOMS for 1985 planlagt en rundbordskonference XIX: Children and Child Abuse, men endnu mangler den nødvendige finansiering.

J. Chr. Siim

UNION ACADÉMIQUE INTERNATIONALE, UAI

Forretningsudvalget

D. 15. og 16. januar 1985 afholdt Union Académique Internationale's forretningsudvalg sit årlige møde i Institut de France, Paris, hvori undertegnede deltog som Unionens vicepræsident. Unionens afgående sekretær Maurice Leroy præsenterede sin efterfølger, kunsthistorikeren Philippe Roberts-Jones. Man diskuterede de forskellige foretagenders tilstand, og på tre punkter var forhandlingerne af ganske særlig interesse for vort Selskab:

V. Novum Glossarium Mediae Latinitatis. For at aflaste M. Yves Lefèvre, der afløste Franz Blatt som hovedredaktør, har Mme Hamesse, Louvain, overtaget en del af redaktionen.

XVIII. A Critical Pāli Dictionary. Forretningsudvalget ønsker, at Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab vedvarende leder foretagendet, og at det centrale administrationskontor forbliver i København.

XXVIII. Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae. Bind II 1-2 er

udkommet. Leksikonnetts redaktør vil tage sig af den af Unionen ønskede reduktion af plancher og tekst med henblik på nedbringelse af udsalgsprisen.

Forretningsudvalget anbefalede *to nye projekter*: et corpus af byzantinsk monumentalmaleri og et corpus af byzantinske astronomiske tekster, men kun for så vidt de ikke belaster Unionen økonomisk.

Vedrørende Unionens forhold til *European Science Foundation* beklagedes det, at visse østeuropæiske specialister ikke var inddraget i ESF's arbejde, og Unionens præsident ville henvende sig til fondets præsident med henblik på en udvidelse af medlemskredsen til også at omfatte østlandene.

I drøftelsen af forholdet til *Unesco* og *Conseil International de la Philosophie et des Sciences Humaines* (CIPSH) deltog to repræsentanter for CIPSH, men ingen for Unesco, da en efterfølger for den tidligere repræsentant endnu ikke var udpeget. Fra CIPSH's side fremhævedes Unesco's meget alvorlige krise. Man må forudse en reduktion af budgettet med mindst 30%. Ganske vist kan der for 1985 regnes med de vedtagne bevillinger fra CIPSH, men for 1986–87 er situationen langt mindre sikker. Meget glædeligt var der i øvrigt af CIPSH stillet midler til rådighed for to kinesiske delegeredes deltagelse i UAI's generalforsamling, i *Accademia di Scienze, Lettere ed Arti di Palermo* i juni 1985.

P. J. Riis

59. generalforsamling i Palermo 2.-8. juni 1985

Undertegnede repræsenterede Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab under Unionens 59. generalforsamling, der afholdtes d. 2.-8. juni 1985 i Palermo. Delegerede fra 28 lande deltog, deriblandt for første gang Marokko. Det noteredes med stor tilfredshed, at Kina, der i flere år ikke havde sendt delegerede, atter var repræsenteret. Derimod kom der ingen observatør fra Unesco, CIPSH eller ESF.

Unionens 32 løbende foretagender drøftedes indgående i de respektive kommissioner. Vort Selskab havde særlige interesser at pleje i ti af disse, vedrørende de nedenfor opregnede publikationer I, V, XII, XVIII, XX, XXII, XXVI, XXVIII, XXXI og XXXV. Rudi Thomsen var sekretær i kommissionen for XXVI (*Sylloge Nummorum Graecorum*), P. J. Riis for XII (*Monumenta Musicae Byzantinae*) og XVIII (*A Critical Pāli*

Dictionary). Årets forelæsning drejede sig om det store og komplicerede foretagende XXXVI (The Language Atlas of the Pacific Area) og holdtes af australieren S. A. Wurm.

Unionen vedtog at akceptere to nye publikationer: et corpus over byzantinske monumentalmaier og et over byzantinske astronomiske tekster. Da P. J. Riis' funktionsperiode som vicepræsident udløb, valgtes italieneren A. Roncaglia som hans afløser. Næste generalforsamling, den tresindstyvende, vil finde sted i Bruxelles d. 9.-15. juni 1986.

Af de festligheder, som det palermitanske akademi havde arrangeret i anledning af Unionens generalforsamling, bør nævnes én med direkte tilknytning til Unionens (og vort Selskabs) publikation XII (Monumenta Musicae Byzantinae), en meget smuk opførelse af byzantinske korværker i den gamle kongeborgs endnu næsten byzantinske Cappella Palatina.

P. J. Riis

Rudi Thomsen

I. Corpus Vasorum Antiquorum, CVA

Alle beskrivelser af *Thorvaldsens Museums* vaser er færdige, kommentarerne er udført, men ikke sammenskrevne. 10.000 kr. er bevilget af SHF til dækning af det resterende oversættelsesarbejde, som ikke er påbegyndt endnu. Profiltegninger bør ledsage tekst og fotografier, men er ikke påbegyndt.

Arbejdet med *Ny Carlsberg Glyptoteks* vaser videreføres i den udstrækning, andet arbejde muliggør det.

Nationalmuseet har for tiden ingen arbejdsmæssig mulighed for at gå videre.

Lone Wriedt Sørensens og Anne Marie Niensens manuskript og billedforlæg til *Odense Universitets* bind er gennemgået af M. Gjødesen og P. J. Riis. Forfatterne skal nu tilrettelægge plancherne med henblik på reproduktion.

Flemming Johansen

V. Novum Glossarium Mediae Latinitatis, NGML

Tekniske forberedelser til publicering af »Ordbog over dansk Middelalderlatin« har fundet sted på Institut for Oldtids- og Middelalderforskning, Aarhus Universitet. Arbejdet fortsætter planmæssigt.

Poul Johannes Jensen

Holger Friis Johansen

XII. Monumenta Musicae Byzantinae, MMB

Siden sidste beretning (se Oversigt 1983-84, s. 111) er arbejdet på de første bind af CORPUS SCRIPTORUM DE RE MUSICA blevet fortsat; bd. 1 og 2 (Gabriel og Chrysaphes, hhv. ved Hannick og Conomos) er i korrektur, mens bd. 3 (Stathis's udgave af Akakios Chalkeopoulos) endnu ikke er klar til at gå i trykken.

Af Wiener-håndskriftet cod. theol. gr. 136 (et palæobyzantinsk Sticherarion) forberedes en facsimile-udgave, ved dr. Gerda Wolfram, Wien. Det er tanken, at hendes disputats om dette håndskrift skal bearbejdes som »companion volume«.

Den facsimile-udgave af Milano-Sticherarieret Ambrosianus graecus 44, som nævntes i sidste beretning, er stadigvæk under overvejelse. I fascikel 48 af »Cahiers de l'institut du moyen-âge grec et latin« (København 1984) henhører følgende to bidrag direkte under MMBs aktiviteter: Bjarne Schartau: manuscripts of Byzantine in Denmark (s. 15-104); Bjarne Schartau og Jørgen Raasted: Indices to the Greek Examples in Constantin Floros, Universale Neumenkunde III (s. 105-30).

I oktober 1983 gennemarbejdede Sysse Engberg i Vlatádon-klostret, Thessaloniki, 23 mikrofilm af Prophetolog-håndskrifter fra Athos-klostre. I oktober 1984 var Raasted på kombineret studierejse og gæsteforelæsnings i Bulgarien og Rumænien. Herunder havde han en uges nyttige samtaler med rumænske musikologer i Bukarest. I januar 1985 holdtes 4 dages møder med Chr. Hannick, Trier, og Gerda Wolfram, Wien, dels vedrørende fru Wolfram's udgave af Wiener-Sticherarieret, dels om aktuelle og kommende udgivelser i Corpus Scriptorum de Re Musica.

I årets løb har den danske nationalkomité for MMB holdt adskillige møder.

Prof., dr. Christian Hannick er indtrådt i udgiverkomiteen for MMB, som repræsentant for det østrigske akademi.

John Bergsagel Henrik Glahn Poul Johs. Jensen Jørgen Raasted

Uddrag af regnskab for MMB for kalenderåret 1984

<i>Indtægt:</i>	kr.
Overført fra forrige regnskab.....	75.517,57
Union Académique Internationale.....	2.629,50
Renter.....	6.591,57
	<hr/>
I alt	84.738,64
	<hr/>

<i>Udgift:</i>	
Fotografier m.v.....	1.078,93
Diverse.....	639,50
Kassebeholdning.....	83.020,21
	<hr/>
I alt	84.738,64
	<hr/>

*Maj 1985**J. Raasted*

Regnskabet er revideret og fundet i orden. Beholdningernes tilstedeværelse er konstateret.

Henning Spang-Hanssen
revisor

Bent Fuglede
revisor

XVIII. A Critical Pāli Dictionary, CPD

Allerede i sidste års beretning kunne det meddeles, at CPD II 13 var færdigt fra medarbejdernes og redaktionens side, og at en del af hæftet forelå i korrektur. Vanskelighederne ved overgangen til den nye sats viste sig imidlertid at være større, end der havde været grund til at vente efter gennemsyn af nogle prøvesider; således var satsen blevet alt for tæt, og der var en lang række gennemgående fejl; hæftet kunne derfor ikke som ventet udkomme i efteråret 1984; de senere korrekturer er tilfredsstillende, og vi kan regne med, at II 13 kan udsendes om nogle måneder.

Under sit ophold i København i august 1984 arbejdede CPDs Editor-in-Chief K. R. Norman dels med korrekturene, dels med revision af manuskripter fra professor Colette Caillat, Paris, og dr. Friedgard Lottermoser, Mainz. Dr. Lottermoser har aflagt et kort besøg i København; under ophold i Burma har hun skaffet ordbogens bibliotek vigtige tekster af den burmesiske pāli-udgave, og uerholdelige tekster har hun stillet til rådighed fra sin private samling. De franske medarbejdere (C. Caillat, N. Balbir) har stadig bidrag til de følgende hefter under udarbejdelse, men har overdraget K. R. Norman og F. Lottermoser en

del af den store portion, der for adskillige år siden blev tildelt de daværende franske medarbejdere, C. Caillat og G. Martini.

Lederen af CPD kontoret i København, dr. Christian Lindtner, har i nogle måneder (stærkt presset) virket som gæsteprofessor i Seattle, Washington; under hans fravær har fru Pauly sørget for, at kontoret fungerede.

UAI bevilgede i 1984 60.000 FB til honorering af dr. Kopp, Heidelberg, som har udarbejdet detaljerede ordlistor til kommentartekster. UAI-kommissionen for CPD anbefalede også et andragende om 30.000 FB til EDB-registrering af pāli-ord begyndende med K, men »La commission des affaires internes« måtte afvise dette, da der ikke var midler til rådighed; det blev foreslået at kontakte centret i Mainz. (Det må erindres, at Carlsbergfondet og Statens humanistiske Forskningsråd har vedtaget kun at støtte arbejdet med vokal-delen af CPD. Et mindre beløb til betaling af RECKU for igangværende arbejde er skaffet privat). – Til arbejdet i 1984 bevilgede Carlsbergfondet og Statens humanistiske Forskningsråd hver 96.000 kr. (en del som tilskud til tidligere bevillinger til trykning). – Til arbejdet i 1985 har Carlsbergfondet bevilget 100.900 kr., medens Statens humanistiske Forskningsråd foreløbig har bevilget 41.900 kr. – Man vil i 1985 søge UAI om 75.000 FB.

Hans Hendriksen

XX. Corpus Antiquitatum Americanensium, CAA

Chimu Pottery in the Department of Ethnography, the National Museum of Denmark, fascicule I, Corpus Antiquitatum Americanensium, vil blive trykt gennem Nationalmuseets Forlag hos Poul Kristensen, Grafisk Virksomhed, Herning, i 1985. Billedmaterialet er allerede trykt gennem subsidierne fra CIPSH, Unesco, Paris. Det resterende beløb på kr. 61.000 er bevilget december 1984 fra Carlsbergfondet.

Torben Monberg

XXII. Fontes Historiae Africanae, FHA

Efter at nationalkomiteens sekretær og formand i april 1984 havde deltaget i det i sidste årsberetning omtalte internationale FHA-møde i London, og dette mødes resultater var blevet godkendt på FHA-

komitémødet i Bruxelles i juni 1984, har nationalkomiteen arbejdet videre med at udforme et udgivelsesprojekt på grundlag af den pilotundersøgelse, der blev foretaget af cand.phil. Poul Olsen på Carlsbergfondets bekostning. Dette arbejde er nu afsluttet, og den færdige projektplan går ud på en arbejdsperiode på i alt 10 år, som skal resultere i en engelsksproget publikation i to store bind (henholdsvis 800-900 og 800-1000 tryksider) af de vigtigste indberetninger fra det danske gouvernement på Guldkysten i perioden 1671-1792. Projektet er anslået at ville koste i alt 1 mill. kr. og vil kunne igangsættes, så snart finansieringen er sikret.

Rudi Thomsen

XXVI. Sylloge Nummorum Graecorum, SNG

Efter at den fornødne bevilling er sikret, befinder fascicel 1 af Syllogepublikationen af *Aarhus Universitets* græske møntsamling (den generelle samling på 1111 mønter) sig nu i trykken. Endvidere foreligger der trykfærdigt manuskript til fascicel 2 (professor *Knud Fabricius'* specialsamling på 492 mønter), som i lighed med manuskriptet til fascicel 1 er udarbejdet af mag.art. Hans Erik Mathiesen.

Der forberedes også en udgivelse af to supplementfascicler til *Den kongelige Mønt- og Medaillesamlings* Sylloge, der er afsluttet med i alt 43 fascicler. Dette supplement vil omfatte ca. 1600 mønter, og der er skaffet en bevilling fra Carlsbergfondet til, at dr.phil. Jan Zahle kan påbegynde udarbejdelse af manuskript, samt til den tilhørende møntfotografering.

Endelig er det også planen på lidt længere sigt at udgive *Thorvaldsens Museums* græske møntsamling, som omfatter ca. 2400 mønter.

Rudi Thomsen

XXVII. Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae, LIMC

I det forløbne år har der p.gr.a. manglende bevilling ikke fundet noget registreringsarbejde sted. Det resterende systematiske registreringsarbejde til Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae er derfor uforandret fra sidste år (Oversigt 1983-84).

Flemming Johansen

XXXI. Atlas Linguarum Europae, ALE

I maj 1984 blev »Sixième Colloque Général« afholdt i Aussois, Frankrig. Poul Andersen og Inger Ejsskjær deltog i dette møde, hvis hovedemner var:

1. En kritisk gennemgang af ALE's første publikationer, »Atlas Linguarum Europae. Volume I, premier fascicule, cartes« og »Atlas Linguarum Europae. Volume I, premier fascicule, commentaire«, omfattende såvel metodiske spørgsmål som spørgsmål af mere mekanisk art, herunder erratalister.
2. En omorganisation af arbejdsgangen og visse sammenlægninger af tidligere enheder, herunder af det nord- og centralgermanske departement til ét germansk departement med hovedsæde i Groningen, Holland.
3. Valg af kort til de sidste leksikografiske publikationer.

Poul Andersen og Inger Ejsskjær havde forud for mødet udarbejdet errataliste for Danmark (Skandinavien) og havde desuden opsummeret en del metodiske indvendinger til første publikation som helhed.

Den nævnte omorganisation af arbejdsgangen, til hvilken præsidenten, prof., dr. Mario Alinei, Utrecht, fremkom med et forslag, der vandt tilslutning, indebærer frem for alt, at de forskellige departementer, det romanske, det slaviske, det germanske etc., gennemdrøfter forarbejder til partielle (»departementale«) legender og materialeopstillinger på et tidligere tidspunkt end hidtil, nemlig *forud* for den automatiske behandling af hele ALE-materialet (kartografering, EDB-materialeudskrifter og »maskinelle« legender) på det tyske Marburger instituts computer-central. Herved skulle tvivlsomt materiale kunne frasorteres på forhånd og sene ændringsforslag og korrektioner til computer-centralens kostbare materialefremlæggelser kunne undgås.

Siden kollokviet har Poul Andersen og Inger Ejsskjær især arbejdet med kritisk gennemgang af færdigudarbejdede kort og legender med kommentarer.

Poul Andersen

Inger Ejsskjær

XXXV. Jewish Art Index, JAI

Nationalkomiteen har i 1984 indsamlet det budgetterede beløb til udgivelse af bind V, Hebraica in Danish Collections, kr. 201.350.-. Følgende fonde har bidraget: Ny Carlsbergfondet, Kong Christian X's

Fond, Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond, Sonning Fonden, Ministeriet for kulturelle Anliggender (Tipsmidlerne), Statens humanistiske Forskningsråd, Augustinusfonden, Bikubenfonden og Privatbanken.

På Institute of Jewish Art, Jerusalems Universitet, er den endelige redaktion og EDB-registrering ved at være afsluttet. Trykningen påbegyndes i 1985 og påregnes at være tilendebragt før udgangen af året.

Nationalkomiteen fortsætter indsamlingen af materiale omfattende rituelle objekter, som skal indgå i et senere bind i serien. Man forbereder endvidere udgivelsen af *Catalogue Raisonné*, »Hebrew Illuminated Manuscripts in Denmark«.

Ulf Haxen

INTERNATIONAL COUNCIL OF SCIENTIFIC UNIONS, ICSU

ICSU er en sammenslutning af internationale unioner, oprettet med henblik på at fremme samarbejdet mellem unionerne, at gennemføre store internationale forskningsprogrammer og at sikre videnskabeligt samarbejde over landegrænserne uden hensyn til politiske modsætninger. ICSU og de enkelte unioner er forskernes egne organisationer, uafhængige, men anerkendte af regeringer.

Videnskaberens Selskab er det danske medlem af ICSU, og Danmark er medlem af samtlige unioner under ICSU. For hver enkelt union er der en dansk nationalkomité. Den danske ICSU-nationalkomité med et medlem af hver af nationalkomiteerne koordinerer disses arbejde og varetager den danske tilknytning til ICSU.

Lektor Sven Harnung og Peder Olesen Larsen deltog i ICSU's generalforsamling i Ottawa den 23. til 28. september 1984. En beretning herfra er til rådighed for interesserede.

Generalforsamlingens vigtigste emne var det planlagte »International Geosphere – Biosphere Programme on Global Change«. Programmets hovedmål er at nå til en bedre beskrivelse og forståelse af de fysiske, kemiske og biologiske processer, som er bestemmende for jordens biologiske miljø og for mulighederne for at opretholde liv på jorden. Der ønskes en bedre forståelse af de ændringer, som betinges af fysiske og kemiske faktorer, herunder for eksempel ændringer i sol-jordsystemet. Samtidig

ønskes en bedre belysning af de ændringer, som skyldes menneskelige aktiviteter. Disse ændringer er nu blevet så store, at de påvirker jorden som helhed.

Forskningsprogrammet er begrundet i uro og usikkerhed om de fremtidige livsvilkår og i manglende viden om de meget indviklede sammenhænge. Sigtet er imidlertid grundvidenskabeligt mod mere viden og indsigt. Den øgede viden må så senere bruges som grundlag for handling.

Programmet ønskes som en fortsættelse af og koordineret med tidligere store internationale programmer, for eksempel »International Geophysical Year« (IGY), »International Biological Programme« (IBP) og »Global Atmospheric Research Programme« (GARP). Det nye program skal imidlertid i højere grad bygge bro mellem forskellige fagområder, først og fremmest mellem biologi og fysiske og astronomiske videnskaber og geovidenskaber.

Programmet er endnu på planlægningsstadiet og forventes først for alvor at begynde omkring 1989. Varigheden bliver ca. 10 år. På generalforsamlingen i Ottawa blev afholdt et symposium om programets emner, og der blev besluttet nedsat en planlægningsgruppe til den videre planlægning. Denne vil søge råd og forslag fra alle de internationale unioner og fra alle ICSU's nationale medlemmer. Planlægningsgruppen vil fremlægge et mere detaljeret forslag til det nye program på ICSU's generalforsamling i 1986.

Det er vel endnu for tidligt at sige noget om finansieringen af det nye program, men der er en betydelig interesse for det både fra unionerne og fra de store lande blandt ICSU's medlemmer. Det er den almindelige opfattelse, at de nødvendige bevillinger vil blive fundet.

Blandt andre emner fra ICSU's generalforsamling må nævnes problemerne om forskeres adgang til kongresser verden over og om forfølgelse af forskere.

ICSU's »Standing Committee on Free Circulation of Scientists« (SCFCS) oplyste, at videnskabsmænd på trods af ICSU's indblanding ikke havde fået indrejsevisum til blandt andet kongresser i Indien og USSR. Også til ICSU's egen generalforsamling i Ottawa havde to delegerede fået nægtet visum. Generalforsamlingen beklagede dette i den afsluttende resolution. I den forbindelse kan det nævnes, at SCFCS har udarbejdet »Advise to Organizers of International Scientific Meetings«. Brochuren kan fås ved henvendelse til komiteen (adresse Kungl. Vetenskapsakademien, Stockholm).

På generalforsamlingen blev det af ICSU's »General Committee« foreslået at nedlægge »Standing Committee on the Safeguard of the Pursuit of Science« (SCSPS). Generalforsamlingen modsatte sig dog dette, men desværre må det siges, at komiteen kun gør meget små fremskridt.

Derudover blev på generalforsamlingen behandlet blandt andet uddannelsesproblemer (rapport fra Committee on Teaching of Science), problemer vedrørende udviklingslandenes forskning (Committee for Science and Technology in Developing Countries), miljøproblemer (Scientific Committee on Problems of the Environment med underudvalget Committee on the Environmental Effect of Nuclear War) og problemerne om behandling af radioaktivt affald og andre former for giftigt affald.

ICSU samarbejder med Unesco, og Unesco støtter ICSU økonomisk. ICSU havde tilbudt Unesco hjælp i forbindelse med USA's udmeldelse af denne organisation, og Unesco havde lovet ICSU, at den økonomiske støtte ville fortsætte uafhængigt af den amerikanske udmeldelse. I øvrigt blev den amerikanske udmeldelses betydning for internationalt forskningssamarbejde ikke diskuteret.

ICSU's næste generalforsamling holdes i 1986 i Schweiz.

Den danske ICSU-nationalkomité har holdt sit årlige møde den 6. marts 1985. Derudover har forretningsudvalget holdt 4 møder. ICSU-nationalkomiteen har taget de første skridt til at sikre dansk deltagelse i planlægningen af og deltagelse i det nye »International Geosphere – Biosphere Programme on Global Change«. Det er vigtigt at være med fra starten. Det nye program vil antagelig være retningsgivende for eksempel valg af metoder og behandling af data på en lang række områder, og det må antages, at aktive deltagere lettest får adgang til og kan udnytte programmets resultater.

Med dette formål for øje holdt ICSU-nationalkomiteen den 15.4.85 et møde i Videnskabernes Selskab om det nye program og om dansk interesse i deltagelse. I mødet deltog repræsentanter fra næsten alle nationalkomiteer og derudover en række forskere med speciel faglig interesse og baggrund. Repræsentanter fra Statens naturvidenskabelige Forskningsråd deltog i mødet. Specielt indbudt var dr. Richard West fra München, generalsekretær i International Astronomical Union (IAU) og medlem af ICSU's General Committee og af planlægningsgruppen for det nye program.

Efter mødet har ICSU-nationalkomiteen modtaget en opfordring fra

ICSU af 14. maj 1985 til forslag og kommentarer til det nye program med svarfrist 6.9.85. Svaret vil blive udarbejdet af forretningsudvalget på grundlag af diskussioner på mødet den 15.4. og på grundlag af en skriftlig høring af alle nationalkomiteerne og af deltagerne i mødet den 15.4. Der er betydelig dansk interesse for inden for programmets rammer at arbejde med biologiske, geologiske, oceanografiske og klimatologiske problemer i Grønland og omgivende have. Der er også dansk interesse for arbejde med grundstofkredsløb og med problemer om sandflugt, ørken-dannelse med mere.

Ved ICSU-nationalkomiteens møde den 6. marts 1985 blev de enkelte nationalkomiteers årsberetninger behandlet. Danmark deltager aktivt i stort set alle de internationale unioner. Henved 200 danske forskere er direkte inddraget som præsidenter, kasserere, sekretærer, udvalgs- og arbejdsgruppeformænd med mere. Dette frivillige arbejde er en væsentlig del af Danmarks bidrag til det internationale forskningssamarbejde.

Nationalkomiteernes arbejde i Danmark er af vidt forskellig art. I nogle tilfælde varetager faglige foreninger størstedelen af opgaverne vedrørende samarbejde og kontakt, mens det i andre tilfælde påhviler nationalkomiteerne. I det følgende er hovedvægten lagt på beretninger fra komiteer med væsentlige arbejdsopgaver i Danmark, og i mindre grad på beretninger fra komiteer, som hovedsagelig er forbindelsesled til de internationale unioner.

Peder Olesen Larsen

International Astronomical Union, IAU

De danske IAU-medlemmer modtager to gange årligt IAU's informationsbulletiner. Herved orienteres løbende om unionen og dens ca. 30 kommissioners virksomhed.

International Mathematical Union, IMU

Nationalkomiteen for IMU informerer danske matematikere om IMU's arbejde gennem Dansk Matematisk Forenings ugeskrift Mat-Nyt. Professor Bent Christiansen, Danmarks Lærerhøjskole, er den ene af de to næstformænd i eksekutivkomiteen for ICMI (International Commission on Mathematical Instruction) og repræsenterer endvidere IMU i CTS

(Commission on Teaching of Science) under ICSU. Lektor, lic. scient. Bent Hirsberg, Rosborg Gymnasium, Vejle, er fast dansk delegeret til ICMI.

International Union for Quaternary Research, INQUA

Nationalkomiteen har afholdt ét møde. Meddelelser fra INQUA's sekretariat og ICSU har været udsendt til komiteens medlemmer.

Subkommissionen for Shorelines in Northwestern Europe afholdt en ekskursion i NV Tyskland og Jylland 15.-21. september, i Danmark under ledelse af K. Strand Petersen og H. Krog (30 deltagere).

International Union of Pure and Applied Chemistry, IUPAC

Nationalkomiteen har holdt ét møde, i hvilket der blev udpeget delegater til IUPAC's 33. generalforsamling i Lyon 1985. Indholdet af nationalkomiteens faste rubrik i bladet Dansk Kemi drøftedes, og der blev aflagt rapport om det i Helsingør afholdte EUCHEM-møde (arrangeret af N. J. Bjerrum og J.v. Berner, DTH) om Saltsmeltekemi.

IUPAC's løbende programmer er beskrevet i Chem. Internl. 6 (1984) supplement p. 119 ff.

International Union of Pure and Applied Physics, IUPAP

Nationalkomiteen består af bestyrelsen for Dansk Fysisk Selskab (DFS) samt medlemmerne af IUPAP's internationale kommissioner. Orienteringen om arbejdet i IUPAP sker blandt andet via meddelelserne fra Dansk Fysisk Selskab til dets medlemmer. Den faglige kontakt varetages af de danske medlemmer af de internationale kommissioner, for tiden Torkild Andersen, Aarhus Universitet (atomfysik), civilingeniør, lic.techn. Jørgen Kjems, Forsøgsanlæg Risø (magnetisme), og lektor, lic. scient. Jakob Bondorf, Niels Bohr Institutet (kernefysik).

Generalforsamling i IUPAP blev afholdt i 1984 i Trieste. Fra dansk side deltog professor, dr.phil. Henrik Smith.

International Union of Microbiological Societies, IUMS

Orientering om unionens arbejde sker på den årlige generalforsamling i Danmarks Mikrobiologiske Selskab. Selskabet påregner at være repræsenteret ved generalforsamlingen i IUMS i Manchester U.K. i 1986.

Peder Olesen Larsen

Committee on Space Research, COSPAR

Scientific Committee on Solar Terrestrial Physics, SCOSTEP

Nationalkomiteen har holdt ét møde i 1984 og har herudover holdt danske forskere orienteret om aktiviteter indenfor COSPAR og SCOSTEP ved udsendelse af COSPAR Information Bulletins samt andet informationsmateriale.

COSPAR afholdt sit 25. plenarmøde i Graz i Østrig i perioden 25/6-7/7 1984. I forbindelse hermed var der arrangeret en række symposier, hvori danske forskere deltog med 7 foredrag. Samtidig med COSPAR's plenarmøde arrangerede SCOSTEP og COSPAR i fællesskab et IMS symposium, hvor resultater fra International Magnetospheric Study (IMS) 1976-1979 blev præsenteret. Heri deltog danske forskere med 4 foredrag. I alt deltog 9 forskere fra Danmark i COSPAR- og SCOSTEP-arrangementerne.

SCOSTEP's Council mødtes 3. og 4. juli i Graz og gjorde status over de igangværende programmer indenfor Sol-Jord-Fysik herunder IMS. SCOSTEP's andre programmer er:

Solar Maximum Analysis (SMA), Middle Atmosphere Program (MAP), Monitoring the Sun Earth Environment (MONSEE), Solar-Terrestrial Physics/Meteorology (STP-M). Danske forskere bidrager i begrænset omfang i de tre sidste af disse.

Sol-Jord-Fysikkens fremtid blev også diskuteret, og herunder behandles International Geosphere-Biosphere Programme (IGBP) samt International Solar Terrestrial Physics Programme (ISTPP), hvor op til 6 forskellige satellitprojekter koordineres med henblik på øget videnskabeligt udbytte for de deltagende forskere.

E. Ungstrup

International Union of Biochemistry, IUB

Nationalkomiteen modtager løbende informationer fra IUB, således IUB Circulars og IUB News Letters, der videreformidles. I lighed med tidligere år foregår hovedparten af aktiviteterne (møder m.m.) fortrinsvis i de enkelte foreninger og selskaber, som nationalkomiteens medlemmer repræsenterer. Nationalkomiteen har diskuteret nye metoder til at informere om internationale aktiviteter, som for eksempel the European Molecular Biology Organization (EMBO) og the European Molecular Biology Laboratory (EMBL), til en bredere kreds af danske biokemikere.

Den kommende 13. IUB-kongres og ordinære generalforsamling afholdes 25.-30. august 1985 i Amsterdam. Danmark repræsenteres af Brian F. C. Clark og Lektor Karin Hammer.

Brian Clark deltog som Danmarks delegerede ved FEBS Council mødet i Moskva, juni 1984. Han medbragte en anmodning fra Danmarks nationalkomité til professor Y. Ovchinnikov, vicepræsident for Det russiske Videnskabsakademi, om at give et emigrantsvisum til dr. David Goldfarb – en russisk mikrobiolog, der ønsker at rejse til USA, hvor hans søn er bosat. De russiske myndigheder har indtil nu nægtet Goldfarb udrejsetilladelse med henvisning til statssikkerheden, selv om dr. Goldfarbs arbejde ikke har omfattet militære projekter. Professor Ovchinnikov nægtede h jligt at modtage brevet fra Brian Clark.

Brian F. C. Clark

International Union of Biological Sciences, IUBS

For at underrette danske biologer om det arbejde, der udføres af IUBS, har formanden fået optaget en artikel i »Forskningen og Samfundet«, nr. 4, om IUBS's videnskabelige projekter, vedtaget på sidste generalforsamling i 1982 i Canada. Det program, der særligt lægges vægt på, er »Decade of the Tropics«, hvori også ydes en indsats fra dansk side. Et af de projekter, der arbejdes med fra dansk side, er omtalt i en artikel i »Forskningen og Samfundet«, nr. 6. Der har endvidere været afholdt et fællesmøde for de biologiske foreninger om biologiundervisningen i den danske skole i foråret 1985.

J. B. Kirkegaard

International Geographical Union, IGU

Der er i 1984 afholdt 2 møder i nationalkomiteen. Der udsendes 2 gange årligt et Newsletter, Nordisk Geograf-Nytt, for de nordiske lande. Initiativet hertil er taget af og redaktion indtil september 1984 foregået i Den danske Nationalkomité. IGU Bulletin, vol. XXXIX, 1984, bl.a. med omtale af XXV internationale geografkongres, Paris-Alpes 1984, er udsendt til de geografiske institutioner ved højere læreanstalter og til en række videnskabeligt arbejdende geografer.

Danske geografer deltager aktivt i adskillige kommissioner og arbejdsgrupper inden for IGU: Det nordiske samarbejde er blevet fremmet såvel inden for enkeltdiscipliner som inden for geografien som helhed gennem etablering af fast mødeaktivitet de nordiske geografiske nationalkomiteer imellem og gennem udgivelse af det ovenfor nævnte Newsletter, Nordisk Geograf-Nytt.

25. International Geographical Congress blev afholdt i Paris-Alpes i august 1984 med symposier før og efter. Der deltog ialt ca. 2.500 geografer. IGU omfatter nu 90 lande, hvoraf 10 er associerede medlemmer. På kongressen diskuteredes optagelsen af Den kinesiske Folkerepublik. Der var modstand herimod fra bl.a. Sovjetunionen. Diskussionen drejede sig om benævnelse/forståelse af begrebet Nationalkomité i relation til de to Kina-stater, der begge fremover skulle være medlemmer. Denne sprogsprogsfindighed blev klaret (Komité for IGU i stedet for Nationalkomité), hvorefter Folkerepublikken vendte tilbage til IGU og inviterede til Interregional Conference i 1990 i Peking. Den næste kongres (1988) vil finde sted i Australien. Kongressen i 1992 vil finde sted i USA. Interregional Conference 1986 vil finde sted i Barcelona, Spanien, og Interregional Conference 1990 som nævnt i Peking, Kina.

Den danske deltagelse omfattede ialt 7 personer. Danmark deltog i øvrigt med et specialhæfte »Occasional Papers Denmark, vol. 7« samt med udstilling af geografisk litteratur og diverse kort fremstillet i perioden 1980-84, ialt 5 vægkort og 23 bøger/tidsskrifthæfter.

N. Kingo Jacobsen

International Union of Crystallography, IUCr

Nationalkomiteen har to arbejdsgrupper, en der undersøger mulighederne for at implementere krystallografiske databaser i Danmark, og en der undersøger, hvorledes de faktiske anvendelser af krystallografien kan fremmes. Som resultat af den første gruppes arbejde er »Cambridge Crystallographic Database« blevet implementeret og prøvekørt på NEUCC. Via en bevilling fra Statens naturvidenskabelige Forskningsråd er der skaffet økonomisk dækning, således at databasen kan stilles til rådighed for danske krystallografer og andre interesserede i en to-årig forsøgsperiode. Nationalkomiteen udsender meddelelser til den kreds af personer (ca. 150), der er optaget på nationalkomiteens adresseliste. På grund af flere internationale krystallografikongresser blev der ikke afholdt et dansk krystallografmøde i 1984.

Nordisk Strukturkemikermøde blev afholdt i Tromsø, Norge, 14.-16. juni 1984 med dansk repræsentation. International Union of Crystallography afholdt den 14. internationale kongres i Hamburg 9.-18. august 1984. Bente Lebech deltog som repræsentant i 13. General Assembly. Birte Jensen deltog som repræsentant i European Crystallographic Committee's møde. Næste kongres vil blive afholdt i Perth i 1987.

IUCr udgiver to tidsskrifter: »Acta Crystallographica« og »Journal of Applied Crystallography«. Derudover udgives årlige bind af »Structure Reports« og »Molecular Structures and Dimensions« samt tabelværket »International Tables for X-Ray Crystallography«. Professor, fil. dr. R. Norrestam, Danmarks tekniske Højskole, er co-editor af »Acta Crystallographica«, og S. E. Rasmussen, Aarhus Universitet, er co-editor af »Journal of Applied Crystallography«. IUCr har 14 underudvalg (commissions). Direktør B. Buras, European Synchrotron Radiation Project, Genève, er formand for »Commission on Crystallographic Studies at Controlled Pressures and Temperatures«, lektor, dr. phil. A. Nørlund Christensen, Aarhus Universitet, er medlem af »Commission on Crystal Growth«, og professor R. Norrestam og S. E. Rasmussen er medlemmer af »Commission on Journals«.

Bente Lebech

International Union of Geodesy and Geophysics, IUGG

Nationalkomiteen har i beretningsåret afholdt ét møde. Året 1984 har i IUGG været stille i forhold til 1983 og var præget af opfølgning af resolutioner og projekter, som blev besluttet under generalforsamlingen 1983. Danmark deltager i flere internationale projekter inden for IUGG-området, som nationalkomiteen derfor følger: International Litosphere Programme gennem Lithosfærekomiteen og her specielt EGT (European Geo Traverse), World Climate Research Programme som følges gennem tilknytningen til nationalkomiteen for klimaforskning. Inden for EGT gennemførtes i løbet af sommeren 1984 feltmålinger i de nordlige regioner, herunder Østersøen og indre danske farvande, med deltagere fra Aarhus Universitet og Geodætisk Institut.

I 1984 er en sektion for hydrologi omfattende de danske repræsentanter til IAHS's (International Association for Hydrological Sciences) kommissioner dannet som en gruppe, associeret med nationalkomiteen for IUGG og med associationsrepræsentanten, civilingeniør J. Lundager Jensen, som formand.

Nationalkomiteen er blevet anmodet om at udpege et medlem til den faglige ekspertgruppe, som skal rådgive direktøren ved Meteorologisk Institut vedrørende arbejdet i instituttets geofyske afdeling. Professor P. V. Sharma er af komiteen blevet anmodet om at indtræde i gruppen.

Information om nationalkomiteens og unionens aktiviteter spredes gennem komiteens associationsrepræsentanter og de øvrige medlemmer til danske forskere i de berørte institutioner. »IUGG Chronicle« er også en informationskilde.

I 1985 afholdes IAMAP/IAPSO (International Association of Meteorology and Atmospheric Physics/Intl. Ass. of the Physical Sciences of the Ocean) Joint Assembly fra den 5.-16. august på Hawaii.

Gunnar Kullenberg

International Union of Geological Sciences, IUGS

Nationalkomiteen har holdt ét møde. A. Berthelsen er udpeget til kontaktperson i en gruppe, som skal søge øget nordisk samarbejde gennemført.

Det store Ocean Drilling Program er blevet diskuteret. USA er primus motor i projektet og stiller som betingelse for at videreføre arbejdet, at

mindst 4 andre nationer/konsortier deltager som fulde medlemmer i programmet. Frankrig og Tyskland har meldt sig som sådanne, England, Canada og Australien håber på at blive fulde medlemmer, og Japan har givet tilsagn om fuldt medlemskab i 1986. European Science Foundation prøver at samle flere mindre nationer i et konsortium, der kan opnå fuldt medlemskab. Indtil nu har Italien, Holland, Norge, Sverige, Spanien og Grækenland givet tilsagn om tilsammen \$ 910.000 pr. år. Fuldt medlemskab kræver 2 mio US \$/år i de næste 5 eller 10 år. Det mindste indskud for hvert land i ESF-konsortiet er blevet nedsat til \$ 50.000. Nye medlemslande vil ikke kunne optages, efter et endeligt ESF-konsortium forhåbentlig er dannet i 1985. Allerede i sommeren 1985 vil ODP leg 104 komme til at foregå i Nordatlanten. På baggrund af ovenstående samt tilsagn fra flere fastansatte personer om, at de vil deltage aktivt i arbejdet, anbefalede nationalkomiteen, at SNF bevilger det nødvendige beløb, for at Danmark kan være medlem af ESF-konsortiet. Som koordinatore af den danske indsats blev følgende udpeget: H. Sørensen, G. Kullenberg, mag. scient. H. C. Larsen, GGU, samt repræsentanter fra Geofysisk Institut, AaU, DGU og DtH.

C. Pulvertaft

International Mineralogical Association, IMA

På IMA's 13. møde i Varna, Bulgarien, i sept. 1982 blev det vedtaget, at det 14. møde skulle holdes i 1986 i Stanford, Californien, USA.

IMA organiserede – i samarbejde med organisationskomiteen for den 27. internationale geologkongres – sektion C10 mineralogi på den 27. internationale geologkongres i Moskva, USSR, i aug. 1984. Der blev afholdt 3 symposier med 11 sektioner: 1) mineralers typomorfi, 2) nye krystalkemiske data, 3) mineralers fysiske egenskaber, med i alt 137 indlæg.

IMA's council afholdt sit andet officielle møde, siden det blev valgt i Varna i 1982. The Commission on Gem Materials, on Mineral Data and Classification og on Physics of Minerals holdt åbne kommissionsmøder, the Commission on History and Teaching holdt et uformelt møde.

Følgende er valgt til danske medlemmer af IMA's kommissioner for 1 år: lektor Aage Jensen (Gem Materials), lektor O. Jørgensen (Crystal Growth of Minerals), lektor, dr. E. Makovicky (Electron Microscopy applied to Mineralogy and Physics of Minerals), professor, dr. phil. H.

Micheelsen (History and Teaching, og New Minerals and Mineral Names), professor, dr. phil. H. Pauly (Ore Microscopy), afdelingsleder, lic. scient. O. V. Petersen (Museums) og lektor J. Rønsbo (Mineral Data and Classification). Endvidere blev følgende foreslået til IMA's arbejdsgrupper: Vagn Buchwald (Cosmic Mineralogy) og lektor O. Johnsen (Abstracts). Lektor O. Johnsen er på opfordring indtrådt som skandinavisk repræsentant i IMA's Subcommittee on Amphiboles.

Ole V. Petersen

International Union of Nutritional Sciences, IUNS

Fra IUNS er der i løbet af 1984 kommet et enkelt »News Letter« (juni 1984), navnlig vedr. »XIII International Congress of Nutrition«, Brighton, England (18.-23. august 1985). I forbindelse med kongressen afholdes næste generalforsamling i IUNS. Endvidere er modtaget referat af et rådsmøde i IUNS, afholdt i foråret 1984 i London.

Nationalkomiteen har i løbet af 1984 diskuteret rapporten »Dansk Ernæringsforskning. Status og Fremtid«, herunder navnlig hvilke initiativer komiteen kunne bidrage med til støtte for en snarlig etablering af ernæringsforskningsinstituttet, hvilke krav der må stilles til et tværfagligt instituts arbejdsopgaver og dets kvalificerede bemanning samt til forventede undervisningsaktiviteter og eventuel oplysningsformidling overfor befolkningen gennem et samarbejde med Statens Husholdningsråd og Statens Levnedsmiddelinstitut og eventuelt andre. I denne sammenhæng har nationalkomiteen drøftet planer om etablering af en »Dansk Ernæringsfond« i lighed med f.eks. »Stiftelsen Svensk Näringsforskning«. Dette initiativ er af komiteen blevet videredelegeret til et opklarings samarbejde imellem »Selskabet for Ernæringsforskning« og »Levnedsmiddelselskabet« (LEVS). Et forberedende møde i denne sag har været afholdt i efteråret 1984. Nationalkomiteen har taget kontakt med Undervisningsministeriets Direktorat for de Videregående Uddannelser, idet man ønsker nationalkomiteens ekspertise og faglige bredde udnyttet bedst muligt.

E. Aaes-Jørgensen

International Union of Pure and Applied Biophysics, IUPAB

I august 1984 afholdtes den 8. internationale biofysikkongres i Bristol. I forbindelse hermed holdt IUPAB generalforsamling, hvor Danmark var repræsenteret af lektor Jens Nørby, Aarhus Universitet. Lektor Nørby repræsenterede tillige nationalkomiteen ved et møde i European Biophysical Societies Association (EBSA) i tilslutning til kongressen.

Nationalkomiteen har i 1984 afholdt ét møde på Odense Universitet om undervisningen i fysik og biofysik for læge- og naturvidenskabsstuderende ved danske universiteter. Mødet var foranlediget af de akutte vanskeligheder på flere universiteter med at tilrettelægge undervisningen på en måde, der på samme tid motiverer studenterne og giver dem et rimeligt fagligt udbytte.

Nationalkomiteen har desuden forsøgt – på given foranledning – at afklare mulighederne for rejsestøtte til danske repræsentanter ved internationale møder om universitetsundervisning (in casu i biofysik, men problemstillingen er generel for alle fag). Denne sag blev ikke nogen succes, idet Undervisningsministeriet forlagde nationalkomiteens henvendelser i så lang tid, at sagen blev uaktuel.

Nationalkomiteen har også i 1984 formidlet indbydelser til møder og kongresser til danske biofysikere. Ved medlemskabet af EBSA er det dels sikret, at vi modtager meddelelse om alle de møder, der arrangeres af de tilsluttede organisationer, dels er danske biofysikere sikret samme rettigheder (f.eks. reduceret deltagegebyr) som medlemmerne af den arrangerende organisation.

Axel Michelsen

International Union of Theoretical and Applied Mechanics, IUTAM

Aktiviteterne har i 1984 samlet sig om afholdelsen af den 16. Internationale IUTAM-Kongres, der fandt sted 19.-25. august på Danmarks Tekniske Højskole (DTH) i Lyngby. Dansk Center for Anvendt Matematik og Mekanik (DCAMM), der formidler information om arbejdet i IUTAM, forestod det praktiske arrangement og stod, sammen med DTH og Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, som indbyder til kongressen.

Placeringen af kongressen her i landet kan tages som et udtryk for anerkendelsen af den danske indsats på fagområdet, og det gav danske

forskere på området teoretisk og anvendt mekanik en lejlighed, som også blev benyttet, til deltagelse (70 ud af ialt 781 deltagere), samt aktiv medvirken med bidrag i form af papers og posters (17 ud af ialt 418 forelagt). Formanden for nationalkomiteen var præsident for kongressen, undervisningsministeren talte ved åbningen, og der var bl.a. reception på Københavns Rådhus.

I 1984 blev der desuden afholdt 5 internationale symposier: Symposium on Fundamentals of Deformation and Fracture (J. Eshelby in memoriam) 2.-5. april i Sheffield, England. – Symposium on Probabilistic Methods in the Mechanics of Solids and Structures (W. Weibull in memoriam) 19.-21. juni i Stockholm, Sverige. – Symposium on the Influence of Polymer Additives on Velocity and Temperature Fields, 26.-28. juni i Essen, BRD. – Symposium on Laminar-Turbulent Transition, 9.-13. juli i Novosibirsk, USSR. – Symposium on Optical Methods in Fluid and Solid Dynamics, 17.-21. september i Liblice, Tjcechoslovakiet.

P. Scheel Larsen

F. Niordson

International Association of Engineering Geology, IAEG

Nationalkomiteen har i 1984 modtaget og viderefordelt to Bulletiner: Nr. 28 med artikler vedr. et bredt spekter af ingeniørgeologiske emner og en omfangsrig nr. 29 med indlæggene fra årets store internationale kongres i Nice med hovedemnet »Aggregates«. Ud over kongressen i Nice har der været afholdt generalforsamling i Moskva i forbindelse med den internationale geolog-kongres. Der var hverken dansk deltagelse ved mødet i Nice eller ved generalforsamlingen.

Der ikke er indkaldt til større internationale kongresser i 1985, men der træffes forberedelser til den ingeniørgeologiske verdenskongres, som afholdes i oktober 1986 i Buenos Aires, og til en international kongres med hovedemnet »Engineering geology problems in seismic areas« i Bari, Italien, i april 1986.

Der har været afholdt 5 møder i den af nationalkomiteen nedsatte arbejdsgruppe til udarbejdelse af en vejledning i »Klassifikation og terminologi for jord- og bjergarter«. Arbejdsgruppen håber at kunne fremlægge det færdige udkast til vejledningen for nationalkomiteen sidst i 1985 eller tidligt i 1986.

Gunnar Larsen

John Frederiksen

International Union of the History and Philosophy of Science, IUHPS

Nationalkomiteen har i løbet af 1984 fået opfyldt to længe nærede ønsker. For det første er det, takket været en særlig indsats fra Aarhus Universitets Institut for de eksakte videnskabers historie, lykkedes at udsende en ny udgave af fortegnelsen over »Aktiviteter inden for matematikkens, naturvidenskabernes og medicinens historie og filosofi« fra 1977. Den nye udgave er udarbejdet af assistent Else Lehmann og lektor Kurt Møller Pedersen. For det andet er det lykkedes at starte et regelmæssigt udkommende »news letter«, som under titlen »Orientering fra Den danske nationalkomité for videnskabshistorie og videnskabsfilosofi« redigeres af David Favrholt og fremstilles på Odense Universitet.

Årsmødet afholdtes d. 16.-17. november med ca. 30 deltagere på Rigshospitalet. Foredragene var grupperet således, at ét om »modeller for rationalitet i teoriudvikling« (ved lektor Jan Riis Flor) efterfulgtes af ét om »Udviklingen af økonomisk teori belyst ud fra nyere videnskabsfilosofiske modeller« (ved lektor Chr. Knudsen). Næste gruppe omhandlede astronomi- og matematik-historie: »Om dekanernes beliggenhed i ægyptisk astronomi« (prof. Olaf Schmidt), »Sacrobosco« (Olaf Pedersen), »Liouville« (lektor J. Lützen). Hertil kom et fysikhistorisk foredrag: »Om William Thomsons elektromagnetiske arbejder« (lektor Ole Knudsen). Lørdag formiddag var helliget mindet om lægen og psykologen Carl Lange, der fødtes 1834 (foredrag af lektor C.H.Koch og overlæge A. Amdisen).

Endelig redegjorde overlæge E. Hovesen for en registrant for Medicinsk-historisk museum.

Af internationale møder med dansk deltagelse støttet af IUHPS kan nævnes symposiet »Longitude Zero«, der afholdtes i Greenwich 8.-14. juli med Olaf Pedersen som præsident, i anledning af hundredåret for Greenwich-medianens internationale anerkendelse.

Mogens Blegvad

C. M. Taisbak

International Union of Immunological Societies, IUIS

Nationalkomiteen har i 1984 fortsat sine ugentlige og offentligt tilgængelige møder på Rigshospitalet, Tagensvej. På disse møder har danske immunologer per invitation fremlagt egne forskningsresultater til diskus-

sion, eller har på basis af den nyeste litteratur fremlagt aktuelle og kontroversielle videnskabelige problemer i immunologien til almindelig diskussion.

Nationalkomiteen var repræsenteret ved formanden for Dansk Selskab for Allergologi og Immunologi, overlæge, dr.med. Nils Axelsen, Statens Seruminstitut, ved årsmødet i Scandinavian Society of Immunology, der fandt sted i Odense 18.-20. maj 1984. Årsmødet i IUIS-Council i 1984 fandt sted i forbindelse med 6th European Immunology Meeting i Interlaken 2.-5. september 1984. Nationalkomiteen var ikke repræsenteret ved Councilmødet, hvorimod afdelingsleder, dr.phil. Jørgen Spärck, Statens Seruminstitut, repræsenterede nationalkomiteen ved møde i European Federation of Immunological Societies, også afholdt i Interlaken.

Morten Simonsen

International Union of Physiological Sciences, IUPS

Nationalkomiteen har formidlet forslag til inviterede foredragsholdere og symposie-emner til den internationale fysiologkongres, der afholdes i Vancouver, Canada, i 1986. Desuden har nationalkomiteen gennem henvendelse til Nordisk Insulinlaboratorium opnået tilsagn om støtte til afholdelse af en August Krogh lecture ved samme kongres (i fortsættelse af et lignende arrangement ved den forrige kongres i Sydney).

Forsøgsdyrsituationen er stadig et alvorligt problem for fagområdet fysiologi. N. A. Thorn har ved forskellige internationale møder repræsenteret Danmark ved debatter om dette emne.

Nationalkomiteen har påny overfor Nordisk Forening for Fysiologi foreslået, at der stilles rejsestipendier til rådighed for yngre forskere som støtte til deltagelse i internationale fysiologkongresser.

Christian Crone er fortsat formand for International Commission for Microcirculation og vicepræsident i IUPS.

N. A. Thorn

Christian Crone

International Union of Psychological Science, IUPsyS

Nationalkomiteen har afholdt otte møder i 1984. Komiteen har bl.a. forberedt deltagelse i IUPsyS's 23. kongres og årsmøde, der blev afholdt i Mexico, Acapulco, fra den 2. til den 7. september 1984, samt orienteret

om kongres og årsmøde i Dansk Psykolog Nyt. De danske delegater til kongressen var lektor, mag.art. Ole Dreier og lektor, cand.psychol. Steinar Kvale. Der blev optaget 2 nye medlemmer i IUPsyS, hhv. Zimbabwe og Nicaragua, den sidste med anbefaling fra den amerikanske delegation. På den efterfølgende åbne kongres deltog 3000 psykologer. Hovedindtrykket var en massiv dominans af nordamerikansk psykologi. Inden for denne dominerede nogle informationsteoretiske retninger. Et andet hovedindtryk der står tilbage er, at de retninger, som har en central position i dansk psykologi i dag, i ringe grad var repræsenteret på den internationale psykologikongres i Acapulco, og at den teknologisk orienterede psykologi dominerede og er under massiv udbredelse i udviklingslandene.

Ud over komiteens støtte til tidsskrifterne »Nordisk Psykologi«, »Udkast« og »Psyke og Logos« kan nævnes, at der nu vil blive redigeret en fast rubrik i Dansk Psykolognyt om den psykologiske videnskabs aktuelle spørgsmål og resultater. Endvidere er der udarbejdet planer for en forøget anvendelse af forskning som led i kvalificeringen af psykologers professionsudøvelse. Planerne vil blive forelagt i Dansk Psykologforening.

Per K. Larsen

Laila Skoubo

Scientific Committee on Oceanic Research, SCOR

Dansk Nationalråd for Oceanografi har 25 medlemmer repræsenterende de fleste institutioner, som driver havforskning eller beslægtet virksomhed. I 1984 er afholdt to møder, hvor der er givet information om igangværende og kommende aktiviteter (danske eller med dansk medvirken), symposier, andre internationale videnskabelige møder, kongresser og møder i internationale organisationer. Specielt virker Nationalrådet som kontaktorgan for aktiviteter i SCOR, Intergovernmental Oceanographic Commission (IOC), International Council for the Exploration of the Sea (ICES), International Association for the Physical Sciences of the Ocean (IAPSO), International Association for Biological Oceanography (IABO) og de nordiske kollegier for fysisk oceanografi og marinbiologi. Information om aktiviteterne videregives gennem medlemmerne og via referat fra møderne, som udsendes til de berørte institutter.

Det 3. Danske Havforskningsmøde blev arrangeret af Nationalrådet 25.-27. januar 1984 på Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser afdeling på Nordsøcentret i Hirtshals. Mødet var meget vellykket og talte 220

deltagere fra 55 institutioner. Der var 42 præsentationer fordelt over 4 sessioner. Under mødet diskuteredes også samarbejde og relationer til internationale aktiviteter.

De danske repræsentanter i SCOR har været dr. phil. J. Bondam (nu erstattet af docent, dr. phil. T. Wolff siden Wolff afgik som vicepræsident i SCOR), afdelingsleder V.H.Hansen og G.Kullenberg. Denne og professor P.Gudmandsen er medlemmer i SCOR-arbejdsgrupper. I IOC-arbejdet deltager docent T. Wolff, afdelingsleder V.H.Hansen, forstander A.Nielsen, lic. sient. T.Jacobsen, G.Kullenberg, mag. sient. V.Jacobsen, og i ICES deltager mange danske forskere.

SCOR afholdt eksekutivmøde og generalforsamling i Roscoff, Frankrig, i oktober. Docent T.Wolff repræsenterede både SCOR og Danmark. SCOR's væsentligste opgaver er nedsættelse og finansiering af arbejdsgrupper vedr. centrale emner eller nye opgaver inden for global havforskning. 6 arbejdsgrupper vedtoges opløst efter endt arbejde, og status for 15 eksisterende arbejdsgrupper blev diskuteret. Det vedtoges at oprette 7 nye arbejdsgrupper med forhåbentligt dansk medlemskab i en eller to. Første del af klimaprojektet Committee on Climate Changes and the Ocean (CCCCO), Tropical Oceans and Global Atmosphere (TOGA), er nu igangsat og skal løbe over 10-12 år. Bortset fra indledende tracerstudier vil det andet hovedprojekt, World Ocean Circulation Experiment (WOCE), først kunne starte i 1989.

Eksekutivkomiteen for Intergovernmental Oceanographic Commission (IOC) afholdt sin 17. session ved Unesco i Paris med dansk deltagelse af afdelingsleder V. H. Hansen og G. Kullenberg. Docent T. Wolff var også med under en del af mødet som SCOR-repræsentant. Arbejdet i IOC omfatter det store klimaprojekt CCCC (med World Meteorological Organization (WMO) og ICSU/SCOR), havforskning i relation til havets ressourcer (levende og ikke-levende), marin forurening, global dataindsamling og udveksling og uddannelse, Sciences Training, Education and Mutual Assistance in the Marine. Mødet var en succes og viste, at IOC er i god fremgang. Det kan bemærkes, at USA ikke har trukket sig ud af IOC.

ICES afholdt møde i København med stor dansk deltagelse (60 pers.). Der kunne konstateres en klar udvikling af disse møder, især fordi de videnskabelige præsentationer og diskussioner i stort omfang var organiserede i form af temaer, hvilket gav en god kontakt mellem forskningsdisciplinerne. G.Kullenberg er for perioden 1984-86 formand for den konsultative komité, det ledende videnskabelige organ i ICES.

Nationalrådet har i årets løb diskuteret den nye Havretskonventions rolle for marin forskning, bl.a. i relation til problemer med at opnå tilladelse for forskningsfartøjer til at arbejde i økonomiske zoner og nationale fiskevande. Dette blev diskuteret i ICES og SCOR, men problemet er ikke løst. Hverken for dansk havforskning eller for udenlandske havundersøgelser i danske farvande er der i det seneste år opstået vanskeligheder. Nationale samarbejdsprojekter, som involverer flere institutioner, er i gang i indre danske farvande (bl.a. angående eutrofiering), i åbne farvande og i arktiske områder. Her deltager vi fortsat i internationale projekter og flere er under planlægning, bl. a. på inter-nordisk basis.

G. Kullenberg

Union Radio Scientifique Internationale, URSI

En dansk URSI-dag afholdtes den 27. april på Danmarks tekniske Højskole. Formålet var at udbrede kendskabet til aktuel dansk forskning og udvikling indenfor URSI's område. Der var 11 foredrag og omkring 75 deltagere i mødet.

Orientering om unionens aktiviteter foregår ved distribuering af »URSI Bulletin« til forskere og institutioner.

Fra den 28. august til den 5. september afholdtes den 21. URSI generalforsamling i Firenze. Der var ca. 1000 deltagere fra 49 lande, heraf 7 danskere fra Institut for elektroniske systemer på Aalborg Universitetscenter, Elektromagnetisk institut på Danmarks tekniske Højskole, Dansk Rumforskningsinstitut, Geofysisk Afdeling på Meteorologisk Institut og Tica A/S. Dr. techn. J. Bach Andersen blev på generalforsamlingen valgt til formand for URSI's kommission B (Fields and Waves).

Inden generalforsamlingen var der indsamlet publiceret dansk forskning indenfor unionens område i de seneste tre år, og materialet indgår i publikationen »Review of Radio Science, 1981-1983«.

T. Stockflet Jørgensen

World Climate Research Programme, WCRP

Nationalkomiteen følger fortsat aktivt det igangværende klimamodelleringsprojekt. Komiteen holdes underrettet om den planlagte nye dybdeboring på Grønland (Greenland Ice Sheet Program) og har i den

forbindelse anbefalet etableringen af en klimastation på indlandsisen. Nationalkomiteen har endvidere drøftet spørgsmål vedrørende klimarelaterede feltmålinger i Østgrønlandsstrømmen og Grønlandshavet og vil søge at støtte en koordinering af de igangværende og planlagte projekter.

Nationalkomiteen holdes løbende underrettet om EF's klimaprogram, ligesom komiteen fortsat modtager og videresender publikationer og andet skriftligt materiale vedrørende World Climate Programme.

Erik Eliassen

Jim Peabody

Mindeord

Jan Pinborg

29. april 1937 – 24. september 1982

Af *Johnny Christensen*

Sjældent har et fag lidt så tungt et tab som de klassiske og middelalderlige græsk-latinske studier da Jan Pinborg døde i 1982, 45 år gammel. En dybtgående og mangt ændrende forskning, et bredt universitetsarbejde, en personlig indvirkning, stærk gennem den respekt og hengivenhed Jan Pinborg måtte mødes med, afbrødes brat. En egentlig vurdering af hans gerning må vente, her gives kun et omrids og en almen karakteristik.

Jan Beck Pinborg blev født i 1937. Han blev student fra Niels Steensens Gymnasium i 1955, studerede derefter ved Københavns Universitet, hvor han blev cand. mag. i klassisk filologi i 1962. 1962-64 aftjente han sin værnepligt, uden beklagelse, han blev løjtnant af reserven i artilleriet. Under værnepligtstiden blev han først deltidsansat, i 1964 heltidsansat som amanuensis ved Det danske Sprog- og Litteraturselskab. I 1966 blev han amanuensis i klassisk filologi ved Københavns Universitet. 1967 blev han dr. phil. og i 1969 udnævntes han til docent. I 1973 blev han professor i klassisk filologi ved Gerhard Bendz' afgang. 1971-73 virkede han samtidig som lektor i filosofi. Allerede i 1970-71 havde han været gæsteproffesor i Kiel ved Christian Albrechts universitetet.

Hans arbejdsplads havde siden studietiden været det i 1958 oprettede Institut for Græsk og Latinsk Middelalderfilologi (IGLM). Her foregik arbejdet med Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi, der udgives af Sprog- og Litteraturselskabet. Hans lærere her var bestyreren, professor Povl Johannes Jensen og dr. Heinrich Roos. Allerede i 1961 havde Jan Pinborg ydet meget til bind II, bind IV var helt hans værk, Böethius de Dacia's *de Modis Significandis*. Bind V-VIII var han redaktør for.

Tilknytningen til Sprog- og Litteraturselskabet bevarede han, også ud over udgivelsen af »Corpus«. I 1977 blev han medlem af bestyrelsen.

Han lagde i det hele et stort arbejde i at være redaktør: jeg nævner det danske tidsskrift *Catholica* (1963-73), IGLM's serie *Cahiers de l'Institut du Moyen-Age grec et latin* (CIMAGL), fra 1972, Selskabet til Historiske Kildeskrifters Oversættelse, hvor han var i bestyrelsen fra 1977, serien *Grammatica Speculativa* (1974-81); i 1982 så han afslutningen på *The Cambridge History of Late Medieval Philosophy*, et værk som repræsenterer den drejning mod forståelsen for det logiske som han anså for nødvendig for den middelalderlige filosofihistorie. At dette mangehåndsarbejde blev en helhed skyldtes utvivlsomt Pinborg. Hans medlemskab af adskillige danske, nordiske og internationale lærde selskaber er at se først og fremmest som en følge af hans evne og vilje til samarbejde. Af Videnskaberne Selskab var medlem siden 1980.

Jan Pinborgs bibliografi afbilder hans flid, den omfatter vistnok over 90 arbejder. Men den viser også på een gang hans bredde, i emne og form, og hans evne til at forfølge et tema i dets variationer: fx spillet mellem moderne og antik-middelalderlige problemstillinger i logik og lingvistik. De større og mindre arbejder fordeler sig med omtrent halvdelen udgaver, fra Augustins *de Dialectica* til Københavns Universitets første statut, og halvdelen teoretiske arbejder, fra Stoisk sprogteori til de 15. århundredes lærdomshistorie.

Håndskriftudgaverne, af hvilke mange kom i CIMAGL, har bl. a. vist hvordan man efterhånden, ved at lede i de europæiske biblioteker, kan finde linjer i den middelalderlige forskning og universitetsundervisning som har været overset. Pinborg fik ikke blot udgivet »nye« værker af fx Roger Bacon, Petrus af Alvernia og Radulfus Brito, men også peget på nye spor som måtte følges, forfatterskaber hvis omfang og art måtte omvurderes.

Den teoretiske tolkning af den antikke og middelalderlige videnskab formidlede han i en lang række artikler, af hvilke et udvalg om logik og semantik optryktes samlet i *Medieval Semantics. Selected Studies on Medieval Logic and Grammar*, ed. Sten Ebbesen, 1984. Desuden gav han i sin disputats, *Die Entwicklung der Sprachtheorie im Mittelalter*, 1967, gennem tolkningen af læren om de såkaldte »modi significandi« et grundlag for al fremtidig forskning i middelalderens sprogvidenskab, idet han viste at man hos disse det 13. århundredes grammatikere for første gang havde en egentlig argumentation for at der fandtes en selvstændig videnskab om sproget. At skellet mellem ordklasserne var af dybtliggende semantisk

karakter, ikke blot et overfladefænomen, anså han for en grundlæggende landvinding, af blivende værdi. *Logik und Semantik im Mittelalter*, 1972, udvidede disputatsens indsigter til et udblik over den hele formalfilosofiske udvikling i middelalderen. Begge bøger vil blive stående som hovedværker i dette århundredes filosofihistoriske indsats. Interessen for den antikke sprogtænkning fik et samlet udtryk i den store afhandling om antik græsk grammatik i *Current Trends in Linguistics* 13, 1975. Selv om de mange mindre afhandlinger allerede har haft deres virkning, må man håbe på yderligere optryk i samlet form.

Jan Pinborg tog fra sine første år som universitetsansat rigelig og villig del i de administrative opgaver. Også før han blev bestyrer for IGLM deltog han i tilrettelæggelsen af dets praktiske virke. Da et klassisk institut oprettedes i 1967 var han med i den første gruppe af kolleger der søgte at organisere et gammelt fag i nye rammer. Han var i flere perioder medlem af det faglige studienævn, og i 1971-76 medlem af det Humanistiske Fakultetsråd.

Det var naturligt at en del af Jan Pinborgs undervisning, især i hans tid som professor og bestyrer af IGLM, faldt inden for det middelalderlatinske område. Imidlertid bør det ikke glemmes at han hele tiden virkede som lærer i de klassiske dele af den græske og latinske filologi. Han gennemgik fx centrale klassiske tekster som Vergil og Cicero. Markant var hans mangeårige undervisning i latinske sproglige discipliner, hvor han med held anvendte moderne lingvistiske synspunkter og metoder, en linje hans klassiske kolleger efter evne søger at videreføre. Også udadvent og tværfaglig undervisning deltog han ivrigt i. At IGLM blev hjemsted for først en »central«, senere et mere formelt »center« for middelalderstudier, ligger klart på samme linje. Herved knyttedes varige og frugtbare forbindelser mellem græsk-latinske og »folkesproglige« og historiske middelalderforskere.

Jan Pinborg var også en gavmild rådgiver og vejleder. Mange speciale- og andre afhandlinger, foruden et par disputatser, skyldte hans nænsomme stædighed deres tilblivelse. IGLM blev gennem symposier og besøg af udenlandske forskere et mødested og arne for international latinsk middelalderfilologi og -filosofihistorie.

De internationale forbindelser kom også i stand ved gæsteforelæsnin- ger i Europa og, ikke mindst i de senere år, i Amerika. Hans sidste forelæsninger og øvelser var i New Zealand. Han gennemførte dem, trods smerte og træthed, kort før sin død. Typisk var måske hans tilknytning til Polen, hvor en skolastisk tradition lever side om side med en formallo-

gisk, begge i en konstant dialektik med den aktuelle politiske og religiøse situation.

Om Jan Pinborg gjaldt det mere end om de fleste at undervisning, forskning, udgiver- og oversætterarbejde, og administration gik sammen i gensidig befordring. Forskningen var dog det grundlæggende. Middelalderen stod i centrum, men hele tiden med oldtiden som forudsætning, og med blikket frem imod vor egen tid og situation. To tankelinjer var vistnok afgørende som baggrund:

1) Middelalderen må, med alle forbehold for periodeafgrænsning, tages højtideligt som en selvstændig fremtræden af menneskelivet, vigtig for os både som en væsentlig del af vore egne åndshistoriske forudsætninger, og som noget der stadig kan øses af. At myten om den »mørke« tid må afsløres er klart. Men det er også nødvendigt at tage afstand fra den nyere, »positive« vurdering af middelalderen som en række af renæssancer. Derved indføres en falsk forankring af normerne i oldtid og nutid, med en deraf følgende neutralisering af vort forhold til de middelalderlige mennesker selv.

2) Vi kan faktisk lære af middelalderen. Inden for sit eget hovedområde: lingvistik, semantik, logik, medbragte han et grundigt og stadig udbygget kendskab til den moderne tids analytiske landvindinger. Han indså at han derved havde det bedste værktøj til dybtliggende teoretiske fortolkninger af ældre tiders ydelser inden for de sproglige og formale filosofiske discipliner. Han indgik således væsentligt i den strømning i moderne filosofi- og videnskabshistorie som har opdaget at der er et underjordisk slægtskab mellem dele af oldtidens og middelalderens filosofiske analyseforsøg og den i bred forstand strukturalistisk-analytiske drejning som megen videnskabsforståelse har undergået i vort århundrede. Pinborg mente, og havde ret til at mene, at moderne grammatikere og filosoffer med fordel kunne beskæftige sig med de middelalderlige sprogfilosoffer og logikere.

Trods sin beundring for store filosofiske systematikere som Aristoteles, Chrysippos og Thomas Aquinas, og sin erkendelse af den betydning nythomismen i det 19. og 20. århundrede fik for middelalderstudierne og åbningen mod middelalderens kultur, så var hans hjerte nok mere hos dem der dreves af tankens uro som Augustin og William of Ockham. Han kom til at lægge meget af sin forskning i at fremdrage resultaterne af det arbejde de små folk, lærere ved universiteterne i middelalderen og mere eller mindre anonyme grammatikere fra hellenismen og senere, trofast og stædigt havde lagt i at klarlægge og tilgængeliggøre deres emner. Lidet

pedantisk selv var han øm om at vi andre ikke skulle se ned på tilsyneladende pedantiske analyser af detaljer, fra Alexandrinere til nypositivister.

Et filosofisk nøgleord, tror jeg, var *articulatio*, gr. *diarthrōsis*. Det dukker op i hans skrifter lige fra den første bog (1963) om den antikke sprogteori til hæftet om »den mørke middelalder« (1981), iøvrigt noget af det mest personlige han har skrevet. Begrebet, som oprindeligt er stoisk, dækker den menneskelige erkendelses stadige rekonstruktion af virkeligheden. Ved sprogets hjælp, og under stadig skærpen af dette instrument, har mennesket en evne til, og en moralsk forpligtelse til, at fremdrage sandhed af fordom, klarhed af mørke, orden af forvirring. For at dette kan foregå må nogen en gang imellem stige op i det forhånedes elfenbenstårn og tænke sig om mens der huseres udenom. Men man skal ikke leve der. Så langt tror jeg hans egen filosofi gik. Artikulationen leder aldrig til afslutning. Tanken finder ro og hjertet mod i den kristne tro der gives os i nåde. Derved overvandt også her den sidste fjende.

En frase man ofte hører er: ingen er uundværlig. Det lyder særlig afstumpet når man tænker på Jan Pinborg. Få dage går hvor jeg ikke tænker: hvad ville han have sagt, og er ved at begynde den vante gang til hans åbne dør. Men han gjorde sit til at gøre sig selv undværlig, ved at sætte igang og lægge til rette.

Jan Pinborg var hvad man i det 18. århundrede ville have kaldt en mand af dyd. Hvis man i vor tid er bange for det ord, så lad mig bruge verbet og sige, i alt han gjorde og tænkte: han duede.

Note om mindeord og bibliografi

Mindeord er skrevet af Birger Bergh, Lunds Universitet, i Årskrift for Vetenskabs societeten i Lund 1983, og af Jan Pinborgs nærmeste elev og medarbejder dr. Sten Ebbesen, bestyrer for IGLM fra 1982, i CIMAGL nr. 41, 1982 s. III-VII, og i Årbog for Københavns Universitet for 1982, s. 31-34.

En bibliografi er udarbejdet af dr. Niels Jørgen Green-Pedersen i CIMAGL 41, 1982 s. VIII-XII.

Otto Mörkel

Otto Mørkholm

28. juli 1930–16. juli 1983

Af Rudi Thomsen

Otto Mørkholm har muligvis sat en sørgelig rekord i Selskabets historie, nemlig med hensyn til medlemskabets varighed. Han blev indvalgt i den humanistiske klasse den 21. april 1983 og døde allerede 16. juli samme år som offer for en ubønhørlig sygdom. Under hans tapre kamp med denne blev indvalget en stor opmuntring for ham. Som han selv klart gav til kende, betragtede han medlemskabet af vort Selskab som højdepunktet af sin videnskabelige løbebane.

Otto Reinholdt Mørkholm blev født i København den 28. juli 1930 som søn af overportør Frantz Lauritz og hustru Annette Mørkholm og tog klassisk-sproglig studentereksamen fra Østre Borgerdyd i 1948. I gymnasiet havde han, ikke mindst takket være sin lærer, den kendte klassiske filolog og arkæolog J. A. Bundgaards inspirerende undervisning, fattet levende interesse for den klassiske oldtids sprog og historie, og derfor gik han straks i gang med et cand. mag.-studium i klassisk filologi og historie ved Københavns Universitet, blandt hvis lærere Carsten Høeg og Knud Friis Johansen kom til at betyde mest for ham.

Allerede som student dokumenterede Mørkholm sine videnskabelige evner gennem besvarelsen af Filologisk-historisk Samfunds prisopgave for 1952, »Det annalistiske princip i Tacitus' fremstilling i Annalerne«. Den blev belønnet med højeste pris.

Straks efter sin embedseksamen i sommeren 1955 blev Mørkholm tilknyttet Den kongelige Mønt- og Medaillesamling på Nationalmuseet. Denne tilknytning skulle blive hans livsskæbne, ikke alene videnskabeligt, men også personligt, som det fremgår af, at han i 1974 ægtede Samlingens dygtige, initiativrige sekretær Annelis Thygesen, som var en utrættelig støtte for ham, ikke mindst i hans sidste sygdomsplagede år.

Mørkholms hovedopgave ved Møntsamlingen blev at videreføre det internationalt ansete katalog over dens store samling af antikke græske mønter, Sylloge Nummorum Graecorum. Denne publikation var som følge af den hidtidige udgiver, magister Niels Breitensteins alvorlige sygdom gået i stå, efter at mønterne fra det vidtstrakte landområde nord

for Middelhavet fra Italien og Sicilien over Balkanhalvøen frem til Lilleasiens græske vestkyst var blevet præsenteret i dens første 30 hæfter. Men nu kom der takket være Mørkholms energiske indsats atter fart over udgiverforetagendet, således at der i fireårsperioden 1955–59 blev udsendt ikke mindre end 6 hæfter, som dækkede mønterne fra det øvrige Lilleasien samt det vidtstrakte hellenistiske seleukiderige.

I sammenhæng med katalogarbejdet offentliggjorde Mørkholm et par mindre afhandlinger om seleukidisk numismatik, som siden skulle blive hans vigtigste studiefelt. Endvidere blev der også tid til et par publikationer af græske møntfund, deriblandt fra de danske udgravninger på Failaka, såvel som til en udgave af kilderne til Danmarks møntvæsen frem til 1340, og endelig markerede han også sine evner til at klargøre den græske numismatiks betydning som led i den antikke kulturhistorie for et bredere læserpublikum i et par artikler i »Nationalmuseets Arbejdsmark«, til hvilket årsskrift han også siden leverede flere spændende bidrag.

Gennem den nævnte imponerende aktivitet blev det klart for alle på Nationalmuseet, at der nu, hvor Georg Galsters ledelse af Møntsamlingen siden 1920 var ved at lakke mod enden, var tændt en ny stjerne i denne samling. Derfor var det kun naturligt, at Mørkholm, som hidtil havde måttet nøjes med at være honorarlønnet medarbejder ved Samlingen, blev udnævnt til museumsinspektør ved Galsters afgang i sommeren 1959, og lige så naturligt var det, at han året efter, pr. 1. juli, blev overinspektør og dermed Møntsamlingens leder, uanset at han endnu ikke havde rundet de 30 år.

Jævnside med overinspektørstillingen, som han beklædte til sin død, virkede Mørkholm siden 1967 som ekstern lektor i antik historie ved Københavns Universitet. I 1979 blev dette lektorat efter hans eget ønske ombyttet med et lektorat i antikkens og middelalderens numismatik – det første i sin art herhjemme. Men i 1982 faldt dette lektorat for den danske sparekniv – samtidig med at man i Norge fulgte de fleste andre europæiske landes eksempel ved at oprette en fast lærestol i numismatik ved Universitet i Oslo.

Takket være sit venlige væsen og sine udprægede diplomatiske evner formåede Mørkholm som overinspektør at opretholde traditionen fra Galster-perioden med Møntsamlingen som et ikke alene aktivt, men også et særdeles hyggeligt arbejdssted, hvor medarbejderne trivedes, og hvortil møntforskere fra ind- og udland med glæde vendte tilbage igen og igen. Samtidig hermed var han, atter takket være de omtalte diplomati-

ske evner, parret med en fin næse for den periodiske opdukken af nye klenodier på det internationale mønthandlermarked, en mester i at skaffe Møntsamlingen store bevillinger til møntkøb, ikke mindst fra Ny Carlsbergfondet. Det er først og fremmest hans indsats, der er skyld i, at Samlingen nu efter afslutningen af Sylloge-publikationen råder over ca. 1500 nyerhvervede græske mønter, som tænkes publiceret i et par supplementhæfter.

Sin største indsats har Mørkholm dog som overinspektør ydet gennem sin fortsatte forskning, hvorigennem han placerede Møntsamlingen som et internationalt center for studiet af græsk numismatik. Denne forskning har i udpræget grad haft tilknytning til hans udgivelse af Sylloge. Den blev fortsat med to hæfter viet Fønikien og Palæstina i 1961 og to hæfter om Parthien – Indien og Ægyptens ptolemæermønter, som han udgav i henholdsvis 1965 og 1977 sammen med Anne Kromann, og den blev bragt til en lykkelig afslutning med tre hæfter om Nordafrika og Spanien udarbejdet af andre forskere fra ind- og udland.

Københavns Sylloge Nummorum Graecorum er centralt placeret inden for græsk numismatik ved at være den eneste samlede publikation af et stort nationalt møntkabinetets græske mønter og er derfor blevet et uundværligt arbejdsredskab for alle dyrkere af græsk numismatik. Intet under da, at der i 1981–82 af et amerikansk forlag blev udsendt et nyoptryk i seks bind, efter at næsten alle hæfter var blevet udsolgt. Den høje kvalitet, som prægede publikationen fra første færd, blev til fulde opretholdt, da Mørkholm overtog ledelsen, og som udslag af den respekt, der stod om hans arbejde dermed, fik han overdraget at udarbejde hæfte 10 og 11 af Sylloge-publikationen af den tyske møntsamlers von Aulocks store samling i Istanbul. Disse hæfter, som omhandlede mønterne fra landskaberne Lykien og Pamfylien i det sydvestlige Lilleasien, udkom i henholdsvis 1964 og 1965.

Som omtalt, hidrørte det omfattende primære materiale af græske mønter, Mørkholm intensivt kom i berøring med gennem sit Syllogearbejde, fra Lilleasien bortset fra det vestlige kystland samt de tilstødende asiatiske områder og Ægypten, som gennem Alexander den Stores verdenserobring blev indlemmet i den hellenistiske kulturkreds, og det blev da også i det store og hele disse områder, der blev genstand for hans omfattende forskninger i den 23-årige periode som Møntsamlingens chef.

Det første store fremstød blev rettet mod mønterne udsendt af den særprægede seleukidekonge Antiochos IV (175–164 f.v.t.), der er blevet kendt i eftertiden på grund af sit sammenstød med den romerske

verdensmagt under en aktion i Ægypten i 168 og i endnu højere grad som følge af de forfølgelser, han satte ind mod Jerusalemets jøder. Om denne konges møntprægninger og de historiske konklusioner, der kan uddrages deraf, udsendte han i årene 1960–64 en række afhandlinger, blandt hvilke der især er grund til at nævne to: den skarpsindige studie »The Accession of Antiochus IV of Syria« (i *The American Society Museum Notes* XI, 1964) og det mere omfattende, metodisk forbilledlige arbejde »Studies in the Coinage of Antiochus IV of Syria«, som udkom i bind 40 af vort Selskabs Historisk-filosofiske Meddelelser, 1963.

Resultaterne af de pågældende afhandlinger lod Mørkholm indgå i en sammenfattende biografi af seleukidekongen, »Antiochus IV of Syria«, som han i forbindelse med afhandlingerne forsvarede for den filosofiske doktorgrad ved Aarhus Universitet i november 1967. Om kong Antiochos' liv og regering indeholdt Mørkholms monografi vel ikke så forfærdelig mange nye sikre landvindinger; men ved sin grundighed, klarhed og gennemført forsigtige kritik ragede den dog ubestrideligt op over de mange tidligere værker om seleukideherskeren, og den fik først og fremmest en blivende værdi gennem inddragelse af de vigtige historiske konklusioner, forfatteren havde kunnet drage af sine indtrængende studier af Antiochos IV's omfattende møntmateriale i de forudgående specialafhandlinger.

Også efter disputatsen holdt seleukiderigets møntvæsen Mørkholms interesse fangen, med en halv snes nye afhandlinger til følge. Herved kom han til at fremstå som anerkendt autoritet inden for seleukidisk numismatik, og derfor fik han overdraget den ærefulde opgave at skrive en indledende »Summary of Recent Scholarship« til nyudgaven af den store amerikanske numismatiker Edward T. Newells klassiske værk »The Western Seleucid Mints« i 1977.

Bortset fra de seleukidiske udmøntninger koncentrerede Mørkholms numismatiske studier, hvis resultater han publicerede i et væld af afhandlinger i talrige landes numismatiske og oldtidshistoriske tidsskrifter, sig især om tre geografiske områder: de lilleasiatiske landskaber Lykien og Kappadokien og ptolemæernes Ægypten.

Blandt Mørkholms lykiske arbejder kan der være grund til at nævne den vigtige fundpublikation »The Coin Hoard from Podalia«, som han sammen med den tyrkiske forsker Nekriman Olçay leverede til det engelske tidsskrift »Numismatic Chronicle« 1971, samt to store afhandlinger om lykiske fyrsteudmøntninger i det 5. og 4. århundrede f.v.t., som han offentliggjorde sammen med Jan Zahle i »Acta Archaeologica« i

henholdsvis 1972 og 1976, nemlig »The Coinage of Kuprlli« og »The Coinages of the Lycian Dynasts Kheriga, Kherei and Erbbina«.

Om klassificeringen af Kappadokiens mønter i hellenistisk tid udsendte Mørkholm i årene 1962–79 ikke mindre end syv afhandlinger, bl.a. stimuleret af en voldsom polemik, han her blev indviklet i med den italienske møntsamlers Bono Simonetta.

Hvad endelig angår Mørkholms studier af de ptolemæiske mønter, tog de først deres begyndelse ved midten af 1970'erne i forbindelse med forberedelsen af Sylloge-hæftet om det ptolemæiske Ægypten; men til gengæld blev det efterhånden til en halv snes arbejder, blandt hvilke det mest epokegørende er bogen om et stort ptolemæisk møntfund på Cypren, som Mørkholm publicerede i 1976 sammen med den cypriotiske forsker Ino Nicolaou: »Paphos I. A Ptolemaic Coin Hoard«.

Et væsenstræk ved Mørkholms numismatiske forskerindsats, som ud over de allerede nævnte arbejder tæller en lang række mindre afhandlinger om diverse specialproblemer, er, at den bygger på et så vidt muligt komplet møntmateriale, indsamlet på talrige studierejser i Europa, Nærorienten og USA eller tilsendt i form af gipsaftryk og fotos fra fremmede møntkabinetter. Og dette materiale blev benyttet med sikker metode, idet Mørkholm altid konsekvent inddrog de kendte møntfunds vidnesbyrd og specielt gjorde brug af den tidsrøvende, men meget givende stempelsammenlignende metode, som bygger på det faktum, at de antikke græske mønters for- og bagsidestempler ikke blev udskiftet samtidig. Herved blev det ham muligt at opstille stempelkæder for de behandlede områders mønter, og på dette sikre grundlag nåede han frem til talrige vigtige landvindinger med hensyn til mønternes kronologi og udmøntningssteder, som atter kunne danne grundlaget for en uddybet forståelse af områdernes historie og økonomiske forhold.

Ud over konsekvent at benytte møntfundene som metodisk redskab ofrede Mørkholm fra tidlig tid mange kræfter på selv at publicere møntfund, som det allerede skulle være fremgået af den tidligere opregning af hans vigtigere arbejder. At den ekspertise, han opnåede på dette område, blev værdsat i internationale fagkredse, fremgår af, at han i slutningen af 1960'erne blev udpeget til sammen med amerikaneren Margaret Thompson og englænderen Colin M. Kraay at forestå udgivelsen af den yderst vigtige omfattende fundbibliografi »An Inventory of Greek Coin Hoards«, som så dagens lys i 1973.

Bortset fra arbejderne om de lykiske mønter omhandlede Mørkholms forskninger for langt den største dels vedkommende den hellenistiske

periodes møntvæsen. På dette felt kom han snart til at indtage en førerstilling, og dette havde ikke alene til følge, at det blev betroet ham at levere forskningsoversigten »A Survey of Numismatic Research 1972–77« om den hellenistiske periode til den internationale numismatikerkongres i Bern 1979; men hvad der var endnu mere betydnings- og ærefuldt, fik han overdraget at udarbejde en syntese – den første i sin art – om hellenismens mønthistorie i det engelske Methuen-forlags anerkendte håndbogsserie. Dette store pionerarbejde påbegyndte han i 1977 under et 4 måneder langt studieophold ved Institute for Advanced Study i Princeton og fortsatte ihærdigt med det lige til sin død, selv i det sidste par år, hvor sygdommen i høj grad tærede på hans kræfter. Undervejs kunne han nok i vid udstrækning inddrage sine egne forskningsresultater; men på forskellige punkter stødte han på uløste problemer, og for at klare disse behandlede han dem jævnsides med udarbejdelsen af håndbogsmanuskrivet i småartikler, som specielt fra 1980 tilflød de forskellige landes numismatiske tidsskrifter i en stadig strøm, og som endnu ikke alle er nået frem til offentliggørelse.

Ved sin død efterlod Mørkholm sig desværre kun tre kapitler fuldt udarbejdet af det store værks planlagte 5 kapitler. Dermed er hans arbejdsindsats dog ikke gået til spilde, idet en engelsk kollega, den tidligere leder af British Museums møntkabinet, C. K. Jenkins, har påtaget sig at fuldføre værket. Følgelig vil den internationale fagverden forhåbentlig inden alt for længe få lejlighed til at stifte bekendtskab med hovedfrugten af Mørkholms forskninger.

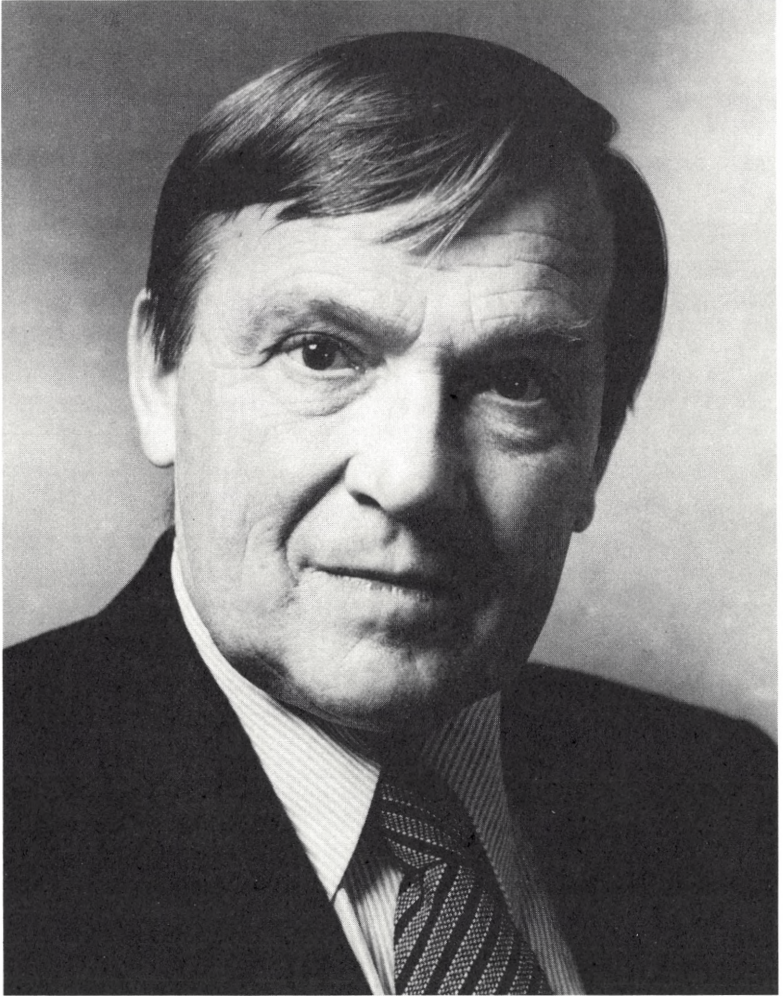
Inden for det internationale numismatiske samarbejde har Mørkholm ydet en betydningsfuld indsats på mange forskellige områder. Således var han i både 1962 og 1969 visiting lecturer ved The American Numismatic Society's højt estimerede sommerkursus i numismatik for amerikanske doktorander i New York; i 1975 ledede han det første nordiske forskerkursus i numismatik på Krogerup Højskole, og hvad der fortjener at nævnes fremfor alt, var han en dynamisk sekretær for den internationale numismatiske kommission i den lange periode fra 1965 til 1979, hvorunder han også var den ledende organisator af den vellykkede internationale numismatikerkongres i København 1967.

At Mørkholm med sin markante indsats og position inden for international numismatik modtog æresbevisninger fra nær og fjern, siger sig selv. Han var korresponderende medlem af talrige landes numismatiske selskaber og æresmedlem af selskabet på Cypern. Særlig ærefuld var tildelingen af The American Numismatic Society's medalje for fremra-

gende numismatisk forskning, Archer M. Huntington-medaljen, for året 1981 og det engelske Royal Numismatic Society's årsmedalje for 1982. Men som jeg tidligere har antydnet, gjorde ingen æresbevisning så stærkt et indtryk på ham som indvalget i vort Selskab i 1983.

I det 19. århundrede fostrede Danmark en fremtrædende forsker inden for den græske numismatik i den 1809 fødte Ludvig Müller. Denne, der blev Den kongelige Møntsamlings chef fra 1865 til sin død i 1891, slog allerede i 1850'erne sit navn fast i internationale fagkredse gennem imponerende pionerarbejder om makedonerkongerne Filip II's, Alexander den Stores og Filip III's samt diadochen Lysimachos' mønter og opnåede specielt stort ry for sit ubestridte hovedværk fra 1860-62, »Numismatique de l'ancienne Afrique« i tre bind. Han har i vort århundrede fået en værdig arvtager i Otto Mørkholm, hvor kort afmålt dennes livsbane end blev.

Æret være Otto Mørkholms minde!

— Torben Christensen

Torben Christensen

29. marts 1921 – 8. september 1983

Af *Leif Grane*

Christen Torben Christensen blev født den 29. marts 1921 i Esbjerg. Han voksede op i et kristent hjem af vel nærmest indremissionsk farve. Efter studentereksamen på Esbjerg Statsskole kom han til København i 1939 for at studere teologi. Ønsket om at blive præst havde tilskyndet ham hertil, men inspirerende lærere som Jens Nørregaard, Hal Koch og K.E. Skydsgaard gav ham hurtigt en stærk interesse for videnskabelige studier. 1944-45, medens universitetet var stærkt præget af begivenhederne under besættelsen, med delvis lammelse af undervisningen, besvarede Torben Christensen et prisspørgsmål om forholdet mellem lov og evangelium i Luthers teologi. Afhandlingen belønnedes med universitetets guldmedaille. Det var herefter givet, at han kunne regne med fakultetets bevågenhed, efter at han i 1946 tog teologisk embedseksamen. Som det er tradition i Det teologiske Fakultet med kandidater, som fakultetet stiller forventninger til, blev han sendt til udlandet, forsynet med de nødvendige legater fra fakultetets beholdning af rejsestipendier. På dette tidspunkt var hans interesser koncentreret om den systematiske teologi, især om dogmatikken. Det var derfor naturligt, at han rejste til Basel for at høre den berømte Karl Barth og til Lund for at studere hos Anders Nygren og Ragnar Bring. Den såkaldte »Lundateologi«, hvis fornemste repræsentanter disse to professorer var, havde formået at virke igangsættende på et i forhold til danske forhold forbavsende stort antal af unge teologer. Den ene dygtige disputats efter den anden blev publiceret, og Torben Christensen delte beundringen for Lundateologerne, der ikke mindst var bekendte for den betydelige Lutherforskning, de havde inspireret til. Medens opholdene i Lund og Basel tjente den brede orientering, som var nødvendig for en kommende dogmatiker, var det efterfølgende, længerevarende studium i Cambridge direkte rettet mod Torben Christensens umiddelbare studiemål, med disputats for øje.

Det var formentlig Jens Nørregaard, som direkte eller indirekte henlede hans opmærksomhed på den engelske teolog F.D.Maurice (1805-1872). Nørregaard var ikke ene om at mene, at Maurice's teologi

skulle være nært beslægtet med Luthers. Med det solide kendskab til reformatoren, som var erhvervet i forbindelse med prisopgaven, var det ikke urimeligt, at Torben Christensen satte sig for at undersøge denne formodning nærmere. I Cambridge søgte han især at tilegne sig den brede baggrund for Maurice-studiet, som var nødvendig, dvs. et overblik over engelsk kultur og teologi i første halvdel af det 19. århundrede. Af betydning for hans senere arbejde var det formentlig, at han i Cambridge blev fortrolig med dette universitets stolte traditioner inden for patristikken (studiet af kirkefædrene). Skønt dybt koncentreret om egne mål var han livet igennem altid meget åben for tilskyndelser fra fagområder, han ikke selv havde haft lejlighed til at fordybe sig i. Da han hjemmefra gennem Jens Nørregaards undervisning allerede havde blik for patristiske studier, har han utvivlsomt suget til sig. Også rent konkret mødte han studiet af oldkirken gennem sit venskab med den jævnaldrende, senere berømte patristiker Henry Chadwick. Men samtidig søgte han at nedfælde det første resultat af sine egne forberedende studier, som han kunne fremlægge i den lille bog »Et Bidrag til Forståelsen af S.T. Coleridge's religiøse Udvikling«, der udkom 1949.

Torben Christensen kom hjem fra England i sommeren 1948. Som det dengang var skik ved fakultetet, når det ville give forventningerne til en ung kandidat et synligt udtryk, efter at tildelingen af rejseselegater havde fundet sted, blev han ansat som undervisningsassistent. Man ønskede på denne måde at give ham lejlighed til at vinde erfaringer som akademisk lærer. Hans daværende interesser gjorde det naturligt, at han formelt ansattes hos professoren i dogmatik, K.E.Skydsgaard. Som undervisningsassistent gennemgik han i efterårssemesteret 1948 Den augsburgske Bekendelse. Allerede denne første akademiske lærervirksomhed var præget af den entusiasme, der livet igennem bestemte Torben Christensens meddelelsestrang og hele forhold til studier. Som deltager i denne undervisning i mit femte semester på universitetet kan jeg bevidne, at entusiasmen var smittende. Hans udredninger var lange og delvis ubehjælpomme i formen, men for den, der kunne lytte, var der meget at hente. Også uden for auditoriet havde han meget at sige, og han var jo lettere tilgængelig end professorerne, som dengang unægtelig var omgivet af en betydelig ærefrygt. Yngre studenter »forstyrrede« dem ikke uden betydeligt tilløb, medens den unge undervisningsassistent var parat til at dele sin begejstring med hvem, der ønskede det.

Det var ganske vist en stor ære at være undervisningsassistent, men leve af det kunne man ikke. Torben Christensen var derfor nødt til at se

sig om efter en stilling. I april 1949 konstitueredes han som sognepræst i Skallerup og Vennebjerg i Nordjylland, hvor hans virke dog blev af kort varighed, idet han allerede i september samme år udnævntes til universitetsadjunkt med K.E.Skydsgaard som vejleder. Dermed opnåede han, omend på yderst beskedne vilkår, ro til disputatsstudierne. Skønt hans virke som præst i folkekirken således kun blev et intermezzo i hans liv, eftersom han gik direkte fra universitetsadjunkturet over i det professorat, han bestred til sin død, var han selv meget glad for at have opnået ordination. Det betød noget for ham at kunne fungere som præst, men først og fremmest at *være* præsteviet.

Som universitetsadjunkt underviste Torben Christensen to timer ugentligt i emner efter eget valg. Hans undervisning bekræftede forventningerne til ham som en kommende systematiker, og den blev ikke mindst fulgt af de dygtigere studenter. Han krævede meget og var meget omhyggelig og grundig i sin gennemgang af skriftlige opgaver. Nogen umiddelbar udsigt til varig ansættelse ved universitetet havde han ikke, da lærerne i systematisk teologi alle kunne se frem til endnu en lang årrække ved fakultetet. Denne situation ændredes imidlertid i 1953, det år, da Det teologiske Fakultet inden for nogle få måneder mistede tre af sine medlemmer, deriblandt Jens Nørregaard. Jeg husker tydeligt min forbløffelse, da jeg under et studieophold i Tübingen i en dansk avis læste, at Torben Christensen var blandt ansøgerne til Nørregaards professorat i kirke- og dogmehistorie. Ved nærmere eftertanke var det dog ikke så svært at forstå. Grænserne mellem det fag, han hidtil havde helliget sig, og det, han nu søgte ansættelse i, var ikke så skarpe, at en kursændring ikke skulle være mulig. Torben Christensen var ydermere i den gunstige situation, at han netop havde afleveret sin disputats til bedømmelse. Han kunne altså bruge sin undervisningspligt som anledning til at tage nye studier op og kastede sig med fuld kraft over studiet af urkristendommen.

I juni 1954 disputerede han for den teologiske doktorgrad, og allerede samme efterår udnævntes han til professor i kirke- og dogmehistorie. Disputatsen, »Logos og inkarnation. En Studie i F.D.Maurice's Teologi«, er en grundig og indtrængende undersøgelse, som vil opridse den teologiske totalkonception, som Maurice aldrig selv har fremstillet i sammenhæng. Bogens opbygning minder næsten om en dogmatik i klassisk forstand, men altså således, at det ikke er forfatterens egen teologi, men F.D.Maurice's, der figurerer under de enkelte rubrikker. Bogens tese er helt afvisende over for ideen om, at Maurice skulle være

påvirket af eller beslægtet med Luther. Tværtimod går den ud på, at Maurice kun kan forstås på baggrund af en platonisk livs- og verdensforståelse, et synspunkt, som indtil da var ukendt i Maurice-forskningen. Når det ikke havde været erkendt, skyldtes det ifølge Torben Christensen dels, at Maurice udtrykker sig i et tilsyneladende traditionelt teologisk sprog, dels, at han aldrig har givet en samlet fremstilling af sin opfattelse, der kun kan gribes i en helhedsforståelse af det store og spredte forfatterskab. Den særlige situation med det ledige professorat bevirkede, at bogen udkom på dansk, men det var tanken, at den skulle oversættes til engelsk. De mange nye opgaver, som professoratet stillede, medførte, at en revideret udgave på engelsk først kunne udkomme i 1973 (*The Divine Order. A Study in F.D.Maurice's Theology. Acta theologica danica, Vol. XI, Leiden 1973*).

Da værket endelig forelå i en engelsk version, var Torben Christensen forlængst kendt i England som en fremragende kender af engelsk kirkehistorie i det 19. århundrede. Arbejdet med disputatsen havde givet ham kendskab til et omfattende materiale, som kunne kaste nyt lys over et storslået eksperiment i Englands offentlige liv i det 19. århundredes midte. Efter et nyt Englandsophold kunne han i 1962 udsende bogen »Origin and History of Christian Socialism 1848-54« (*Acta Theologica danica Vol. III, Copenhagen 1962*). Dette store arbejde er i dag et standardværk. Også her er Maurice en hovedfigur, men han overskygges af den kristne socialismes egentlige inspirator og leder, J.M.Ludlow. Bevægelsen opstod i et samarbejde mellem Maurice og Ludlow, bl.a. foranlediget af de politiske uroligheder i forbindelse med »The People's Charter« (1848). Den havde megen medgang og var i 1854 nær ved alvor at slå igennem, da Maurice ikke blot sprang fra, men direkte spændte ben for bevægelsen. Som det påvises, var Maurice overhovedet ikke interesseret i kristen socialisme som en politisk og socio-økonomisk samfundsfaktor og måtte derfor melde fra, just da bevægelsen var ved at vinde fodfæste. Med denne undersøgelse, der helt igennem er en historikers værk, byggende på arkivmateriale og samtidig periodisk litteratur, skabte Torben Christensen sit internationale ry som kirkehistoriker. En senere frugt af disse studier udgør afhandlingen »Harald Westergaard og John Malcolm Ludlow. Optakten til den kristelig sociale bevægelse i Danmark« (*Kirkehistoriske Samlinger 1976, 292-326*), der især bygger på langvarig brevveksling mellem den danske nationaløkonom og den engelske kristne socialist.

Bortset fra bogen om den kristne socialisme havde Torben Christensen

siden 1954 været næsten fraværende fra litteraturen. Det var der gode grunde til. En professor i kirkehistorie kan ikke tillade sig afgrænsninger til egne specialer eller perioder, men tvinges til, hvor ufuldkomment det end måtte blive, at bevare overblikket over hele forløbet. Det hænger sammen med, at kirkehistoriens funktion inden for det teologiske studium misrøgttes, hvis den opløses i partielle studier. Uanset det vanskelige i opnåelsen af et overblik over hele det kirkehistoriske forløb er bestræbelsen herpå en nødvendighed, fordi den *teologiske* interesse i kirkehistorien er rettet mod traditionen i dens helhed. Torben Christensen kastede sig ud i dette arbejde med vanlig energi. Skønt han indfangedes af studiet af oldkirken og havde svært ved at slippe det, holdt han også forelæsninger over den øvrige kirkehistorie. Arbejdet med at tilegne sig et rimeligt mål af vigtige kilder og i hvert fald den mest uomgængelige litteratur tager selvsagt en årrække. Man kan derfor ikke undre sig over, at hans vigtigste litterære bidrag længe vedrørte områder, han havde kendskab til, inden han blev professor. Foruden det allerede nævnte værk drejer det sig om nogle reformationshistoriske studier fra begyndelsen af 1960'erne. På Hal Kochs initiativ udsendtes en ny firebinds udgave med udvalgte skrifter af Luther i ny oversættelse. Torben Christensen skrev indledning til 1. bind (Martin Luther. Et menneskes kamp for en nådig Gud, Luthers skrifter i udvalg I, København 1962, 9-41), og han var udgiver af Bind IV (Evangelium og verden: Luthers samfundsopfattelse, Bind IV, 1964 (generel indledning); desuden indledninger og noter til de enkelte skrifter). I en festskriftartikel behandlede han nadveropfattelsen hos Luther og den danske reformator Peder Laurentsen (Evangelium og Sakramente. Festskrift til K.E. Skydsgaard, København 1962, 136-159 og 274-288).

I 1965 mærkes det første udadrettede tegn på, at Torben Christensen vil til at udmønte de studier, som hidtil kun var kommet til udtryk i auditoriet. Artiklen »Til spørgsmålet om kristendommens hellenisering« (Festskrift til N.H.Søe, København 1965, 11-32) tager kritisk stilling til Adolf von Harnacks berømte tese om den omformning af kristendommen, som skal have fundet sted, da kristne teologer begyndte at udtrykke sig i den hellenistiske filosofis tankeformer. Hermed var der peget på det område, der vedblivende skulle beskæftige Torben Christensen indtil hans død: mødet mellem kristendommen og den antikke kultur.

Frugterne af de mangeårige studier blev i 1967 fremlagt i den 600 sider store bog: »Kristendommen og Imperium Romanum. Kristendommens oprindelse og historie til år 600«. Det er den udførligste fremstilling af

dette emne, der findes på dansk. Bogen er en imponerende arbejdspræstation. Har man selv beskæftiget sig med denne periode af kirkehistorien, ved man at værdsætte de omfattende kundskaber, der skjuler sig bag den desværre udokumenterede fremstilling. På en lang række punkter har først denne bog overført vigtige forskningsresultater til dansk og således gjort op med ældre anskuelser, der måske lidt for længe har været rådende blandt danske teologer. Der er således også tale om en betydelig forskningsformidling i dette værk. Da bogen udkom, var Torben Christensen allerede i gang med et stort projekt, nemlig en ny håndbog i kirkehistorie til afløsning af Jens Nørregaards bearbejdelse af Hjalmar Holmquists store tre binds værk. Et samarbejde med professor Sven Göransson, der var blevet indledt, da Torben Christensen i et af sine første professorår var nordisk gæstedocent i Uppsala, bar her frugt. Første bind af det nye værk, der går frem til ca. 1250, blev skrevet af Torben Christensen og udkom 1969.

For de første 600 års vedkommende er der naturligvis tale om en forkortet udgave af den tidligere publicerede bog. Derimod er middelalderens kirkehistorie et nyt arbejde. Her, hvor Torben Christensen ikke følte sig hjemme på samme måde, bygger han naturligvis i overvejende grad på standardlitteraturen, men resultatet er blevet en velafvejet fremstilling, som er fortrinligt egnet til formålet: at være en indførelse i middelalderens kirkehistorie. Håndbogen afsluttedes 1976 med et stort bind om det 19. og 20. århundrede (2. bind var skrevet af Sven Göransson), hvoraf Torben Christensen skrev de 500 sider. Også her er der tale om godt håndværk, for Englands vedkommende om en virkelig kenders skildring. Ikke mindst bærer dog dette bind præg af Torben Christensens store interesse for den såkaldte tredje verden. Siden sin ungdom havde han været meget optaget af kristen mission, og i mange år var han formand for Dansk Pathanmission. På flere rejser til Indien har han søgt at sætte sig ind i forholdene. I kirkehistoriens 3. bind har han givet den første moderne skildring af Asiens, Afrikas og Sydamerikas kirkehistorie på dansk.

Den kirkehistoriske håndbog lagde beslag på nogle år, men i sin undervisning fortsatte Torben Christensen den intensive beskæftigelse med oldkirken. I 1970 udkom bogen »Romermagt, hedenskab og kristendom. En kulturkamp« (tysk udgave 1981). Udtrykket »kulturkamp« er vigtigt, for under denne synsvinkel betragtede Torben Christensen kampen mellem kristendommen og den antikke kultur. Med baggrund i en almen skildring af modsætningen mellem kristendommen og den

hellenistiske religiøsitet samles opmærksomheden om den romerske religionspolitik konfrontation med kirken. Fremstillingen føres frem til anerkendelsen af kristendommen som statsreligion i 380, men med tyngdepunkt i den sidste forfølgelse og Konstantins favorisering af kristendommen. Den skarpe betoning af kristendommens sejr i denne kamp kan siges at være et grundsynspunkt i Torben Christensens arbejde med oldkirken. Det er et synspunkt, som har været igangsættende for hans studier, og som har skærpet den for ham karakteristiske skepsis over for forgængerne, men som også vil sørge for, at hans resultater fortsat vil være genstand for diskussion, en omstændighed, han næppe havde noget imod.

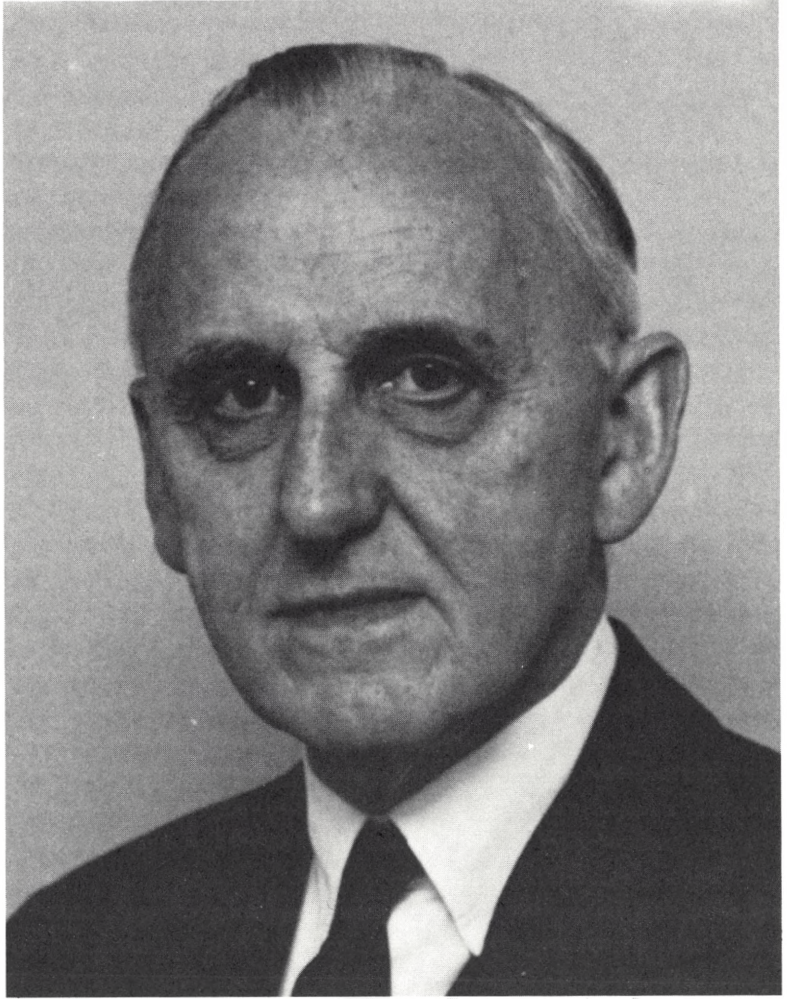
Bogen om kulturkampen var en forberedelse til den store afhandling, der 1974 udkom som universitetsfestskrift: »C. Galerius Valerius Maximinus. Studier over politik og religion i Romerriget 305–313«. Med dette værk, der bygger på kildekritiske studier over de vigtigste kristne kilder, Euseb og Laktants, men iøvrigt inddrager alt tilgængeligt kildemateriale, herunder panegyrik og numismatisk materiale, giver Torben Christensen tilsyneladende en af lederne i hedenskabets afsluttende kamp mod kristendommen en »Ehrenrettung«. Just dette står imidlertid i den smukkeste overensstemmelse med kulturkamp-synspunktet: den kristne Konstantin må jo have en værdig modstander, hvis der virkelig skal være tale om en omfattende kamp mellem to forskellige kulturer. Bogen indeholder en grundig diskussion med den hidtidige forskning. Blandt andet implicerer den en afvisning af den forståelse af kristendommens favorisering, som Hal Koch havde fremlagt i sit universitetsfestskrift fra 1952, »Konstantin den Store«, hvori det søges påvist, at kristendommen just indtræder på den plads, som rigsreligionen hidtil havde indtaget. Det vil blive interessant at se, hvorledes Maximinus-bogen vil blive modtaget af den internationale forskning, når den bliver udsendt på engelsk. At den vil vække opmærksomhed, kan der ikke være tvivl om. De grundlæggende synspunkter er ganske vist allerede kendt i fagkredse gennem kongresbidrag, men bogen fortjener i sin helhed at indgå i den internationale faglitteratur. Iøvrigt har Torben Christensen fortsat sine kildekritiske studier over Euseb, bl.a. med inddragelse af Rufins latinske oversættelse og fortsættelse af Eusebs kirkehistorie. Såvel disse emner som vigtige begivenheder i forbindelse med Konstantins sejr har siden Maximinus-bogen givet anledning til nye lærde afhandlinger i tidsskriftartikler, og endnu et større arbejde om Euseb og Rufin forventes snart udgivet.

Torben Christensen har ikke blot gennem sine bøger og tidsskriftaf-

handlinger erhvervet sig et internationalt navn som oldtidshistoriker og som kender af engelsk kirkehistorie i det 19. århundrede; men han har, især i de senere år, også på flere områder gjort sig gældende i internationalt, videnskabeligt samarbejde. Han havde megen kontakt med engelske og tyske patristikere, og i de senere år har han organisatorisk været aktiv i forbindelse med studiet af forholdet mellem kristendommen og de kulturer, som missionen er blevet konfronteret med uden for Europa. Der foreligger en række artikler fra hans hånd om disse emner. Den gamle kærlighed til missionen satte sig spor, som utvivlsomt var blevet dybere, hvis han havde haft mulighed for at fortsætte dette arbejde. Også i Det nordiske Platonselskab har han været en aktiv deltager fra begyndelsen, ligesom han har haft stor andel i etableringen af den danske, tværfaglige kreds, der to gange årligt mødes med Augustin og hans indflydelsessfære som emne. Samtidig har han hyppigt været brugt som forelæser og bedømmer i Norge og Sverige. Samarbejdet med Uppsala indbragte ham den teologiske æresdoktorgrad.

Med sin flid og dygtighed og sine høje krav til videnskabeligt arbejde har Torben Christensen været til inspiration for kolleger i og uden for sit eget fakultet. Det var karakteristisk for ham, at han som lærer var lige så samvittighedsfuld som i sit litterære arbejde. Omhyggelig forberedelse og omfattende viden prægede hans undervisning. Han var en storartet ekskursionsleder, hvis ægte nysgerrighed og utrættelige lyst til nye oplevelser og ny indsigt har været en tilskyndelse for mange. Man kunne ikke være hans kollega uden i ham at møde en bestandig påmindelse om, hvilke krav der stilles til en universitetslærer. Jeg har ikke kendt mange, for hvem blasertthed og selvtilstrækkelighed var så fremmede, som de var for ham. Vi kunne fagligt være stolte af ham, men vigtigere var det måske, at hans altid usvækkede begejstring for studier var så ansporende. For Videnskabernes Selskabs vedkommende er der grund til med taknemmelighed og glæde at konstatere, at Torben Christensen har bidraget stærkt til at øge respekten for dansk kirkehistorisk – eller som man simpelthen ville sige på angelsaksisk grund – historisk forskning.

Æret være hans minde.

Kai Pedersen

Kai Julius Pedersen

31. marts 1899 – 27. februar 1984

Af Jannik Bjerrum

Kai Julius Pedersen blev født den 31. marts 1899 på Nørrebro i København som søn af skomager Hans Pedersen (død 1941) og hustru Dorteia F. Jensen (død 1917). Hans Pedersen og hans fire brødre var alle uddannet i skomagerfaget hos den kendte håndskomager Chr. Zahle i Roskilde, men kun Hans Pedersen blev ved faget og var ansat på en skotøjsfabrik på Nørrebro. Kai Pedersen var den ældste af en søskendeflok på fem. Han havde tre søstre og en broder Johannes, som blev statsautoriseret revisor og først er død for få år siden. Hans tre år yngre søster Ellen har fortalt mig lidt om hans barndom.

Han var en stille, interesseret dreng, som tidligt lærte sig at læse og lånte bøger på folkebiblioteket. Han læste også tidligt kemisk faglitteratur, men da familien sad i små kår, havde han ingen mulighed for selv at eksperimentere. Den første tid gik han i den lokale folkeskole på Nørrebro. Men han viste sig her at være så lærenem, at velmenende lærere sørgede for, at han 11 år gl. blev overflyttet til Det Forenede Velgørenheds Selskabs Drengeskole, hvor han januar 1915 bestod den almindelige forberedelseseksamen med udmærkelse og med et meget rosende vidnesbyrd, og allerede i sommeren 1917 blev han student med udmærkelse fra Efterslægtsselskabets Skole; kun i gymnastik havde han et femtal. Dette var karakteristisk for ham. Han brød sig ikke om gymnastik og sport, men holdt meget af at gå lange fodture. Ligesom sin klassekammerat i gymnasiet, K. Erik Jensen, den senere professor i teknisk hygiejne, valgte han at studere til kemiingeniør (eller, som det dengang hed, fabriksingeniør) på Den polytekniske Lærestalt. Her blev han allerede i studietiden opdaget af professor J. N. Brønsted som en særdeles interesseret elev i fysisk kemi. Han afskrev for denne med sin smukke håndskrift Brønsted's lille lærebog i fysisk kemi fra 1912, der var udsolgt og derfor i nogle år blev benyttet i en hektograferet udgave. Brønsted hjalp ham med anbefalinger, der var medvirkende til at skaffe ham det store kommunitet og friplads på Hagemann's Kollegium, hvor han i studietiden boede samtidig med Augusta Unmack, hans senere

kollega på Landbohøjskolens kemiske laboratorium. Kai Pedersen blev cand. polyt. i foråret 1922 med udmærkelse (7.80) og blev straks efter sin eksamen ansat som assistent ved Lærestaltens fysisk-kemiske laboratorium. Her var han kun i ét år, men i dette år udførte han eksperimentelt arbejde, der meget hurtigt fik vidtgående følger for noget så fundamentalt som definitionen af syrer og baser.

Kai Pedersen har selv fortalt til professor Kjeld Rasmussen, hans kollega ved Landbohøjskolen, hvordan det gik til. Han var i gang med at måle reaktionshastigheden for invertering af rørsukker. Denne proces katalyseres af hydroxidioner. For at opnå en langsommere proces nedsatte Kai Pedersen koncentrationen af hydroxidioner ved hjælp af en sur acetatstødpude. Men herved forløb processen stik imod forventning hurtigere. Ved dagens slutning diskuterede Brønsted og Kai Pedersen det uventede resultat, men fandt ikke løsningen.

Kai Pedersen, der hele sit liv led af søvnløshed, spekulerede imidlertid over problemet i nattens løb, og kl. 3 om morgenen gik han tilbage til laboratoriet, hvor han fuldendte gårsdagens beregninger. Alt, hvad han behøvede at gøre, var at betragte acetationer på lige fod med hydroxidioner og indføre denne antagelse i beregningerne. Da Brønsted senere ankom til laboratoriet, og Kai Pedersen fortalte om problemets løsning, sagde Brønsted efter en kort betænkningstid: »Det betyder, at vi må betragte acetationer og andre ioner, som kan optage en brintion (proton) som baser. Omvendt må vi betragte forbindelser, som kan fraspalte en proton, som syrer«. Hermed var grundlaget for Brønstedes skelsættende definition af syrer og baser skabt.

På Kjeld Rasmussens spørgsmål, om han ikke syntes, at også hans navn skulle have været knyttet til syre-base definitionen, svarede han: »Nej, Brønsted – og ikke jeg – kunne straks se konsekvenserne af det tilsyneladende »mislykkede« forsøg, og det er derfor fuldt berettiget, at definitionen alene bærer Brønstedes navn«. Denne holdning var karakteristisk for Kai Pedersens beskedenhed.

I sit fortsatte samarbejde med Brønsted var Kai Pedersen medforfatter til det berømte nitramidarbejde¹, i hvilket det vistest, at sønderdelingen af nitramid til dinitrogenoxid og vand: $\text{H}_2\text{N}_2\text{O}_2 = \text{N}_2\text{O} + \text{H}_2\text{O}$, er basekatalyseret og følger en lov, der giver den formelmæssige sammenhæng mellem katalysekonstanten og basens dissociationskonstant. Et resultat, der på smukkeste måde bekræfter den nye syre-base teori.

Kai Pedersen blev i 1923 ansat hos professor Niels Bjerrum på Landbohøjskolens kemiske laboratorium, først som honorarlønnet, sene-

re som amanuensis og fra 1958 som docent. Han fortsatte her gennem mere end en menneskealder de interessante reaktionskinetiske undersøgelser, han havde påbegyndt sammen med Brønsted.

Under et studieophold som Ramsay-Fellow ved Bristol University i årene 1924-26 erhvervede Pedersen den engelske doktorgrad (Ph.D.). Ifølge ham selv var opholdet i Bristol kun delvis en succes. Laboratoriet, han arbejdede på, blev betalt af sæbekoncernen Lever Brothers, og dets forskningsprogram var følgelig involveret i væskers overfladespænding og kolloidkemi. Pedersen fik den opgave at forsøge at bestemme opløste stoffers solvatisering i vandig opløsning ved membranfiltrering og udarbejdede en rapport, som viste, at dette ikke var muligt. Han var selvsagt skuffet, og da han var hjemme i sommerferien, overvejede han, om han skulle fortsætte studieopholdet i Bristol. Resultatet blev, at han gjorde det, men nu medbringende et apparatur og et program efter sit eget hoved. Med dette udstyr gennemførte han en interessant undersøgelse af hastigheden ved nitroeddikesyre's sønderdeling i vandig opløsning til nitromethan og carbondioxid. Dette hans første helt selvstændige arbejde² blev senere på Landbohøjskolen efterfulgt af flere lignende undersøgelser. Således carbondioxidfraspaltningen fra substituerede nitroeddikesyrer^{3,4}, fra alfa- og beta-ketosyrer⁵⁻⁷, acetoavsyre⁸, urethan^{33,34} og fra carbonatotetrammincobalt (III) ionen⁹ i sur opløsning. Ud fra disse alsidige undersøgelser er det lykkedes ham at udvikle forestillinger om mekanismen ved disse spaltninger, der forklarer de mange af ham selv og af andre gjorde iagttagelser ved disse med carbondioxidfraspaltning forbundne processer. Ved disse undersøgelser har Kai Pedersen også bidraget væsentligt til at forøge den eksperimentelle nøjagtighed ved sådanne processer, ved hvilke reaktionshastigheden måles ved en gasudvikling¹⁰. Således kan det nævnes, at han i en undersøgelse af carbondioxidfraspaltningen ved sønderdelingen af nitroeddikesyre i vandig opløsning har vist, at en ganske bestemt rystningsfrekvens af reaktionskolben er nødvendig for at opnå den højeste grad af nøjagtighed.

I en anden række af arbejder har Pedersen undersøgt omdannelseshastigheden af en række β -ketoforbindelser til enoler (aceteddikesyre ethylester¹¹, aceteddikesyre¹², 2-carbethodoxycyclopentanon¹³) samt endvidere en lignende omdannelse af nitromethan¹⁴. Disse reaktioner er først og fremmest undersøgt ved måling af bromeringshastigheden af disse stoffer.

Ved sine reaktionskinetiske undersøgelser har Kai Pedersen altid lagt vægt på at studere de katalytiske virkninger af syrer og baser og har

gennem sine arbejder ikke mindst i disputatsen¹⁵ og senere arbejder^{16,17} støttet og videreudviklet den af Brønsted og ham selv opstillede almindelige teori om syre- og basekatalyse. Også katalytiske virkninger af andre stoffer end syrer og baser er studeret. Blandt de mange metalioner, hvis virkning han har studeret, har navnlig kobber (II) ioner vist sig at have en specifik katalytisk virkning^{18,19}, og han har forklaret denne virkning som en følge af denne ions evne til kompleksdannelse. Det bør også nævnes, at Kai Pedersen i forbindelse med sine reaktionskinetiske målinger har måttet bestemme dissociationskonstanterne for mange syrer og baser. Nogle af disse bestemmelser, som på grund af deres omhyggelige og rationelle udførelse har haft særlig interesse, er publiceret som selvstændige arbejder, således for aceteddikesyre, glykolsyre²⁰, anilin²¹, o-chloranilin¹², tartronsyre og dihydroxovinsyre²³.

I løbet af sin forskerperiode har Kai Pedersen et par gange haft sammenstød med forskere i Uppsala. Første gang i sit arbejde fra 1927 over nitroeddikesyrens sønderdeling², hvor en af professor Rambergs elever i Uppsala samtidig udførte den samme undersøgelse. Næste gang var, da han i 1932 i Matematisk-fysiske Meddelelser publicerede en afhandling, i hvilken han påviste, at isomeriseringen af nitromethan til dens aktive aci-form var underkastet almindelig syre-base katalyse. I dette arbejde benyttede Pedersen sig af nogle af dr. Junell i Uppsala allerede i 1929 publicerede resultater vedrørende bromeringen af nitromethan. Dette foranledigede et meget forurettet brev fra professor Ramberg, der skrev til min fader som chef for laboratoriet, at dr. Pedersen nu for anden gang havde generet en af hans elever i hans forskningsarbejde. Min fader var ikke enig med professor Ramberg i, at Kai Pedersen havde forbrudt sig imod gældende etiske regler. For det må være enhver forskers ret at benytte sig af allerede publicerede data, selv om man derved kommer til at gribe ind i de pågældende forskeres igangværende undersøgelser. Men Kai Pedersen, der ved det 4. nordiske kemikermøde i Oslo i 1932 personligt blev irettesat af professor Ramberg, tog sig angrebet meget nær. At Kai Pedersen så langt fra at være en hensynsløs var en meget beskeden forsker fremgår af en samtale, jeg for nylig havde med apoteker Aksel Lannung. Denne havde på Landbohøjskolens kemiske laboratorium påbegyndt nøjagtige målinger af salthydratpar og deres opløsningers damptryk, en undersøgelse, som han fortsatte i sit laboratorium på Landbohøjskolens apotek. Men da han ikke havde den nødvendige termodynamiske baggrund til fuldt ud at udnytte sit eksperimentelle materiale, bad han dr. Pedersen om at hjælpe

sig. Denne tog sig tid til at løse den stillede opgave og udledte en række interessante termodynamiske relationer, som var i smukkeste overensstemmelse med Lannungs målinger. Pedersens beskedenhed viste sig nu deri, at han overlod hele sit materiale til Lannung og sagde, at han kunne benytte det i sin afhandling. Men Lannung ville ikke benytte sig af en anden mands arbejde og fik Pedersen overtalt til at publicere sine beregninger i en særlig afhandling²⁴.

En særlig gruppe af Kai Pedersens arbejder fra 1945 omhandler en undersøgelse af de forbindelser, som dannes i vandig opløsning ved hydrolyse af kobber(II)²⁵ og bly(II)²⁶ ioner i det snævre pH-område, inden der sker udfældning af metalhydroxid. Ved omhyggelige målinger med af ham selv konstruerede glaselektroder var Pedersen i stand til at påvise eksistensen af en række opløste polymere hydrolyseprodukter og bestemme deres ligevægtskonstanter. Disse arbejder er pionerarbejder inden for dette forskningsområde, som i de følgende år videreudvikledes af Lars Gunner Sillén og hans mange elever i Sverige.

Foranlediget af en litteraturangivelse af, at blæresten er lettere opløselig i nærværelse af urinstof end i vand, udførte dr. Pedersen nogle bestemmelser af calciumoxalats og andre tungtopløselige saltes opløselighed i nærværelse af dette stof^{27,28}. Dette var formentlig medvirkende til, at han også påbegyndte studier af kompleksdannelsen i opløsninger af magnesiumoxalat²⁹, anilinpikrat³⁰ og kobber(II)acetat³¹. I disse arbejder bestemmer han både stabilitetskonstanter af de dannede komplekser og aktivitetskoefficienternes variation med saltkoncentrationen, en opgave, som kun kan gennemføres med rimelig nøjagtighed i forholdsvis simple systemer. I hans forskningsperiode sammen med Brønsted var han medforfatter til et arbejde³², i hvilket det vistes, at den klassiske massevirkningslov er opfyldt, når målingerne er udført i et konstant saltmedium ved en stor koncentration af en stærk elektrolyt. En fremgangsmåde, som senere af mange forskere med stor fordel er anvendt ved studiet af mere komplicerede systemer.

Dr. Pedersen er bortset fra sine to arbejder sammen med Brønsted eneforfatter til sine henvend 50 afhandlinger, hvoraf mange er publiceret i Matematisk-fysiske Meddelelser. Siden 1951 var han medlem af vort Selskab. Hans videnskabelige anseelse var stor, først og fremmest i England og U.S.A. Da jeg som Rockefellerstipendiat deltog i American Chemical Society's årlige møde i New York i 1935, var det hans arbejder, som var hovedtemaet for mødet. Trods sine store videnskabelige kvalifikationer søgte Kai Pedersen aldrig et ledigt professorat i kemi, og da han

næsten 60 år gammel fik tilbudt at overtage professoratet i fysisk kemi ved Københavns Universitet, afslog han tilbudet. Pedersen ønskede ikke indflydelse og ansvar. Det var ham imod at bestemme over andre mennesker, og han udtalte engang, at han nødtigt ville være den afgørende stemme ved en vigtig afgørelse. Han var tilfreds med stilfærdigt at udøve sin forskergerning og den dermed forbundne undervisning. Han var en udmærket lærer, som stillede store krav til sine elever, og for de licentiatstuderende på Landbohøjskolen vil hans omhu og grundighed altid stå som et eksempel til efterfølgelse.

Kai Pedersens kolleger bad ham ofte om at gennemlæse deres afhandlinger, før de blev sendt til trykning. Herom fortæller Aksel Tovborg Jensen i et tværfagligt foredrag om skriftlig fremstilling, trykt i de agronomistuderendes årsskrift 1974: Jeg havde skrevet en vejledning til kemisk analyse af humane urinvejskonkrementer, der skulle trykkes i Ugeskrift for Læger. Jeg troede, artiklen var i orden, men bad alligevel dr. Pedersen om at læse den. I den følgende samtale spurgte Pedersen: »Mener De ikke som kemiker sådan og sådan?« Jeg: »Jo da«. Pedersen venligt: »Jamen, det står der ikke«. Pedersen: »Når man har gjort sådan og sådan i analysen, gør man så ikke sådan og sådan?«. Jeg: »Jo, selvfølgelig!« Pedersen: »Jamen, det står der heller ikke i Deres manuskript«.

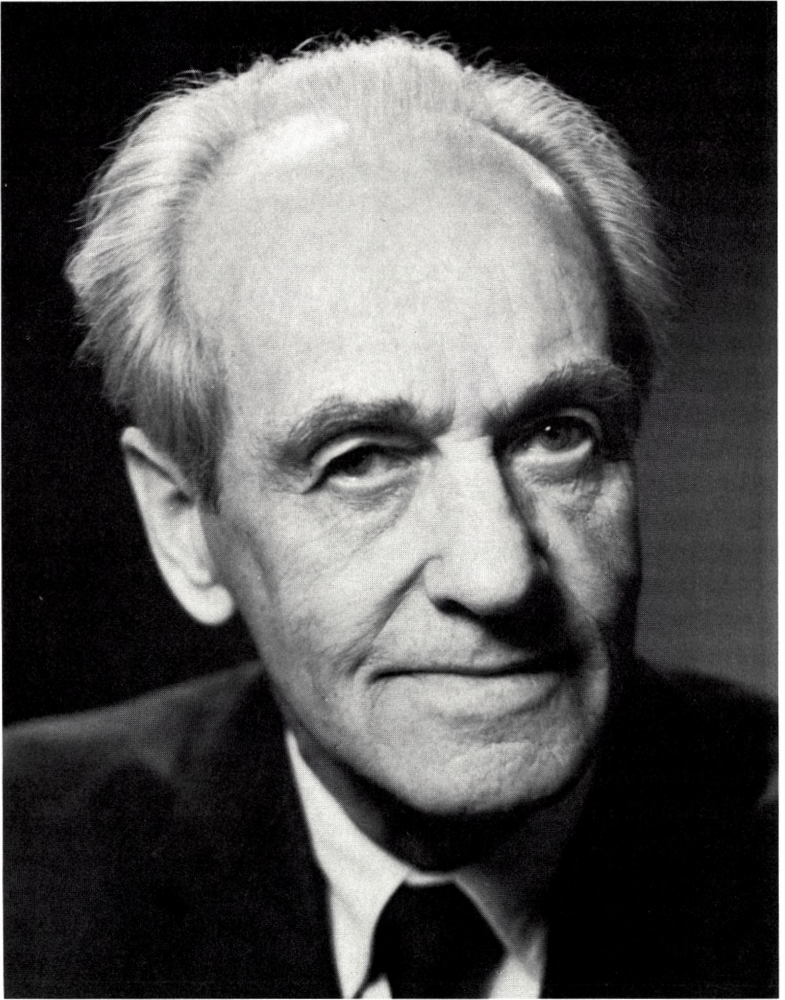
Med sine evner til klar fremstilling udførte Kai Pedersen et påskønnelsesværdigt arbejde som medlem af Acta Chemica Scandinavica's redaktionskomité, ligesom han var en skattet censor i fysisk kemi ved D.T.H. og Københavns Universitet. Han var respekteret og afholdt af alle.

Æret være hans minde.

Referencer

1. Z. physik. Chem. **108** (1924) 185.
2. Trans. Faraday Soc. **23** (1927) 316.
3. J. Physic. Chem. **38** (1934) 559.
4. Acta Chem. Scand. **1** (1947) 437.
5. J. Am. Chem. Soc. **51** (1929) 2098.
6. J. Am. Chem. Soc. **58** (1936) 240.
7. J. Am. Chem. Soc. **60** (1938) 595.
8. Acta Chem. Scand. **12** (1958) 919.
9. J. Am. Chem. Soc. **53** (1931) 18.
10. J. Am. Chem. Soc. **49** (1927) 2681.
11. J. Physic. Chem. **38** (1934) 601.
12. J. Physic. Chem. **38** (1934) 999.

13. Acta Chem. Scand. **2** (1948) 385.
14. Vid.Selsk. Mat.-fys. Medd. **12** No. 1 (1932).
15. Den alm. syre- og basekatalyse, Bianco Luno, København 1932.
16. J. Physic. Chem. **38** (1934) 581.
17. Trans. Faraday Soc. **34** (1938) 237.
18. Acta Chem. Scand. **3** (1949) 676.
19. Acta Chem. Scand. **2** (1948) 252.
20. J. Physic. Chem. **38** (1934) 993.
21. Vid.Selsk. Mat.-fys. Medd. **14** No. 9 (1937).
22. Vid.Selsk. Mat.-fys. Medd. **15** No. 3 (1937).
23. Acta Chem. Scand. **9** (1955) 1634.
24. Acta Chem. Scand. **3** (1949) 65.
25. Vid.Selsk. Mat.-fys. Medd. **20** No. 7 (1943).
26. Vid.Selsk. Mat.-fys.Medd. **22** No. 10 (1945).
27. J. Am. Chem. Soc. **61** (1939) 334.
28. Vid.Selsk. Mat.-fys.Medd. **18** No. 12 (1941).
29. Trans. Faraday Soc. **35** (1939) 277.
30. J. Am. Chem. Soc. **56** (1934) 2615.
31. Vid.Selsk. Mat.-fys.Medd. **22** No. 12 (1945).
32. Z. physik. Chem. **103** (1922) 307.
33. Acta Chem. Scand. **14** (1960) 1448.
34. Acta Chem. Scand. **15** (1961) 959.

Anders Bjerrum.

Anders Bjerrum

12. marts 1903 – 6. januar 1984

Af John Kousgård Sørensen

Anders Poulsen Bjerrum var gårdmandssøn fra Gånsager i Nordvestslesvig ca. 15 km sydøst for Ribe. Han blev født i marts 1903 og levede altså sin barndom og første ungdom under tysk styre i et grænseland med stærke nationale og politiske spændinger. Det kom til at bestemme hans videnskabelige interessefelter, men også hans nøgterne holdning til politiske grænselandsproblemer efter anden verdenskrig, hvor Sydslesvigs nationale tilhørsforhold jo var genstand for megen diskussion.

Hans akademiske karriere er kort fortalt: Kursusstudent 1924 efter ophold på højskole og seminarium, cand. mag. 1930 med dansk som hovedfag og tysk som bifag, derefter indtil 1969 ansat ved Stednavneudvalgets kontor, det nuværende Institut for Navneforskning, fra 1953 som leder. I 1953 udnævntes han til lektor i navneforskning og i 1964 til professor i dansk sprog. Han blev dr. phil. i 1944 og medlem af Videnskabernes Selskab 1971.

Som videnskabsmand har han markeret sig som dialektforsker, som sproghistoriker og som navneforsker. Efter min bedømmelse er det især som dialektolog, at hans navn vil leve.

Paradoksalt nok fik han aldrig beskrevet sin egen nordvestslesvigske dialekt. Han beherskede naturligvis sin barndoms sprog og kunne undre sig over, at det havde ændret sig så meget på et par generationer, at børnene havde besvær med at forstå ham, når han kom hjem til Gånsager. Men når han skrev om andre jyske dialekter, sammenlignede han dem ofte med sin egen, og en stor seddelsamling findes da også på Institut for dansk Dialektforskning. Det er dog dialekten i Fjolde, som hans navn fortsat vil være knyttet til.

Fjolde i Sydslesvig lidt nordøst for Husum var i Bjerrums ungdom det sydligste sted på landkortet, hvor der endnu kunne optegnes dansk dialekt. Der levede omkring 1930 enkelte gamle mennesker, som havde talt dansk i deres barndom og opvækstår i dette sogn, hvor omgangssproget skiftede til nedertysk i 1860'erne. Den bedste og længst levende af disse meddelere, den sidste der kunne tale sproget, var Catinka Carsten-

sen i Bjerrup, Gamle Tinne, som Bjerrum besøgte dagligt i en 2-3 måneder omkring 1930 og også lejlighedsvis senere, sidst i 1936, da hun var 94. For begge parter blev det en rig oplevelse. Tinne følte glæden ved at genopleve en svunden tid, når hun fortalte på sit danske modersmål om forholdene i sin ungdom. Og Bjerrum oplevede her en almuekultur og en almuemenneskelighed, som han aldrig glemte. Noget af den smukkeste prosa Bjerrum har skrevet, er hans mindeartikel om Gamle Tinne. En særlig fornemmelse af betydningsfuldhed har han også måttet føle ved i bogstaveligste forstand i yderste øjeblik at redde en dansk dialekt fra glemsel.

Denne karakteristik af situationen er måske lidt for dramatisk. Også andre dialektforskere havde optegnet i Fjolden, i 1850'erne, i begyndelsen af vort århundrede, og i slutningen af 1920'erne (Poul Andersen og Marius Kristensen). Men den er rigtig i den forstand, at vort gode kendskab til denne nu forlængst forsvundne danske dialekt først og fremmest skyldes Bjerrums store og systematiske optegnelsevirkosomhed dernede og hans beskrivelse af sproget.

1930'erne gik med at forberede en sådan beskrivelse. Den første opgave han stillede sig var at redegøre for dialektens lydssystem. Der var to problemer der meldte sig. Det første var, at ingen af dem der havde optegnet Fjoldemål havde haft dialekten som modersmål, heller ikke Bjerrum selv. Der fremkommer derved nogle fejlmuligheder i opfattelsen af lydindtryk, som især hænger sammen med, at optegnerne har svært, ved at abstrahere fra deres eget sprogs substrat. Det lykkedes Bjerrum at opstille retningslinjer for, hvorledes man på trods af optegnerens begrænsede opfattelsesmuligheder dog kan finde frem til det x, som på forskellig måde genspejles i optegnelserne, ved at analysere notationspraksis i relation til optegnernes sproglige forudsætninger.

Det andet problem var sprogbeskrivelsesmetoden. Et stort, broget materiale, gengivet efter det lydlige indtryk, som en optegner med så at sige medfødte begrænsninger i sit eget sproglige substrat på et vist tidspunkt havde fået af sprogets ord, et mangfoldigt, næsten kaotisk stof skulle bringes på en form. I 1929 udkom Louis Hjelmslevs *Principes de grammaire générale*, og i tiden derefter begyndte den strukturelle lingvistik at gøre sig gældende herhjemme. Bjerrum har selv beskrevet, hvorledes de nye tanker føltes som en befrielse og inspiration i hans aktuelle situation. Det var den særlige københavnske udformning af Saussure's strukturtanke, forskellen mellem *la langue* og *la parole*, mellem den konstante sprogbygning og den variable sprogbrug, der kom

som en redning. Det gjaldt altså om at finde frem til det abstrakte system, som manifesterede sig i de lydige enheder, som var karakteristiske for Fjoldemålet.

Den 6. oktober 1944 forsvarede så med nogen forsinkelse disputatsen om Fjoldemålets lydssystem. Forsvaret skulle have fundet sted den 19. september, men det blev aflyst på grund af uroligheder i forbindelse med tyskernes arrestation af det danske politi. Bjerrum fik valget mellem at få konfereret doktorgraden uden forsvar eller at få handlingen udsat. Han foretrak det sidste.

Som den første »moderne« beskrivelse af en dialekt måtte Fjoldemålets Lydssystem naturligvis virke provokerende på ældre lydhistorikere, men ved sin stringente metode appellerede den til mange samtidige og efterfølgere, der ligesom Bjerrum ønskede at tilrettelægge et dialektmateriale til brug for lydhistoriske og dialektgeografiske undersøgelser. Den væsentligste metodiske indvending mod bogen synes at være, at der ikke har været arbejdet med – og sikkert heller ikke i videre udstrækning har kunnet arbejdes med – rene modsætningspar efter kommutationsprincippet, og i et samarbejde med meddelerne, vistnok den eneste vej til at opnå en sikker forståelse af systemet i dialekten.

En anden del af arbejdet med denne dialekt afsluttedes først langt senere, i 1974. Da udkom ordbogen over Fjoldemålet 1-2, udarbejdet i samarbejde med hans kone Marie Bjerrum. Ligesom Bjerrum i sin lydbeskrivelse gik nye veje, er ordbogen i flere henseender utraditionel. Jeg skal pege på et par forhold, hvor den giver mere end en »normal« dialektordbog. Der er for det første en del samlingsartikler, der giver samlede beskrivelser af sagsområder. Under *spinde* får vi en redegørelse for redskaber, arbejdsgang og -resultat med hele den dialektale terminologi, der er knyttet til spinderiet, på sin naturlige plads. For det andet findes en mængde rigsdanske ord, som er ukendte i dialekten, på deres alfabetiske plads med oplysning om, hvad det tilsvarende dialektord er. Slår vi op på *ofte*, får vi at vide, at det er ukendt og bliver henvist til *tit*, som er dialektens ord. Endelig for det tredje og vigtigste skal jeg pege på de sammenhænge, der er søgt skabt i betydningsbeskrivelserne. Princippet består i, at betydningerne af de enkelte ord inddeles, klassificeres efter deres lighedsrelation eller modsætningsrelation til et andet ord, så langt materialet tillader det. I den sidste tilføjelse ligger også metodens begrænsning, når det drejer sig om et dødt sprog, og det er begge forfatterne da også klar over. Materialet rækker nemlig ikke altid til at afgøre, hvilke arter af modsætninger og ligheder der er tale om. Men i

heldigste fald er sådanne kriterier for adskillelse af betydningsvarianter mere objektive end de almindeligt brugte, som mere beror på sprogfølelse. Som et første dansk forsøg på strukturel leksikografi i ordbogsform er Fjordeordbogen også af stor principiel interesse.

Arbejdet med Fjorde-målet blev en platform, hvorfra der førte veje i mange retninger. Vi skal følge Bjerrum på nogle af dem.

Den første professionelle optegner af Fjoldemålet var K.J. Lyngby, som var i sognet i 1850'erne. Det er utvivlsomt denne virksomhed, som vakte Bjerrums interesse for denne kyndige og originale grundlægger af den moderne danske dialektologi, som han er blevet kaldt. Bjerrum har udgivet hans aldrig fuldførte sammenlignende jyske grammatik og et udvalg af hans breve med værdifuld kommentar og en fyldig redegørelse for Lyngbys sprogsyn. Han har nok følt sig tiltalt af nogle afgørende træk i Lyngbys forskerpersonlighed, hans sans for systematik, hans klare, ordnende intelligens, hans uromantiske skepsis. Og han har haft glæde af at fremhæve Lyngbys fremsyn, f.eks. i skelnen mellem lyd og tegn, hvad der førte til konstruktion af et forbilledligt simpelt lydskriftsystem, hans opfattelse af forholdet mellem dialekt og rigssprog, hans nøgternhed i bedømmelsen af dialektforskellenes alder m.m.

Det undrer ikke, at Bjerrum kunne levere en kort men fremragende karakteristik af en af Lyngbys åndsbeslægtede og vigtigste forudsætninger, nemlig 1700tallets betydeligste danske sprogforsker Jens Pedersen Høysgaard. Det må beklages, at Bjerrum aldrig fik lejlighed til at foretage en analyse af tanker og systemer i Høysgaards hele forfatterskab.

I Fjorde oplevede Bjerrum fuldbyrdsen af et sprogskifte, og blev derved optaget af problemerne om, hvorfor et område skifter sprog, hvordan det foregår, sprogligt og socialt, og hvorlænge det varer. Ikke mindst spørgsmål vedrørende tvesprogethed har han leveret vigtige bidrag til belysning af.

Interessantest er hans redegørelse for det ømtålelige spørgsmål om folkesproget i Tønder gennem tiderne. Han foretager nogle vigtige distinktioner mellem byens skriftsprog, altså kirkens, administrationens, den højere kulturs og handelssamkvemets sprog, og talesproget, som igen dels er byboernes omgangssprog, dels deres hjemmesprog. Ved disse sondringer bliver byens (og andre slesvigske købstæders) tvesprogethedsproblemer belyst på en sobrere og mere objektiv måde end tidligere.

Det er klart, at en tvesprogethedsperiode kan afløses af et egentligt

sprogskifte, og Bjerrum har med styrke fremhævet, at den afgørende fase i en sådan proces, som kan være århundredlang, indtræder, når den oplyste del af befolkningen begynder at opdrage deres børn på det fremmede sprog. Et sådant sprogskifte er som bekendt ikke indtrådt i Tønder, hvor det danske sprog kun omkring århundredskiftet har været truet. Sprogskiftet kan derimod konstateres i Sydslesvig. Det er Bjerrums fortjeneste at have kortlagt de syd-nordgående forskydninger af den dansk-tyske sproggrænse i middelalderen og senere. Materialet er især landsbynavnene og marknavnene, som afspejler de voksnes omgangssprog.

Tvesprogethed og sprogskifte indebærer også sprogpoltiske problemer. I de for grænselandet politisk urolige årtier omkring midten af forrige århundrede indsamlede man oplysninger om sprogtilstande i Sydslesvig som baggrund for den sprogpolitik, statsmagten ønskede at føre. I en afslørende undersøgelse har Bjerrum påvist de manipulationer, den nationalliberale historiker C.F. Allen har foretaget med sprograpporterne fra nogle af de sydligste sogne, bl.a. Fjælde, for at sproget skulle fremtræde mere mellemslesvigsk-angelsk, altså mere dansk, end sprogsprøverne efter hans mening ville, i den form de havde.

Fjoldemålets Lydsystem var som sagt den første strukturalistiske beskrivelse af en dialekt herhjemme. Ved diskussioner i Lingvistkredsen i årene efter krigen og ved Nordistmødet i København i 1946 efterlystes gentagne gange analyser af *ældre* tekster efter Hjelmlevs teori og metode. Bjerrum har utvivlsomt følt sig fristet til at gøre nogle forsøg. Som flere af sine samtidige, der var uddannet i den Brøndum-Nielsenske tradition, sad han inde med en sikker sproghistorisk viden. Også han kunne sin gammeldanske grammatik. Men samtidig var han, ligesom på sin måde Paul Diderichsen, skeptisk over for den ensidige genetiske tolkning af sprogets historie som et udviklingsforløb.

De metodisk interessanteste af Bjerrums strukturalistiske beskrivelser af ældre danske tekster er to grammatikker, den ene over sproget i Skånske lov efter håndskriftet B 74 fra ca. 1250, og den anden over sproget i de sjællandske love efter håndskriftet AM 455,12° fra ca. 1300.

Princippet er, at teksternes sprog beskrives som et sæt af immanente størrelser, således som de er struktureret af ortografi og morfologi. Tilsyneladende inkonsekvenser forklares primært ved hjælp af det af især Hjelmlev påpegede fænomen participation, altså at en form kan overlape en anden forms område, men ikke omvendt. Herved undgås et if.

Bjerrum uheldigt postulat om eksistensen af flere forskellige slags sprog i den samme tekst. Man havde i den ældre skole forsøgt at forklare sprogformen i ældre lovtekster som produkt af spændinger af forskellig art, således mellem forskellige dialekter (f.eks. således at sjællandske tekster er opblandet med jysk af jyske afskrivere) eller mellem skriftsprog og talesprog eller mellem gammelt sprog og nyt sprog. Bjerrum finder det ikke rimeligt at analysere en gammel tekst ud fra den forudsætning, at der gemmer sig flere forskellige sprog i den. Det er mere hensigtsmæssigt at beskrive tekstens sprog som en immanent størrelse, der struktureres i dens ortografi efter et enkelt sæt af regler.

Denne formalistiske synkroni i beskrivelsesmetoden har utvivlsomt skærpet nogle problemstillinger på nyttig vis. Når man alligevel efter min (og andres) mening må tage forbehold over for dens værdi for sproghistorien, er det især af to grunde. For det første er det ikke muligt at give en lingvistisk analyse af en ældre tekst på grundlag af kommutationsprincippet, som Bjerrum benytter, af den simple grund, at ingen ældre tekster er tilstrækkelig store til formålet. Det kan i virkeligheden kun lade sig gøre med et levende sprog, der fortløbende lader sig bruge og kontrollere. Bjerrum er ikke sjældent i vanskeligheder på dette punkt ligesom for øvrigt, omend i langt mindre grad, da han skulle analysere den uddøende dialekt i Fjølde. For det andet tillader metoden ikke at skelne mellem ordformer, som er rent ortografiske, og ordformer, hvis ortografi har lydændringer som forudsætning, netop fordi Bjerrum konsekvent undlader at opstille postulater om et underliggende talesprog. Efter Bjerrums beskrivelsesmetode kan det i princippet ikke afgøres, om de ændringer i skriftbilledet, som lader sig konstatere fra runetid op gennem middelalder og videre, skal tolkes som ændrede retskrivningsvaner eller som betingede af udviklinger i det sproglige udtryk. Og det er utilfredsstillende. For øvrigt har Bjerrum især i den synkrone beskrivelse af sproget i Skånske lov ikke helt kunnet ignorere sin sproghistoriske viden om ordenes struktur i en ældre sprogtilstand.

Disse reservationer må ikke skjule, at Bjerrum i grammatikkerne såvel som i sine øvrige analyser af ældre tekster har gjort mange fine iagttagelser. Jeg skal nævne de to sproghistoriske analyser, som efter min mening er hans perspektivrigeste.

Den ene drejer sig om Jens Jyde-teksterne. Jens Jyde var munk i Sorø kloster omkring 1300 og kendes som afskriver af to berømte tekster, nemlig de to sjællandske landskabslove i håndskriftet AM 455,12^o, og det meste af Valdemars Jordebog, kongens og kronens registrant over

størstedelen af den indtægtsgivende ejendom i 1200tallet. Beskrivelsesmetoden er i princippet som i grammatikkerne, men knap så formalistisk administreret. Bl.a. griber Bjerrum ofte til sin sproghistoriske viden om ordenes tidligere former. Ved at sammenligne Jens Jydes afskrivningspraksis i de forskellige håndskrifter og forskellige dele af samme håndskrift kan han vise, hvor og i hvilke henseender han er trofast over for sine forlæg, og hvilke træk der skyldes hans reguleringer og normaliseringer. På dette grundlag kan han omvurdere det sjællandske sprog i 1200tallet. Det har været underkastet voldsomme ændringer, og mange af de træk specielt i de sjællandske love, som tidligere blev vurderet som jyske (som f.eks. formen æc, ac 'jeg', som vi endnu kender fra jysk æ, a), er i virkeligheden også gammelsjællandske.

Den anden vigtige undersøgelse jeg vil fremhæve er et af hans sidste bidrag til det danske skriftsprogs historie. Den drejer sig om diplomsproget, hvis fremstillingsform er forudsætning for den senere kancellistil. I slutningen af 1300tallet begynder man at skrive diplomer, altså retslige dokumenter i brevform, på dansk. Tidligere havde man brugt latin. Det har været hævdet af Peter Skautrup, at brugen af modersmålet vest for Øresund er udgået fra kancelliet og inspireret af dronning Margrethe, der ønskede at indføre, hvad der fra gammel tid havde været skik i Norge og på hendes tid vundet hævd i Sverige. Sproget er derfor påvirket af norsk og svensk. I en elegant undersøgelse med udgangspunkt i hyldingsbrevene 1387 til dronning Margrethe på Lunds og Ringsted landsting påviser Bjerrum, at kancellibrevenes sprogform er sjællandskpræget og for hyldingsbrevenes vedkommende med middelnedertyske træk, der har nedertyske traktater i kongens arkiv – de blev indgået efter Valdemar Atterdags død 1375 – som hovedkilde.

Jeg skal afslutte denne gennemgang af Bjerrums videnskabelige virksomhed med at karakterisere ham som navneforsker. Selv om det var Institut for Navneforskning han var knyttet til i næsten 40 år, og selv om han i 11 år var lektor i faget, var det den af de tre discipliner, som næsten hele hans virke falder indenfor, der optog ham mindst. Man kunne nok undertiden have en fornemmelse af, at hans arbejde med navne mere var bestemt af pligt end af tilbøjelighed. Uforbeholden anerkendelse fortjener hans arbejde i de unge år med at indsamle og optegne navnestof efter mundtlig tradition i Slesvig på begge sider af grænsen. Bl.a. dette kolossale materiale indgår i det nordvestslesvigske bind af den regionale udgave af Danmarks Stednavne og i tilsvarende bind af den uafsluttede

udgave af Sydslesvigs Stednavne. Disse bind har ordbogskaraktter i den forstand, at hvert navn får sin navneartikel, bestående af en materialeafdeling, hvor ældre og nyere former af navnet er registreret, og en tolkningsafdeling, hvor navnets oprindelige betydning søges forklaret. Bjerrum står som eneforfatter til tre hefter af Sydslesvigs Stednavne og til bindet om stednavne i de gamle Århus og Skanderborg amter, og er endvidere medforfatter til bindene om Nordslesvig, Bornholm og de gamle amter Viborg, Vejle og Maribo.

Hans tolkninger er præget af hans sikre sproghistoriske og dialektologiske baggrund. Og når han virkelig blev optaget af et etymologisk problem, kunne han bore så grundigt i det, at hans resultater rakte langt udover det onomastiske. Som når han med udgangspunkt i navnet *Saksild* ved Horsens påviste, at saks ikke oprindelig betyder 'sten, klippe', som man længe troede, og at betydningen 'klippestykke' af det latinske *saxum* er sekundær. Eller når han ved behandlingen af de lollandske navne *Fjelde*, *Højfjelde*, *Døllefjelde* og det beslægtede sydslesvigske *Fjorde* argumenterede for, at dette fjeld oprindelig betyder 'udmark, udyrket område' (eng. field, tysk feld). Ordet kan under indtryk af naturforholdene i Norge og Sverige sekundært komme til at betyde 'klippe', men det er ikke, som tidligere antaget, beslægtet med det tyske *fels*.

Hans begrænsning som navneforsker ser jeg i, at han var for dårligt orienteret i navnetypologi og navnesemantik, eller at han i hvert fald ikke i tilstrækkelig grad indså værdien af disse aspekter. Det bevirkede, at han i sine forklaringer ofte stoppede for tidligt op, nøjedes med at opstille en række etymologiske muligheder uden at forsøge en selektion. Man mangler undertiden diskussion af, om de forskellige muligheder i lige høj grad passer til strukturen af den navnetype, navnet tilhører (navnetypologi), og om alle giver en rimelig betydning af navnet som helhed (navnesemantik). I sin behandling af navnestoffet er han i højere grad den meget habile sproghistoriker og dialektolog end han er navneforsker.

Jeg ser en bekræftelse på denne karakteristik i det forhold, at der fra hans hånd kun findes meget få tværgående behandlinger af navneproblemer. Jeg tilføjer, at der af egentlige udnyttelser af navnestoffet til historiske og andre formål kun kan peges på de værdifulde undersøgelser af sprogskiftet i Sydslesvig. Og personnavne har han kun skrevet en enkelt oversigtsartikel om.

Jeg har aldrig oplevet Bjerrum som lærer i et auditorium. Men samstemmende udtalelser fra en række af mine yngre samtidige vidner om, at han

var en glimrende pædagog. Det tror man gerne, når man kender hans skriftlige arbejder. Hans udtryksform er klar og præcis, hans fremstilling stringent, veldisponeret og logisk. En anden form for pædagogik hos Bjerrum har jeg derimod direkte haft glæde og gavn af i den 20-årige periode vi havde samme arbejdssted. Bjerrum skriver et sted om Marius Kristensen: Han diskuterede gerne, også med os unge. Det samme gjaldt Bjerrum. Han kunne være meget debatlysten. Om faglige og politiske spørgsmål kunne han godt indlede diskussioner med os unge, hvor han formulerede sine meninger skarpt, undertiden næsten provokerende, for at føre os frem til problemernes kerne. Og når debatten var hedest, kunne han aflade skytset ved at servere en morsom bemærkning. Han havde megen sans for humor. Ikke af den larmende slags. Men han kunne vende en replik i luften – sin egen eller en andens – og få drejet perspektivet i et problem i en retning, som i første omgang udløste en befriende latter, og dernæst en vis eftertanke. Og han var god til at opmuntre og ødsel med ideer om, hvad der fortjente undersøgelse, og hvordan det kunne gøres. Det hører med til karakteristikken, at Bjerrum kunne være så charmerende glemsom, at han kunne glæde sig over at rose en fornuftig tanke eller et behændigt greb i sine yngre fagfællers fremstilling uden at vide, at han selv var inspirationskilden.

Han havde sine holdninger og principper, politiske, faglige, som han forsvarede skarpsindigt, logisk i ræsonnementet og hårdnakket. Alligevel kunne man få en fornemmelse af, at de ikke altid stemte overens med hans inderste natur, der var bredere, mere åben, måske også mere traditionsafhængig end man umiddelbart skulle tro.

Jeg skal slutte med et enkelt belæg på denne karakteristik. Det er den efterhånden bekendte historie Bjerrum gengiver i sin grammatik over Skånske lov:

Det fortælles om en fransk astronom, at han gjorde den opdagelse, at man ved at postulere en planet med en bestemt masse, en bestemt bane og en bestemt omløbstid kunne beskrive de øvrige planets baner på en langt simplere måde, end man hidtil havde gjort. Mange år efter at han havde udført denne beskrivelse, iagttog et par yngre astronomer nogle små planeter på det sted, hvor den postulerede planet skulle være. De gik glade til den gamle mester og fortalte ham, at de havde bekræftet hans hypotese. Men nu fortæller anekdoten, at mesteren aldeles ikke fandt deres opdagelse interessant: Hans påstand var lige rigtig, hvad enten man havde iagttaget små planeter eller ej, for hans beskrivelse af planeternes baner *var* faktisk den hidtil simpleste, og derfor var hans

postulat hensigtsmæssigt. At man nu kunne iagttage små planeter i kikkert, kunne være ganske kuriøst, men mere end en kuriositet var det ret beset ikke.

Og så fortsætter Bjerrum: Jeg må tilstå, at jeg har megen sympati for den videnskabelige holdning, som denne sure franskmænd fastholdt med så imponerende en konsekvens.

Logikeren Anders Bjerrum har sympati med en konsekvent holdning, men kalder også astronomen sur, fordi han ikke havde menneskelighed nok til at glæde sig over, at livet havde bekræftet teorien.

Vi vil ære mindet om Anders Bjerrum.

*Supplement to Bibliography in Anders Bjerrum's Linguistic
Papers, by Lizzi Nykin, 1973*

- 1943 »Tuxen, Laurits Regner«. *In: Dansk Biografisk Leksikon*. Red. Povl Engelstoft. XXIV, 389–391.
»Varming, David Ludvig Carl August«. *In: Dansk Biografisk Leksikon*. Red. Povl Engelstoft. XXV, 145–146.
- 1955 »Anglernes herkomst«. *In: Salmonsens Leksikon-Tidsskrift*. 15,2, cols. 65–70. (Revised; cf. Nykin sub anno 1951).
- 1973 *Linguistic Papers*. Published on the occasion of Anders Bjerrum's 70th birthday, 12th March 1973, by Selskab for nordisk Filologi, Copenhagen (Ed.: *Niels Haastrup* et al.) Akademisk Forlag. (4) pp. incl. portr., 195 pp. – 9 of the author's previously published papers; some of them revised by the author and trans. into English by *Gillian Fellows Jensen*; preceded by a brief introduction to A. B.'s linguistic work (pp. 3–8), and a tabula gratulatoria; and followed by a »Bibliography of Anders Bjerrum's linguistic papers« by *Lizzi Nykin* (pp. 191–195).
- 1974 »Om betydningen af *-lev*«. *In: Festskrift til Kristian Hald*, 1–7.
(in collaboration with *Marie Bjerrum*.) *Ordbog over Fjoldemålet*. Akademisk Forlag. Bd. 1. A-K. 345 pp., map (Udvalg for Folkemaals Publikationer, Serie A, 26.1 – Universitets-Jubilæets danske Samfunds skriftserie, 449).
Bd. 2. L-Å. 348 pp. (Udvalg for Folkemaals Publikationer, Serie A, 26.2. – Universitets-Jubilæets danske Samfunds skriftserie, 450).
- 1979 »Diderichsen, Paul«. *In: Dansk Biografisk Leksikon*. Red. Sv. Cedergreen Bech. III, 630-632. (Revised reprint; cf. Nykin sub anno 1944).
- 1980 *Kær herred*. Akademisk Forlag 1979 (published 1980). Pp (1)-180. (Sydslesvigs Stednavne. Ved Anders Bjerrum, Kristian Hald og Peter Jørgensen. IV,1. – Universitets-Jubilæets danske Samfunds Skrifter, 479).

(in collaboration with Ebba Hjorth:) »Købstadnavnet Husum. Bidrag til den historiske belysning af de dansk-frisisk-nedertyske sprogproblemer i Sydslesvig«. *In: NORNA-rapporter 17* ((Proceedings) Uppsala), 75–84; summary in English on pp. 84–86.

1983 Vis herred. 1. Akademisk Forlag. Pp. 181–232. (Sydslesvigs Stednavne. Ved Anders Bjerrum, Kristian Hald og Peter Jørgensen. IV,2. – Universitets-Jubilæets danske Samfunds Skrifter, 488).

1984 »Tuxen, Laurits Regner«. *In: Dansk Biografisk Leksikon*. Red. Sv. Cedergreen Bech. XV, 91–92. (unaltered reprint; cf. sub anno 1943).

»Varming, David Ludvig Carl August«. *In: Dansk Biografisk Leksikon*. Red. Sv. Cedergreen Bech. XV, 294–295. (expanded reprint; cf. sub anno 1943).

Vis herred. 2. Akademisk Forlag. Pp. 233–288. (Sydslesvigs Stednavne. Ved Anders Bjerrum, Kristian Hald og Peter Jørgensen. IV,2. – Universitets-Jubilæets danske Samfunds Skrifter, 495).

Ready for press

Ugle herred og Fjorde og Hjordelund sogne af Nørre Gøs herred. (Sydslesvigs Stednavne. Ved Anders Bjerrum, Kristian Hald og Peter Jørgensen. IV, 3).

THE ROYAL DANISH ACADEMY OF SCIENCES AND LETTERS

Summary of the Report

Members. In the course of the 1984–85 season the Academy lost six Danish and eight foreign members, indicated by † on the membership list on pp. 5–33. In April, 1985, the Academy elected three new Danish and three new foreign members, while one foreign member was transferred to the Danish section. Thus, at the end of the season the Academy numbered 195 Danish and 265 foreign members, of whom 77 Danish and 95 foreign members comprised the Section for the Humanities, and 118 Danish and 170 foreign members the Section for the Sciences.

The *Officers* of the Academy and the members elected to commissions and other Danish and international bodies are listed on pp. 36–59.

The Academy held 15 *meetings* at which the following *papers* were read:

- 04.10. Leif Kristensen: Some new homology-like functors in algebraic topology.
Niels Steensgaard: »A carreira da India«: Portuguese shipping between Europe and Asia in the 16th and early 17th centuries.
- 18.10. J. C. Skou: Regulations of the cellular sodium and potassium concentration.
Søren Sørensen: The tonal development in the music of Carl Nielsen.
- 01.11. Svend Th. Andersen: Forests at Løvenholm, Djursland, at present and in the past.
Sven Danø: Economists and engineers.
- 22.11. Bernhard Gomard: Freedom of contract in Christian V's Danish Code and under modern Danish Law.
Kaspar von Meyenburg: Replication of the bacterial chromosome.
- 13.12. F. J. Billeskov Jansen and Ebbe Spang-Hanssen: Holberg's attitude to the humanities and to science.
John Bergsagel: Ludvig Holberg's youthful experience of music.
- 24.01. Anders Kjær: Glucosinolates: A group of sulphur-containing constituents of higher plants.

- I. K. Moustgaard: The reflections of Niels Bohr on the concept of observation in psychology.
- 07.02. C. J. Becker: The coinages of King Magnus the Good from Odense and Hedeby.
Jens Als-Nielsen: The liquid surface studied by X-Ray synchrotron radiation.
- 21.02. Arne Noe-Nygaard: The deep drilling project 1980–81 in the Faeroe Islands.
Bent Christensen: The regulation of private banks by the National Bank of Denmark and administrative law.
- 07.03. Trygve Haavelmo: Can probability statements serve as a basis for rational economic decisions under uncertainty?
Christian Berg: Harmonic analysis.
- 21.03. Olaf Olsen: When and why did Denmark become one kingdom?
- 11.04. Elias Bredsdorff: Isak Dinesen versus Karen Blixen. A stylistic comparison between »Seven Gothic Tales« and »Syv fantastiske Fortællinger«.
T. H. Blackburn: N-cycle in marine sediments.
- 25.04. Carl Stief: Maksim Gorkij as a God-seeker.
Jytte R. Nilsson: Effects of chloramphenicol on the ciliate Tetrahymena.
- 09.05. Carl Nordenfalk: Rembrandt's painting »The oath of the Batavians«.
Staffan Magnusson: Multidomain plasma proteins.
- 23.05. Glyn Daniel: Some recent developments in British archaeology.
Peter Johansen: A model of a low level vision.

Summaries of the papers are given on pp. 60–73.

In the course of the winter 1984 the series of *public lectures* »Scientific Problems – Solved and Unsolved«, arranged by the Committee for External Activities in Denmark, was concluded as follows:

- 08.10. Søren Molin: Medical use and abuse of the gene technologies.
- 22.10. Jes P. Asmussen: The importance of religion-historical studies for the understanding of modern Islam.
- 05.11. Jens Als-Nielsen: Structures on atomic scales: X-ray and neutron diffraction studies.
- 19.11. Søren Sørensen: Musicology and musical performance.

03.12. Sofus Christiansen: The 'un-modern' agriculture of the developing countries, their evaluation and monitoring.

In the spring of 1985, in honour of the centenary of the birth of Niels Bohr, the Committee arranged a short series of five public lectures under the general title »Niels Bohr and modern physics«, as follows:

- 04.02. Erik Rüdinger: The great break-through in atomic physics 1913.
- 18.02. Povl Kristensen: Bohr's atomic theory after 1915.
- 04.03. David Favrholt: The philosophy of Niels Bohr.
- 18.03. Jørgen Kalckar: Quantum physics and the conditions for our description of nature.
- 01.04. Ben Mottelson: Niels Bohr and the development of nuclear physics.

In the series of *J.C. Jacobsen Memorial Lectures*, held under the Carlsberg Bequest in Memory of Brewer J.C. Jacobsen, the Nobel Prize Winner Werner Arber, Ph. D., Professor at Biozentrum, University of Basel, on November 23 read a paper: Restriction enzymes, from their discovery to their application in molecular genetics and biotechnology.

According to the terms of donation of the will of Aksel Tovborg Jensen the Academy will sponsor every year a public lecture commemorating the three Danish chemists Niels Bjerrum, J.N. Brønsted and K. Linderstrøm-Lang. The 1985 *Bjerrum-Brønsted-Lang Lecture* was given on February 8 at the H.C. Ørsted Institute by Thor A. Bak on the subject: The energetics of J.N. Brønsted.

On his return journey from Stockholm, where he was awarded the Nobel Prize for physiology or medicine, our foreign member Professor Niels Kaj Jerne read a paper under the auspices of the Academy: »The generative grammar of the immune system« in the Panum Institute. This lecture too was sponsored by an Aksel Tovborg Jensen grant.

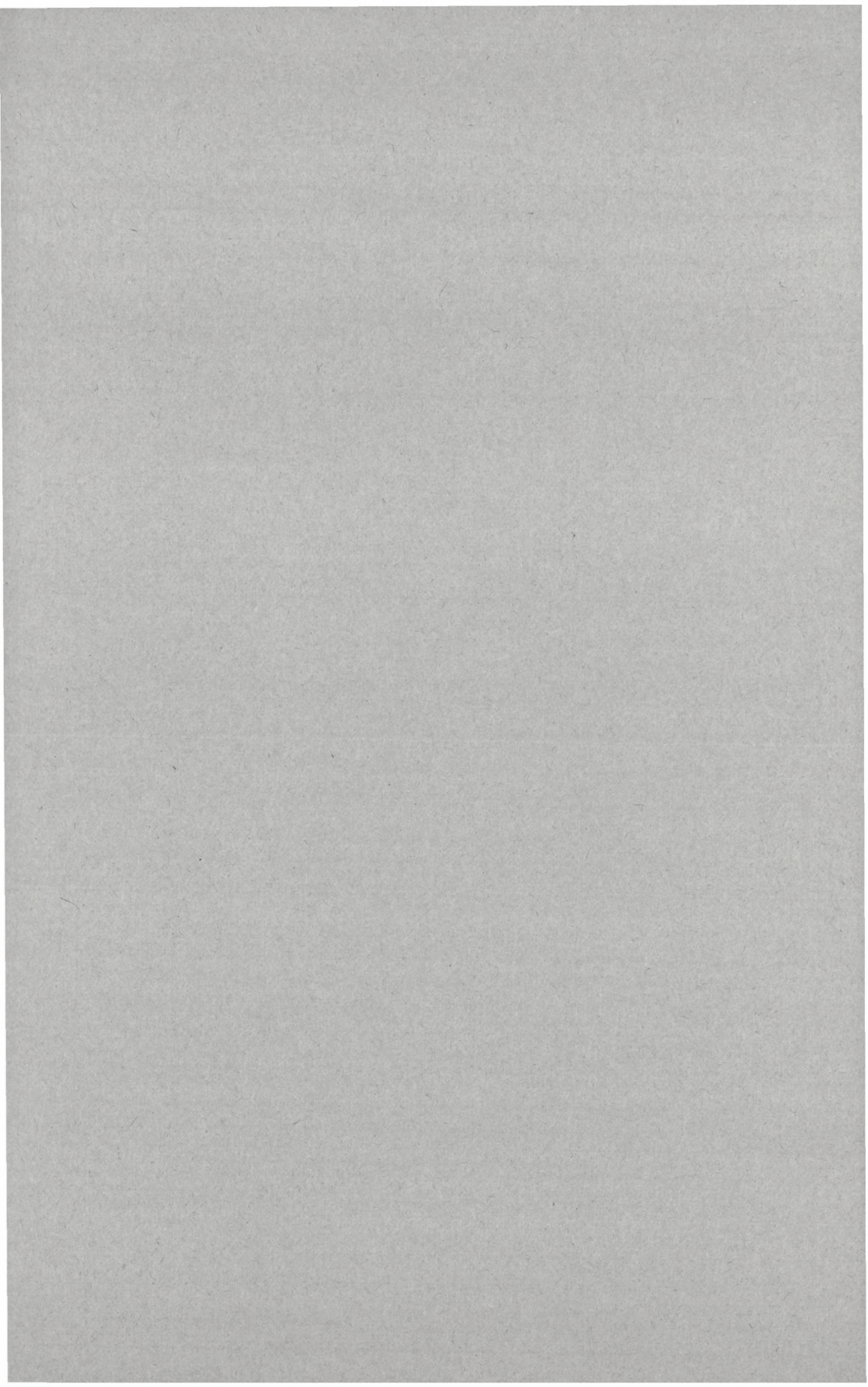
The text of an application to the Minister of Education is quoted on p. 80.

The main features of the *finances* of the Academy comprising the government grant 522.000 DKK, the grant from the Carlsberg Foundation, DKK 1.051.000 (including a special appropriation of 51.000 for a word processing system and 24.000 DKK for a bookkeeping machine), and the contribution from the Research Councils in support of international collaboration, DKK 491.000, can be read on pp. 86–91.

Pages 92–131 contain reports from commissions of the Academy as well as national committees under the Union Académique Internationale, the Council for International Organization of Medical Sciences, and the International Council of Scientific Unions.

The following *obituaries* were read (printed on pp. 134–183):

- 10.11.1983 Jan Pinborg by Johnny Christensen.
- 01.11.1984 Otto Mørkholm by Rudi Thomsen.
- 22.11.1984 Torben Christensen by Leif Grane.
- 07.02.1985 Kaj Julius Pedersen by Jannik Bjerrum.
- 07.03.1985 Anders Bjerrum by J. Kousgård Sørensen.

UDGIVNE PUBLIKATIONER

	Dkr. excl. moms
Oversigt over Selskabets Virksomhed 1983–1984. 207 s., 6 portr.	100,-

Historisk-filosofiske Meddelelser

Bind 52 (uafsluttet)

1. Part I–II. <i>Matthiessen, Poul Christian</i> : The Limitation of Family Size in Denmark. (Princeton European Fertility Project). 1985. 184 s. incl. ill. og kort	180,-
--	-------

Biologiske Skrifter

Bind 24 (uafsluttet)

1. <i>Andersen, Svend Th.</i> : Forests at Løvenholm, Djursland, Denmark, at present and in the past. 1984. 208 s. incl. 68 ill. og 28 tvl.	200,-
2. <i>Nilsson, Jytte R.</i> : Dose- and Time-dependant Effects of Actinomycin D on <i>Tetrahymena</i> with Special Reference to Nucleolar Changes. 1985. 16 s. incl. 3 ill. og 2 tvl.	40,-
3. <i>Friis, Else Marie</i> : Angiosperm Fruits and Seeds from the Middle Miocene of Jutland (Denmark). 1985. 168 s. incl. 15 ill. og 30 tvl.	160,-

Pris 100 kr.

Printed in Denmark by Bianco Lunos Bogtrykkeri A/S. ISSN 0368-7201. ISBN 87-7304-154-8